

SEÇİMLER VE DEVRİMCİ POLİTİKA

Umut akır

**SEÇİMLER VE
DEVİRİMCİ POLİTİKA**

Kitabın Adı

Seçimler ve Devrimci Politika

Yazar Adı

Umut Çakır

Birinci Basım

Mayıs 2019

ISBN

978-605-80946-9-7

Yayın Sertifika No

15814

Baskı

Net Kırtasiye Tan. ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.

Adres: Ömeravni Mah. İnönü Cad. Beytölmacı

Sok. No: 23/A Beyoğlu/İstanbul

Tel: 444 07 08

Telif Eserleri Kanunu gereğince bu eserin
bütün hakları Yeni Döner Yayınçılık'a aittir.

Yeni Döner Yayınçılık

İskenderpaşa Mah. Sofular Cad.

Fatih / İstanbul

Tel&Fax: 212 533 32 57

www.mucadelebirligi2.net

**SEÇİMLER VE
DEVRİMCİ POLİTİKA**

Umut akır

İÇİNDEKİLER

Giriş	7
Marx ve Engels'in Soruna Yaklaşımı	10
Lenin'in Konuyu Ele Alışı	20
1905 Devrim Yılları	25
Yenilgi ve Geri Çekilme	32
Yeni Bir Yükseliş ve Devrimci Durum	38
Marksizm ve İç Savaş	46
Şubat'tan Ekim'e	52
Komintern'de Sorunun Konuluşu	56
Uzun İç Savaş	61
Türkiyede Parlamento ve Seçimler	66
Sınıf Savaşımının Seyri	69
Gezi: Bir Devrim Başlangıcı	85
Gezi'den Sonra	90
Kritik Eşik: 6-8 Ekim	95
Kent Savaşları	103
"Sandıkla Gitmeyecekler"	111
Kaynaklar	118

SEÇİMLER VE DEVİRİMCİ POLİTİKA

Giriş

Emperyalist-kapitalist sistemin eşitsiz gelişim yasası işlediği sürece her devrimin farklı bir seyir, tempo, güç ya da sorunlar yaşayacağına ilişkin herkesin bildiği gerçeğin üzerinde fazla durmaya gerek yok. Eşitsiz gelişim, aynı tarihi dönemi paylaşan ülkelerin devriminde olduğu kadar, uzak ara birbirinden farklı dönemlere ait devrimler için de geçerlidir. Bu nedenle Marksizmin ustaları teorilerinin her dönem tekrar edilecek bir amentü değil, bir eylem kılavuzu olduğunu birçok defa vurgulamak zorunda kalacaktır.

Herkesin pekala bildiği bu genel doğrulara dikkat çekmemizin nedeni bu topraklarda devrimin daha önce pek az karşılaştığı türden karmaşık, gerçek içeriği pek az anlaşılan bir seyir izlemeye başlamasıdır. Lenin'in sözleriyle *“hızlı bir yükseliş ve ani bir düşüşle çevrimsel bir nitelik taşıyan bu daha karmaşık tipteki yeni gösteri biçimi”* (Ekim Devrimi Dosyası, s79), yine Lenin'in ifadesiyle *“bir gösteriden çok, bir devrimden az”* olmasıyla ayırtdedir. Kuşkusuz, önceki dönemlerin sürekli, tempolu, her çeşit oportünizmi tatmin edebilecek düzeyde enerjik gösteriler dizisine alışkın olanlar, ani düşüşler ve hızlı yükselişler arasındaki tarih uzadıkça, önceki dönemde işe yaradığı gibi, alışageldik formülasyonların işe yaramadığını gördüler. Bu gibi, bizzat devrimin kendisinin, sanki aşılmaz gibi görünen karmaşık, daha üst düzey sorunlarla yüz yüze olduğu durumlarda hareketin geneli için sol

sapmalar kadar sağ sapmalar da ortaya çıkar. Özellikle de Mark-
sizmi asıl kaynaklarından öğrenmek yerine ikinci el kaynaklar-
dan, dolayimlarla öğrenme yoluna gidenler açısından neredeyse
bir yazğı kesinliğinde bir durumdur bu.

Her zaman dikkat çektik: Lenin hakkında yazılmış başka ki-
tapları okuyarak Lenin anlaşılmaz. Bunu yazan Stalin bile olsa...
Stalin de yazdığı eserlerde, yalnızca ele aldığı sorun çerçevesinde
Lenin'den yararlanma ve onu bir kılavuz olarak değerlendirme
yoluna gider. Lenin'i doğrudan kendi eserlerinden öğrenmek, şu
ya da bu sorun etrafında şekillenen tek yanlılığı aşmanın bir yön-
temidir.

Seçimler ve parlamento sözkonusu olduğunda Nimitz, Le-
nin'in fikirlerini öğrenmek için güvenilir bir kaynak olamıyor.
Bunu daha kitabın kapağından anlıyoruz: Lenin'in Seçim Strate-
jisi. Seçimi bir strateji düzeyine yükseltmek, marksizme aykırıdır.
Bolşevik Parti'nin stratejisi işçi-köylü demokratik devrimi yoluyla
sosyalizme geçmektir. Taktiği, arlığı devirip demokratik cumhu-
riyeti kurmak; sekiz saatlik işgünü ve malikane topraklarına el
koyma şiarlılarıyla, işçi ve köylü kitleleri silahlı ayaklanmaya ha-
zırlamaktır. Strateji ve taktiğin içeriği budur. Parlamentoya dair
tutum, ister katılım ister boykot, özel dönemlerin özel koşullarına
bağlı savaşım biçimi ve araçlarıdır sadece. Troçki'ye hayranlığını
gizlemeyen Nimitz, "parlamento içi mücadele"ye dair, Toplu Eser-
ler'de, kendi tezlerine dayanak olacak alıntılar bulmakta zorlan-
mamış. Bunda şaşılacak bir şey yok. Tarih boyunca Marksizmin
ustalarını "kendi nanelerine alet etmek" için uygun alıntılar ya-
panlar hep vardı. Nimitz de kitabı boyunca, Lenin'in İki Taktik ve
II. Enternasyonalin kş döneminde yazdığı bir dizi makaleyi
görmezden gelerek, meselenin tek yanlı sunumunu yapmış. De-
necek ki görmezden gelinen bu kitap ve makaleler, Lenin'in "par-
lamento içi mücadele" konusunda yazdıklarının yanında, pek az
bir yer tutuyor. Sadece şunu hatırlatmakla yetinelim: Engels,
1894'te Fransa'da Sınıf Savaşımları için uzun bir giriş yazmıştı.
Konusu, 1848 barikat savaşlarının güncel değerlendirmesiydi. Ka-
utsky, bu uzun yazıdan sadece birkaç paragrafı kesip yayımlayınca
Engels çok kızdı: "*yle bir budanmış ki, ben, her ne pahasına*

olursa olsun, barışçıl bir legalite tapınıcısı gibi görünüyorum.”
(Seçme Yazışmalar, Cilt 2, s 322)

Nimtz'in kitabı üzerinde uzun durmak gereksiz. Troçkizme sempatisini saklamayan bu tür insanlar, 70'li yıllarda tamamen hareketin dışına itilmişti. 90'lı yıllarda sosyalizmin dağılışı, hareke küçük-burjuva saflardan katılanlar üzerinden, Leninizmi silme çabasına güç verdi. Ancak, 21. yüzyıl ayaklanmaları, Leninist tipte parti ve onun taktiklerinin önemini kanıtlayınca, Nimtz gibiler kendilerini en sıkı Leninist pozunda göstermek zorunda kaldılar.

Marx ve Engels'in Soruna Yaklaşımı

Marx ve Engels siyasi yaşamlarının başında, her ne kadar burjuvazinin yalnızca proletarya tarafından alaşağı edilebileceğini açık bir kavrayışla dile getirmiş olsalar da, Avrupa'nın o dönemdeki sınıf ilişkilerini hesaba katarak, önce radikal demokrat burjuva hareketlerin yükselip zafer kazanacağını, ancak bundan sonra proletaryaya sıranın geleceğini düşündüler. Bu düşüncelerini Manifesto'da şöyle ifade ediyorlardı: *"Komünistler, işçi sınıfının doğrudan önünde duran amaç ve çıkarların elde edilmesi için mücadele ederler, ama mevcut harekette aynı zamanda hareketin geleceğini temsil ederler."*

Bütün devrimci büyük teorisyenler gibi Marx ve Engels de, o zamana dek gerçekleşmiş devrimlerin zafer ve yenilgilerini gözönünde bulundurdular. Gözleri önünde canlanan örnek, elbette 1789-93 Fransız Devrimiydi. Feodal gericiliği yıkmak üzere, 1789'da Fransa'nın tüm devrimci sınıfları ayaklanmıştı. Aynı devrim içinde kaynaşmış bu birlik, en ivedi sorunların ortak bir çözümünü ilk anda en ılımlı burjuva siyasetin temsilcileri Jironde'ler iktidarında bulmuştu. Fakat bu yönde atılan her adım ortaya yeni amaç ve çıkarlar koydukça devrim, Jakobenleri iktidara taşıdı. Derken sıra Babeuf ve arkadaşlarının temsil ettiği proleter harekete geldi.

Manifesto'nun daha mürekkebi kurumadan Paris'te tüm kıtayı baştan sona dolaşacak 1848 devrimi patlak verdi. O sırada Marx, radikal burjuva konumlu Neue Rheinische Zeitung'un başyazarıydı. Bu gazete devrim boyunca proleter değil demokratik zeminde kalmayı sürdürdü. Devrim, monarşinin ve gericiliğin hakim olduğu kıtanın tüm büyük ülkelerini etkisi altına aldı.

Hemen her yerde, monarşist iktidarların karşısına, burjuvazinin etkin olduğu parlamentolar çıktı. Bu parlamentolar devrimci doğuşun bir ürünü olmasına rağmen, ne Marx ne de Engels, bir “anayasal büyü”ye kapıldılar. Tersine, 1789’un derslerine uygun olarak, devrimin en ileri noktalara değin zorlamasını, bütün taktilerinin en başına koydular. Ve Frankfurt’ta kurulan meclisin budalalıklarını teşhir edebilmek için, tüm yazınsal yeteneklerini kullandılar. Fransa’da demokratlar, yani küçük burjuva partisi, proletaryanın Haziran ayaklanmasından öylesine korkmuştu ki, acınası politik çizgilerini sergiledikleri parlamentarizme saplanıp kaldılar. Marx onları hem Fransa’da Sınıf Savaşmaları’nda [*“halk, devrimci zaferler yerine yasal zaferlere alıştırılıyor, karar tarihi erteleniyor, halkın tansiyonu düşürülüyordu”* (s. 141)] hem de 18 Brumaire’de [*“... demokrat parti kendi seçim zaferine kesin bir nitelik kazandırmak ve bu yolla Düzen Partisi’ni parlamentoda hemen çatışmacı tutum almaya zorlamak yerine, Mart ve Nisan ayları boyunca, Paris’i yeni bir seçim kampanyasıyla yordu, halkın canlanmış tutkularının tekrar tekrar sahnelenen bu geçici oylama oyunu içinde yıpranmasına, devrimci enerjinin anayasal başarılarla doyuma ulaşmasına, küçük entrikalarla, içi boş nutuklarla ve göz boyamaya yönelik hareketlenmelerle buharlaşmasına, burjuvazinin kendisini toplamasına ve önlemlerini almasına, son olarak da, Mart seçimlerinin anlamının, izleyen Nisan seçiminde, Eugene Sue’nün seçilmesiyle zayıflatıcı bir duygusal yorum bulmasına izin verdi.”* (s 71)] eleştirmekten geri durmadı.

Parlamentarizme dair tartışmanın esası açısından, Marx’ın yazdıklarında bir kaç noktanın altını çizmekte yarar var. Burada, bazen çok uzun sürelere yayılabildiğine tanık olduğumuz devrimci durumlardan değil, her şeyin bir fırtına gibi geliştiği bir devrimden söz ediliyor. Fırtına anlarında bütün sınıflar, en çıplak yüzleriyle gerçek çıkarları ve potansiyelleri ile kendilerini sergilemek zorunda kalırlar. Yine Marx, *“halkın çoğunluğu, devrimci bir dönemde, genel oyun verebileceği her şey olan olgunlaşma okulundan geçmişti. Genel oyun bir devrimle ya da gericilik tarafından bir yana atılması gerekiyordu”* (Fransa’da Sınıf Sava-

şımları, s141) derken, barışçıl zamanlarda on yıllara yayılan böyle bir olgunlaşmanın, nasıl aylar içinde gerçekleşebileceğine vurgu yapıyordu. Marx ve Engels, tarihi kavrarken, evrimleri ve devrimleri bir arada gözönünde bulundurlar. Onlar için bazen 20 yıl sadece bir gündür, bir gün ise 20 yıla sığabilir. İkinci dikkat çekmek gereken nokta 1848 devrimlerinde, sınıfların hesaplaşma sahasında, parlamentoların oynadığı özel roldü. Devrimlerin burjuva niteliğinden dolayı, bu durum kaçınılmazdı, monarşist iktidarın devlet aygıtı karşısında, burjuvaların ilk ele geçirebilecekleri ve bu kürsüden kitlelerin gücünü, iradesini temsil edebilecekleri tek kurumdu. Ama tam da bu koşul, küçük-burjuvaziye anayasal hаяllere sürüklüyordu.

Burjuvazi, parlamenter cumhuriyette kendi egemenliğinin gelişimi için en uygun biçimi görüyordu, ama bu gelişimin ardında tetikte bekleyen proleter tehlikeyi de. Sonraki yıllarda parlamentolar, bir devrimci sınıf için, hiç bu denli önem sahibi olamadı. Üçüncü dikkat çeken nokta şudur: Marx ve Engels, devrim süresince, eleştiri oklarını sağ sapmaya, anayasal hayale, parlamenter budalalığa yönelttiler. Bir devrim anında asıl tehlike buradan geliyordu. 1848’de ustalar, izlenecek yol hakkında, proletaryanın netlik taşımamasını hiç dert etmediler. Çünkü proleter saflarda içgüdüsel, kendiliğinden, bastırılması olanaksız bir hareket görüyorlardı. “*Siyasal toplumun bilinçli kavrayışına değil, ama salt içgüdüsel anlayışına daha yeni varan, yaşanan anın güçlüklerine yükselemeyen*” proletarya, gerekli eğitimini bizzat devrimin seyri içinde alacaktı; küçük-burjuvaziye ne denli ileri iteler ise, kendi zaferinin bilincine ve koşullarına o denli yaklaşacaktı.

O dönem Marksizmin literatüründe henüz devrimci durum tanımı yok. Ancak her iki usta da, 1845’ten itibaren, Almanya’da propaganda gruplarının olağanüstü artışından, İngiliz Çartist hareketinden, Polonya ayaklanmasından, cumhuriyet düşleri uyanmasın diye Fransa kralının İtalyan cumhuriyetlerini bombalamasından gerekli dersleri çıkarıyorlar. Ve bu yüzden Komünist Manifesto şu cümleyle açılıyor: “*Avrupa’da bir hayalet dolaşıyor: Komünizm hayaleti.*” Lenin’in defalarca işaret ettiği gibi Marx-Engels, hem Manifesto’da, hem de 1847 boyunca yaz-

dıklarında, aşıktan devrimci ajitasyona girişiyorlar. 1848 devrimleri yenildi; Bonaparte'ın darbesi son perdeyi indirdi. Ve bunun bir yenilgi olduğunu yadsımaya kalkanlara Engels şöyle cevap veriyor: *“Bana göre, işin özü şudur: proletarya bu kez yığınsal olarak savaşmamıştır, çünkü takatsizliğinin ve güçsüzlüğünün bilincindeydi ve olabildiğince düzenli bir yönetim altında birkaç yıl daha sefalet çekmeye, yeniden kuvvet kazanacağı bu süre içinde de cumhuriyete imparatorluk-restorasyon ve yeni bir devrim dönüsüne yazgıcı bir boyuneğişle uymuştur.”* (Seçme Yazışmalar, Cilt 1, S 68)

Görülmemiş hızla büyüyen ekonomi, devrimin hızla tüketiği enerjiyi yeniden kazanmasına şans tanımıyordu. Ancak yeni bir kriz ile birlikte devrimin geri geleceği umudunu korudular. 1856'da Ren bölgesi işçilerinin bir ayaklanmaya hazırlandığı haberini aldıklarında, eğer Paris işareti verirse her şeyi göze almalarını, yenilseler bile etkisinin geçici olacağını yazdılar. Tarih onların beklenti ve umutlarını boşa düşürdü. Yeni keşfedilen Kaliforniya ve diğer zengin altın yatakları, dünya ticaretinde görülmemiş hızlanma, kıta Avrupa'sındaki proletaryaya uzun bir barışçıl gelişme dönemi dayattı.

Yeri gelmişken, Nimitz'in kitabında “Komünistler Birliği'ne MK Çağırısı'na ilişkin yorum ve çarpıtmalara dikkat çekelim. Çünkü Nimitz, kitabı boyunca tezinin ilk ilmeğini burada atıyor. Henüz Mart 1850'de, Marx ve Engels, Almanya'daki devrimden yüksek beklenti içindeler. Ve süregiden devrimde bir zafer anında, proletaryanın nasıl bir çizgi izlemesi gerektiğine işaret ediyorlar. Top tüfikle silahlan, cephaneliklere el koy, proletaryanın muhafız birliklerini kur, yerel devrimci konseyler inşa et ve otoritesini tanı, her silahsızlandırma girişimine silahla karşı koy... Ve mevcut hükümetler alaşağı edildikten sonra, ancak bundan sonra, devrimin dolaysız sonucu olarak ulusal temsil organlarının seçimi gündeme gelecektir. Marx-Engels, bu aşamaya geldiğinde, seçimlerde izlenecek çizgiyi iki başlık halinde özetlemişler sözkonusu Çağırısı'da.

Nimitz, okuruna, bu Çağırısı'yı bir “seçim stratejisi” olarak sunuyor: *“Ulusal Meclis için yapılacak bir sonraki seçimde, işçiler*

sadece liberal burjuvaziden değil, aynı şekilde küçük-burjuvaziden de bütünüyle bağımsız bir yol izlemeliydi. Açıklayıcı olması açısından, ana hatlarıyla ortaya koydukları şeyin, işçi sınıfının seçimlerde yarışabileceği derecede politik demokrasinin bulunduğu feodalizm sonrası dönem için ileri sürülmüş bir strateji olduğu belirtilmelidir.” (Nimtz, Cilt 1, 655) Nimtz, Çağrı'nın bir sonraki seçimler için hazırlandığını iddia ediyor. Oysa Çağrı, mevcut hükümetler devrildikten sonra politik özgürlüğün nasıl korunacağı ve nasıl kullanılacağına dairdir.

İleride göreceğiz, Nimtz, 1905 Aralık ayaklanmasını da buharlaştıracak. Asıl derdi, Marksist ustaları, parlamenter yollar varolduğu sürece, proletaryanın silahları gündeme almaması gerektiği tezine kanıt gösterebilmek. Nimtz bu fikrini, daha sonra şöyle dile getiriyor: “temel demokratik hakların ve parlamento seçeneğinin kullanılmasından geçen barışçıl yol işçilere kapatıldıysa, o zaman Enternasyonal silahlı mücadele politikası izlemeye hazırды. İşçi sınıfının bağımsız eylemi, Marx ve Engels'in müdahalesinin özü buydu. İşçilerin seçimlerde kendi adaylarını çıkarmaları gerektiğini söyleyen Mart 1850 Çağrı'sının çekirdeği olan bu fikir, 1848-49 ayaklanmasından çıkardıkları başlıca dersti.” (age) Oysa, göreceğiz, Alman işçileri seçimlerden ve temel haklardan mahrum edildiği halde, Marx ve Engels, partiye silahlı eylem çağrısı yapmadılar. Çünkü böyle bir çağrı yapmanın koşulları farklıydı, parlamentoların işleyip işlememesinden tamamen farklı koşullara, devrimci durum ve iç savaşa bağlıydı. Peki Marx ve Engels, 1848 devrimlerinin yenilgisinden sonra ortaya çıkan parlamento mücadelelerine yüz verdi mi? Hayır. Engels, Bonapartist iktidarın gizli oy hakkına rağmen açık hileli seçimlerini kabul edenlere ateş püskürüyor. Seçim bahanesiyle “kızıklar şevklerini ortaya koymak için bir fırsat daha bulabilirler. Ama o zaman da gene uzlaşırlarsa onları defterden silerim; en iyisinden bir ticari bunalım bile onlara, birkaç yıl için sahneden silinmelerine neden olacak bir yenilgiden başka hiçbir şey kazandırmayacaktır. Nasıl savaşacağını unuttuysa, bu ayaktakımı neye yarar ki?” (Seçme Yazışmalar, Cilt 1, s 71). Aynı şekilde, Alman devriminin yenilgisinden sonra feodalizmle uzlaşan burjuvaların bozulmuş,

güdük meclislerine de ilgi göstermediler. En ufak hatasında, ensesine bindikleri Liebknecht'in 1865'e kadar seçimi boykot etmesine dair tek kelime etmediler.

Marx ve Engels'in politik tutumlarının yeni çizgisini kırmızı bir şerit gibi belirleyen, devrimin yenilgisiydi; bu yenilgi proletaryayı, uzun ve sancılı bir "barışçıl, parlamenter döneme" mahkum ediyordu. Buna rağmen onlar, hileli veya genel oy hakkının bozuk biçimlerde, ya da politika belirlemede önemli olmayan meclis müsveddelerine proletaryayı sürüklemeyi düşünmediler. Gerçek şu ki, devrimin bayrağı artık kıta Avrupası'nda değil, Rusya'daydı, orada bir devrim meydana gelirse, Kıta Avrupası'nda devrimin yeniden güncel hale geleceğini biliyorlardı.

Uyuşukluğu bozan Paris Komünü oldu. Marx ve Engels olaylar öncesinde Fransızların yeni bir devrime hazırlandıklarını, halk olarak devrimin tarihini şevkle araştırmaya başlamalarından anlamışlardı. Prusya orduları Paris kapılarındaiken ayaklanmanın hatalı olacağını belirtmelerine rağmen işçi sınıfı gökyüzünü fethetmiş, tüm enerjileriyle Komün'ün zafere ulaşması için çalıştılar. Sonuç baştan belliydi. Buna rağmen Parislilere "yıkıma ve dağınkılığa neden olma" suçlaması getirmedi. Tersine, burjuvazinin Parislilere dayattığı, ya bu savaşıma girmek ya da herhangi bir savaşıma girmeden yenilgiyi kabullenmek seçeneği karşısında, savaşıma seçme kahramanlığını her zaman övdüler. "İkinci durumda, işçi sınıfının moral çöküntüye uğraması, şu ya da bu kadar önderin mahvından çok daha büyük felaket olurdu." Peki Versailleslı burjuvaların dayattığı neydi? İç savaş. Marksistler iç savaşın gündeme geldiği, başladığı her yerde aynı çizgiyi izleyeceklerdir: Parlamenter alıştırmalarla oyalanmama, en geri sınıf kesimlerini eğitmek ve kazanmak adına savaşı görmezden gelmeme. Çünkü iç savaş başladığında, savaşıma görmezden gelen, yenilgilerin en büyüğünü, moral çöküşü ve çürümeyi yaşar. Bu nokta Türkiye ve Kürdistan'da daha düne kadar devrim bayrağını yüksekte tutan çevrelerin, şimdi şaşkıncu bir meclis budalası haline gelişini açıklar.

Komün yenilgisi Avrupa çapında gericilik ve baskıyı yükseletti. Her yenilgi döneminde olduğu gibi, hareketin içinde sol ve

sağ sapmalar kendini gösterdi. Marx ve Engels, bu bir kaç yılda, Bakuninci anarşizmin Enternasyonali bozma girişimlerine karşı mücadele yürüttü. Anarşizmin alt edilmesinden sonra, bu kez Alman Marksist Partisinde sağ sapma harekete geçti. Bismarck hükümeti, Alman Marksist Partiyi yasadışı ilan etti, seçimlere katılmasını yasakladı. Parti hızla illegal koşullara uyum sağladı. Yayınlar İsviçre’de basıldı, içerde gizlice dağıtıldı. İlegal kongreler toplandı. Sendikalar, dernekler, kültür merkezleri kullanıldı. Birkaç bölgeden bağımsız vekilin meclise yollanması sağlandı. Çalışma şartları olağanüstü zorlaşınca Parti içinde sağ eğilim uç verdi. Zürich’te ikamet eden, Partinin tanınmış üç üyesi, gelecekteki oportünizmin habercisi olan bir mektup kaleme aldılar. Marx ve Engels’in bu üç Zürichliye verdiği cevap, barışçıl ve uyusuk dönemde baş göstermesi kaçınılmaz oportünizme karşı ilkeli duruşu netleştirdi.

Üç Zürichli, Sosyalistlere Karşı Yasa’yı boşa çıkarmak için, Partinin şiddete dayalı kanlı devrim yolunu izlemediğini, legalite ve reform yolunu izlediğini göstermeli diyordu. Aldıkları cevap şöyle: *“Şu halde –ülkenin her yanına dağılan ve toplam seçmenlerin onda-biriyle sekizde-biri kadar olan– 500.000 ile 600.000 arasındaki sosyal-demokrat seçmen, bir kişinin on kişiye karşı ‘kanlı devrimi’ne kalkışarak başlarını duvara çarpmak istemiyorlarsa, bu gösterir ki, onlar herhangi bir büyük dış olaydan ve aniden patlak veren devrimci bir kalkışmadan ve bunun sonucu olan çatışmada halkın kazandığı bir utkudan yararlanmayı sonuna kadar reddetmektedirler. Berlin bir başka 18 Martı daha yaşayacak kadar cahillik ederse, sosyal-demokratlar, ‘barikat manyağı ayaktakımı’ gibi çarpışmalara katılmak yerine, ‘legalite yolunu izlemeli’, frene basmalı, barikatları temizlemeli ve gerekirse, tek-yanlı, kaba, cahil kitlelere karşı şanlı ordunun yanında yürümelidir. Bu baylar, kastettiklerinin bu olmadığını ileri sürerlerse, o zaman neyi kastediyorlar?”* (Seçme Yazışmalar, Cilt 2, s120). Cevabın alışılmadık sert üslubu, üçlünün açıkça yazmadığı ama “kastettikleri”ni işaret edecek denli öfkeli içeriği dikkat çekicidir. Parti yüz binlerce oy almasına karşın kendi başına bir maceraya atılamaz, askeri despotizm devrimden başka bir yolla

tasfiye edilemezdi, ama herhangi bir kalkışma başarılı olsa bile, önceden kurulu bir örgüt, bilgilendirme ve propaganda olmadan, böyle bir devrim işçi sınıfına dönecekti. 1880'lerde Almanya'nın durumu buydu. Üç Züriçli, devrim buysa, Parti'nin dışında kitleler barikatlara koşsa bile, biz yerimizden kıpırdamayalım di-yordu. İşte ustalar, partinin içindeki bu oportünist basile karşı alışılmadık sertlikte cevap veriyorlar. Onlar, her şeyden çok, kitlelerin bağımsız devrimci inisiyatiflerine güvendiler. Paris Komünü'nde kitlelerin başında Prudoncular ve Blankistler vardı ama buna önem vermediler, hemen yardıma koştular. Enternasyonal'e bağlı işçilerin "bilgilendirme, propaganda ve örgütsel" görevle-rini ne ölçüde tamamladığına bakmadılar. Şimdi aynı şeyi Alman partisinden isteme hakkına fazlasıyla sahiptiler. Üç Züriçli, yanlış anlaşılmak istemediklerini, partinin devrimci programından asla vazgeçemediklerini, ama bu uzun erimli tasarımlardan önce elde edilmesi gereken belli amaçlar -haklar vs- üzerine yoğunlaş-mayı öneriyorlardı. Marx ve Engels'in buna cevabı da aynı sertlikte: "*Program yadsınmış olmayacak, yalnızca ertelenecek – belirsiz bir dönem için. İnsan bir programı kendisi için, kendi yaşam süresi için değil, ama ölümünden sonrası için kabul eder; çocuklarına ve torunlarına kalıt olarak bırakmak için. Bu arada insan 'bütün gücünü ve enerjisini' ufak-tefek işlere ve toplumun kapitalist düzeninin yırtığını-söküğünü dikip onarmaya ayırmalıdır; böylece burjuvaziye ürkütmeksizin, en azından, bir şeyler yapıyor görüntüsünü yaratır.*" (Seçme Yazışmalar, Cilt 2, s 121).

Sosyalizmin, devrimin -Almanya'nın o günkü koşullarında devrim demek olan- cumhuriyetin propaganda ve ajitasyonu ye-rine, bir takım hakları, kimi özgürlükleri ön plana almak gibi bir çizgi, günümüzde bu topraklarda tüm reformistlerin sabah akşam yaptığı ve belki de bu yüzden fazlasıyla alışıp kendimizden şüphe eder hale geldiğimiz tam da bu çizgi, Marx ve Engels'in soylu öf-kesini öyle bir harekete geçiriyor ki "ilk ilkesi, öğrenmediğini öğ-retmek olan bu tür entelektüellerden" kurtulma çağrısı yapıyorlar. Elbette öfkenin bir sebebi, partinin tanınan üç isminin sözkonusu görüşlerini kamuoyuna açıklamış olmalarıydı. Sosyalistler Yasa-sı'na dair, Engels'in bir değerlendirmesini burada anmak yerinde

olur. Ustaların, yasallık ve meclis içi çalışmaya ve bunların hangi temel göreve bağlı kaldığına dair öğretici ipuçlarını, bu satırlarda buluruz. 1886'da yasaklar beş yıllığına ve bir kez daha uzatılınca Engels "*Aslında, Sosyalistler Yasası'nı kaldırmayıp yürürlükte bırakılmasına memnunum*" (Seçme Yazışmalar, Cilt 2, s 182) diye yazıyor. Gerekçesini, sınıfların o anki dengelerine dayandırıyor. Liberal burjuvazinin sol görünen partisi ve Bismarck'a karşı muhalefet yürüten, bu tutumu nedeniyle emekçiler arasında etkili olan Katolik Merkez Parti'nin, bu yolla rezil olmalarını, işçi partisinin yasallıkla elde edeceği fazladan oylara tercih ediyor. Daha önemlisi şu: "*Sosyalistler Yasası'nın bize yaptığı en büyük hizmetlerden biri, kendisine hafifçe sosyalizm bulaşmış Alman araştırmacıların çağrısız konukluğundan bizi kurtarmasıdır.*" (age, s 235). Gerçekten de parti, illegalite koşullarında proleter karakterini, teorik kavrayışın işçiler arasına daha büyük ölçülerde sırayet etmesini yasaklı dönemine borçludur. Engels bu kazanımı, her şeyin üstünde tutuyor. Birkaç oy fazla alabilmek için, partinin devrimci program ve ilkelerinden, propagandasından verilecek her tür ödüne kararlılıkla karşı çıkıyor. Marx ve Engels'in işçi sınıfının önüne koydukları taktikler zenginlik, çeşitlilik ve çok yönlülük açısından büyük bir içeriğe sahiptir. Çünkü ustalar, sadece Almanya'ya değil, Rusya'dan ABD'ye, İtalya'dan Norveç'e uluslararası komünist hareketin sıkça başvurduğu otoriteler haline gelmişlerdi. Bir yanda ABD'lilere sosyalist olmadığı halde işçiler üzerinde etkili olan güvenilmez biri için çalışmayı salık verirken, diğer yandan Rusya'ya "*blankiciliğin -küçük bir fırsatçılar grubunun tüm toplumun altını üstüne getirme fantezisi- bir kez olsun bir varlık gerekçesi olduysa, bu kuşkusuz şimdi Petersburg'dadır.*" (age, s 195). diye öğütler verebiliyorlar. Burada bir çelişki bulmaya çalışanlar kadar, bu çeşitlilikten kendi tek yanlı görüşleri için yararlanmaya çalışanlar çok oldu. Bu nedenle Marx ve Engels'in taktiklerinin genel çizgisini belirlemek yerinde olur.

1848'in yenilgisinden sonra devrim dalgasının Doğu'ya çekildiğini gören ustalar, proletaryayı, tek başına girişeceği kalkışmalara yönelik uyarmayı görev bildiler. Fakat ne zaman kitlelerin bağımsız devrimci eylemine tanık oldular, Marksist partileri bir

propaganda grubundan birer eylem grubuna dönüştürmeyi başardılar. Gericiliğin komünist hayalete karşı kurduğu barikatı, sessizlik ve uyuşuklukla geçen yıllarda, genel devrim propagandası ile aşmayı başardılar. İç savaflara yönelik tutumlarını da bu çizgi belirledi. Yasal olanaklarla kazanılmış tüm örgüt ve propaganda gücünü kaybetme riskine rağmen, iç savaştan, geliştirilip açık hale getirilmesinden yana oldular. Geçici seçim başarıları uğruna verecek her tür ödüne kararlılıkla karşı çıktılar. Devrimlerin yenilgisinden hemen sonra beliren sol sapmalara, yenilginin uzamasıyla beliren sağ sapmalara, oklarının sivri uçlarını çevirdiler. Daha 1894'te, yeni bir savaş ve devrimler döneminin yaklaşmakta olduğunu gören Engels, partiye, barikat savaşlarıyla ve ayaklanmanın yeni kurallarıyla ilgili öğütler vermeye başlamıştı. Ancak, 1871'den sonra Avrupa'da hüküm süren barışçıl gelişme, oportünist çıbanı büyüttü, II. Enternasyonal'in çöküşünü hazırladı. Lenin, tüm bu zengin taktiksel mirastan sonuna kadar yararlanacaktı.

Lenin'in Konuyu Ele Alışı

Rusya'nın bir küçük-burjuvalar ülkesi olduğu bilinir. Engin topraklara yayılmış 130 milyonluk nüfusun 5/6'sı köylülerden oluşuyordu 20. yüzyılın başında. Sanayi proletaryası ise, 2,7 milyondur. Bu işçilerin çoğunluğu, her biri en az 500 işçi çalıştıran fabrikalarda, Petersburg, Moskova, Bakü gibi bir kaç merkezde yoğunlaşıyordu ki, bu denli yerleşik yoğunluk, o günün en ileri sanayisini barındıran ABD'de bile yoktu. Proleter yoğunluk, kendiliğinden sınıf hareketlerine, grevlere olağanüstü güç sağladı. Bu sayede, nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturan; Çarlık monarşisi yüzünden sürekli isyana sürüklenen köylü kalabalıklarına, işçi sınıfının önderlik etme şansı artıyordu. Yine de devrim, burjuva demokratik içerikliydi. Çarlık monarşisine karşı siyasi özgürlüklerin kazanılmasını en acil görev kapsamına alıyordu. Bu içerik, aynı zamanda, liberal burjuvaları da kendi karşı-devrimci hedefleri için, çarlık karşıtı hareketlerden yararlanma yoluna itiyordu. Yani, devrimci kitle eyleminin öncülüğüne, bir değil, iki sınıf talipti: Proletarya ve liberal burjuvazi. İşte Lenin'in tüm siyasi yaşamı boyunca, tüm taktik ve şiarlarına, manevralarına damgasını vuran genel sınıflar dengesi buydu: İşçilerin gözünde liberal burjuva ham hayalleri teşhir etmek, onların karşı-devrimci yüzlerini açığa çıkarmak. Bu görev, başka yerde örneği görülmeyen bir temel gerçek sayesinde kolayca başarılı: *“Proletaryanın liberal burjuvalardan önce kendi partisini kurduğu, proletaryanın hiçbir biçimde burjuva kahvehane politikacılarına oy verme geleneğine sahip olmadığı”* (Seçme Eserler, Cilt 11, s 502) bir ülkede, görev yine de bitmiş sayılmazdı. Çünkü, doğrudan sosyalist devrimi değil, büyük köylü kitleleriyle demokratik devrimi hedefleyen

proletarya, bu köylü kitleleri de liberal burjuvazinin etkisinden kurtarmakla yükümlüydü. Lenin'in taktik manevralarına damgasını vuran iki önemli ögeyi burada aramak yerinde olur. Rusya'da devrimin hangi safhalardan geçtiği biliniyor. Şunu tespit etmek gerek. Hareketin kendiliğinden kabarışı 1901-02'den itibaren belirginleşti. Ve henüz o zaman, bu kabarışın bir devrime ulaşacağına dair hiçbir güvence verilemezken, Iskra'da, ayaklanmaların, bari-katların, askeri teknik detayların yaygınlaşması adına bir ajitasyon başlamıştı. (Bkz Seçme Eserler Cilt 5, s 247) Lenin, 1902'de yazdığı Ne Yapmalı eserini de bir ayaklanmaya parti olarak en iyi nasıl hazırlanmak gerekir sorusu üzerine biçimlendirmişti.

Yeri gelmişken, bağlamından koparılmış Lenin alıntılarının asıl içeriği nasıl çarpıtabildiğine dair bir örnek verelim. “Nereden Başlamalı?” makalesinde Lenin “*hiçbir politik parti, eğer mace-racılığa düşmek istemiyorsa, faaliyetlerini bu tür [kendiliğinden] patlamalar ve komplikasyonlar üzerine kuramaz*” demektedir. Bu alıntı sıklıkla “kendiliğindenliğe karşı kanıt” olarak kullanılmakta. Söz konusu makalede Lenin, profesyonel örgütlerden oluşan bir parti ve onu yönlendirecek merkezi bir yayının öneminden bahsediyordu. Aynı Lenin “*daha Vperyod No:1'de ayaklanmanın kendiliğinden hareketlerden birine bağlanmak zorunda olduğunu tartıştı*” (Seçme Eserler, Cilt 3, s 281) der. Ve 1905-07 devriminde kendiliğinden isyan ve ayaklanmaların, her dönemde hareketi ileri taşıyan karakterini teslim etmiştir. Öyleyse biz de onun gibi bir serzenişte bulunabiliriz: ah Lenin, senin yazdıklarınla ne naneler yeniliyor! 1901-02'den itibaren ayaklanma ve buna ilişkin hazırlıkların propagandasına girişen Lenin, anayasal hayaller ve bunların beslendiği seçim kampanyalarının eleştirisine yönelir. Birkaç yıl öncesine dek, “legal marksizm” platformunda işbirliği yaptığı liberal Struve, bu hayalleri köpürtüyor, günümüzdeki belediye meclislerine benzeyen zemtsvoler için kavga çağırısı yapıyordu. Devrimler için mücadele yerine, barışçıl, legal, reformcu mücadeleyi öne çıkaran bu hayallere karşı Lenin'in sözlerine kulak verelim: “*Haklar ve Güçlü Bir Zemtsvo sloganının, devrimci demeyelim ama, en azından meşrutiyetçi harekete bayrak olarak hizmet edebileceğini sanmak bir önyargıdır. Bu, düşmanı*

dosktan ayırmaya yardım edecek, bir harekete yön verebilecek ve yönetebilecek bir bayrak değildir; bu, ancak en güvenilmez insanları harekete buluşturacak, hükümetin büyük vaatler ve yarım yamalak reformlarla kurtulmasını bir kez daha kolaylaştıracak bir paçavradır” (Seçme Eserler, Cilt 2, s 219)

Otokrasiyi devirme hedefini en başa koymayan, diğer sorunların çözümünü bu ilk koşula bağlamayan her tür hak mücadelesinin, dönüp dolaşım gireceği açmaz aynıdır: Dost düşman birbirine karışır ve bu “en geniş cephede birleşme” adına yapılır, en güvenilmez unsurlarla saflar dolduğunda, hükümetin en küçük tavizinde sizi terkedecek dostlar edinmiş olursunuz. Devrimin malyalanmakta olduğu bir anda (1904) Lenin, şu veya bu mevzinin ele geçirilmesiyle ilgilenmiyor. Onun asıl ilgilendiği şudur: “*Aslında Marx’ın 1848 devrimleri üzerine ünlü sözünü uyarlayarak Rus devrimci hareketi hakkında da, ilerlemesinin herhangi olumlu kazanımlar elde etmesinde değil, zararlı hayallerden kurtulmakta yattığı söylenebilir.*” (Age, s 223) Sadece devrimci kabarışlarında değil, yenilginin kesin bir olgu olduğu, gerici baskının nefes almayı bile zorlaştırdığı zamanlarda da Lenin, bu fikre bağlı kaldı.

1900-1903 arası Rusya şiddetli bir ekonomik krizle sarsıldı, işçiler grevleri yükseltiler, bazı yerlerde Çarlık otokrasisinin yıkılmasına yönelik sloganlar atıldılar, grevler politik nitelik kazanmaya başladı. Peki bu arada RSDİP ve genel devrimci hareketin gücü neydi?

Lenin 1916’da verdiği bir konferansta, 1905’ten önce, en fazla birkaç yüz örgütçüden ve birkaç bin yerel faaliyetçi olduğundan bahseder. “*Bize, bir tarikat diye hakaret ediyordu reformistler*” diyor. Buna rağmen, birkaç yüz örgütçünün, devrimin sadece belirtilerinin görüldüğü o anda, hangi propagandayı yaptığına dikkat çekelim: Ayaklanmanın propagandası, onun zorunluluğunun tüm yalpalamalar örnek gösterilerek kanıtlanması, gösterilerin jandarma, polis, gizli polis ve zindan binaları önüne taşınması, halk düşmanlarına darbeler vurmak vs. (Bkz Seçme Eserler, Cilt 2, 485-486)

Güçlerin binlerle ölçüldüğü bir aşamada Lenin’in bu öğütleri, reformistlere nasıl da dehşet verici ölçüde hayalci aşırılıklar

gibi görünmüştür. Çünkü zavallı darkafalılara göre madem ki Rusya'nın devrimcileri birkaç binle sınırlı, o zaman Rusya'da devrimci bir halk yoktur. Ama yüzlerce örgütçünün binlere, binlerin milyonlara öncülük eder hale gelmesi için 9 Ocak Kanlı Pazar'ı izleyen birkaç ay yetecekti.

1905 Devrimi'ne geçmeden önce, buraya kadar yazılanlardan gerekli dersleri çıkaralım. 1900'den itibaren devrimci durum belirtileri başlamıştır. Ekonomik kriz ve kitlesel gösteriler. Politik kriz ise sonradan, 1904 Japon savaşıyla olgunlaşıyor. Devrimci durumun gerçek bir devrime dönüşmesi için bir başka koşula ihtiyaç var: Nesnel değişimler yanında öznel değişim. "Yani, devrimci sınıf[ın], kriz dönemlerinde bile düşürülmezse kendiliğinden düşmeyecek olan eski iktidarı ezmek (ya da sarsmak) amacıyla devrimci kitle eylemleri için yeterince güçlü" olabilmesi. 1905'ten önce, yani henüz devrimci durum koşullarında, ancak işçi sınıfının en ileri bölükleri Çarlık monarşisinin yıkılmasına zorunluluğuna kesin kanaat getirmişti. Sınıfın geri kalan büyük kısmı henüz bu noktaya erişememişti. Ve zaferin önkoşulu olan köylülük, henüz dev gövdesiyle bir harekete girişmemişti. Yine de 1900-1904 arasında Lenin, bir devrimin gerçekten patlak vermesine dair bir güvenceye sahip olmadan, ayaklanmanın propagandasına başlıyor, kitle gösterilerinin zindanlara, polis ve jandarma binalarına yönelmesini istiyor. Haklar ve Zemtsvo gibi anayasal hayallerden, bunların zararlı etkilerinden proletaryayı kurtarmak için, bu ileri tipteki eylemlerin önemine vurgu yapıyor. Yine de tüm bu işler henüz bir devrim değil. Bunun için, bu taktikleri yürüten yüzlerin, milyonların hareketine yön verecek etkinliğe ulaşması gerekecek. Devrimler tarihinden biliyoruz, milyonların devrimci enerjisinin ve öfkesinin patlaması için, bu birkaç yüz faaliyetçinin çabası yetmez. Sınıfın tüm kesimlerini, diğer tüm sınıfları derinden sarsacak bir olay gereklidir. 9 Ocak 1905 Kanlı Pazar'ı, sadece bir günde kitlelere on yıllara bedel bir iç savaş dersi vererek bu sarsıntıyı gerçekleştirdi.

O dönem (1900-1904) ortada henüz bir parlamento yok, öte yandan, devrimci durum koşulları altında Lenin, belediye meclisi seçimlerini zararlı buluyordu; çünkü devrimin kabarış anında bu,

anayasal hayalleri besliyordu. Lenin, proletaryanın dikkatini merkezi iktidar sorunundan hiçbir politik gücü olmayan yerel yönetimlere çekmeyi reformistlikle suçluyordu. Gerçek şu ki, Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketi, tam da Lenin'in dikkat çektiği hayallerin beslenmesi yönünden, yerel yönetim seçimlerinden büyük zarar gördü. Şiddetli kitle eylemleriyle sık sık sarsılmış bu topraklarda, küçük burjuvazinin “mevzi kazanma” hevesi en çok yerel seçim dönemlerinde kabarrır. İktidarın merkezi gücüne karşı yöneltip yükseltilmesi gereken şiddetli kitle eylemleri, belediye için bile değil muhtarlık koltuklarını doldurmak için seçim yarışlarıyla bölündü. Oportünizmin şimdiki parlamento tapıcılığına şaşırıyor muyuz? Hayır, şaşırılmayalım. Onlar sadece anayasal hayallerini, muhtarlıktan vekilliğe yükselttiler.

1905 Devrim Yılları

Kanlı Pazar'la başlayan 1905 Devriminin kronolojisi üzerine çok şey yazıldı; olayların tüm seyri, şiddeti, yayılma hızı, daha dün politikaya uyanmış milyonları devrimci fikirlerle tanıştırma hızı, tüm yaşananların, devrimci durumun, bir devrime dönüşümünü tartışmasız kılıyor. Daha henüz Mart başında Lenin, GDH sorununu ortaya atmıştı. GDH'yi mümkün kılacak silahlı ayaklanma fikrine ise muazzam iç savaş dersine ve uyanışın şok edici dalgasına rağmen, bir avuç denebilecek sayıdaki Bolşevik işçi sahipti. Kanlı Pazar günü bu işçiler bir matbaayı işgal etmiş, bildiriler basıp halkı silah başına çağırılmıştı. Bu koşullar bir çok kere tekrarlanmak zorundaydı. Lenin, ilk bildiri yayımlandığında, çağırıcıyı yürekten destekledi: *“İnisiyatifi ele alan bu bir avuç ileri işçinin ayaklanma çağırısı başarısız kaldı. Bizi bir çok başarısız ayaklanma çağırısı ya da başarısız ayaklanma kararları da şaşırtmaz, cesaretimizi kıramaz.”* (Seçme Eserler, Cilt 3, s 281) Lenin için önemli olan, bizzat işçilerin bu görevi önlerine koymuş olmasıdır.

Devrimin başlamasıyla Bolşevikler, taktik değişimleri ele almak üzere kongreyi topladılar. Kongreye neden ihtiyaç duyulduğunu Lenin şöyle açıklıyor: *“Bir partinin taktiğinden, o partinin siyasi davranışı ya da siyasi faaliyetinin karakteri, yönü, yöntemleri anlaşılır. Taktik kararlar, bir parti kongresinde, yeni görevlerle bağını içinde ya da yeni bir politik durum karşısında bir bütün olarak partinin siyasi tavrını belirlemek için alınır.”* (Seçme Eserler, Cilt 3, s 50). Bu yeni durumun, yani başlayan devrimin tezahürü nasıldır? Halkın muazzam çoğunluğunun Çarlık hükümetinden tamamen, kesin ve açık biçimde yüz çevirmesidir.

“Halk hükümetten yüz çevirmişse ve kitleler yeni bir düzen kurmanın zorunluluğunu kavırıyorsa, hükümeti yıkmayı önüne hedef olarak koymuş parti, zorunlu olarak, eski, yıkılacak hükümetin yerine hangi hükümetin geçirileceğini düşünmek zorundadır. Burada karşımıza yeni bir sorun çıkıyor: Geçici Devrimci Hükümet.” (Aynı yerde) Burada Lenin’in, hükümeti yıkmayı önüne koyan bir parti ile, henüz çarlığa sadece “yüz çevirmiş” kitleler arasında bir ayırım yaptığına dikkat çekmek gerek. Gerçek manzara buydu. Devrimin başında, Çarlığı yıkma hedefini, işçilerin ileri kesimleri önüne koymuştu. Daha geriden gelen işçiler için sorun henüz bu kesinlikte konamıyordu. Köylülere gelince, devrimin gelişimiyle birlikte toprak beylerinin malikanelerine saldırıya başladılar, fakat yıkımları gerekenin sadece 1/5’inde ve bütün bölgelerin 1/6’sında. Üstelik bu köylü yığını henüz “Çarı devirmeden çiftlik sahiplerini devirmenin imkansız olduğunu, Çarın çiftlik sahipleriyle elbirliği yaptığını henüz anlamamışlardı; köylülerin önemli bir bölümü hâlâ çara inanıyor, Çarlığın Devlet Duması’na umut bağlıyordu.” (Stalin, SBKP Tarihi, s 111-112) Bir reformist nasıl fikir yürütürdü? Emekçilerin en geri kesimlerini kazanmadan bir devrime, ayaklanmaya ve buna uygun taktiklere hiç girişmemek gerektiğini savunurdu. Oysa bir devrim anında, bu politik eğitimin, devrimci bir ayaklanmaya, devrimci bir ordu ve hükümet yaratma çabasına dayandığını tam zamanında unuttur.

Rusya’da devrim, küçük bir azınlık çarlığı devirmenin zorunlu olduğuna inanırken, ezici çoğunluk, çarlık devrilmese bile yeni düzene geçmenin zorunluluğuna inandığı koşullarda ilerledi. Bu nedenle Lenin, “halkın” çarlığı yıkma bilincinden değil, ama “yüz çevirmek”ten bahsediyor. Bu bilincin pratikteki tezahürleri şöyledir: Çarlığın otoritesini tanımamak; yani yasaklara rağmen toplantılar yapmak, sansürü fiilen aşmak, toplantıları gösterileri dağıtan çarlık güçlerine karşılık vermek vs. Bir devrimi ancak harekete geçenlerin pankartları üzerinde yazanlara göre değerlendirmeye kalkan darkafalılarla Lenin nasıl dalgasını geçmişti: “Sanki bir yerlerde ordu toplanacak ‘biz sosyalizmden yanayız’ diyecek, bir başka yerde toplanan bir başka ordu da ‘biz emper-

yalızmden yanayız' diyecek ve bu da sosyal devrim olacak! İrlanda ayaklanmasına 'darbe' diye küfretmek ancak böyle ukala ve gülünç bir bakış açısıyla mümkün olabilirdi." (Seçme Eserler, Cilt 5, s 342)

Nimtz'in "bir seçim platformu" gibi sunduğu 1850 tarihli Çağrı'yı Lenin'in nasıl yorumladığını görmek için İki Taktik, bütün bir kanıt sunuyor. Lenin, Kanlı Pazar'la başlayan, gericilerin gündeme taşıdığı "süngüler" ve bir ayaklanma sözkonusu olduğunda, bütün anayasal hayallerin ve parlamenter alıştırmaların devrime ihanet anlamı taşıdığına ısrar etti. Kurucu Meclis'i ancak muzaffer bir devrimi takiben, GDH'nin toplayacağını savundu. Böyle bir zaferin ne ölçüde muhtemel olduğu başka bir sorundu, görevin korkunç zorlukları unutulmamalıydı, ama savaşmak için yola çıkan zaferi de göze almalı, zafer yolunu göstermeli diyordu. Kimileri Lenin'in, bir devrimde partinin izlediği tüm taktik çizgiyi belirsiz bir başarı olasılığına rağmen savunmasını dehşetli ölçüde anlaşılabilir bulabilir. Ama tam da Lenin'i karakterize eden öz buradadır: "*Ellerinden geleni yaptığı halde, çabaları yine de gericiliğin direnişi, burjuvazinin ihaneti ve kitlelerin bilinçsizliği yüzünden başarısızlığa uğrarsa, hiç kimse proletaryanın temsilcilerini suçlayamaz.*" (Seçme Eserler, Cilt 3, s 115)

Devrimci kitle eylemleri ve çatışmalar henüz silahlı bir aralanmaya varmadan, Çarlık, Buligin Duması tasarısını ortaya attı. Liberal burjuvalar dışında tüm devrimci partiler böyle bir Dumayı tanımayacaklarını ilan ettiler. Ve boykot hedefine ulaştı. Şimdi bu noktanın üzerinde duralım ve bir boykotun doğruluğunu, parlamentoyu dağıtma başarısında görenlerin, bu örnek üzerinde hiç düşünmediklerini vurgulayalım. Gerçekte, ortada bir Buligin Duması yoktu, sadece tasarısı vardı. Bolşevikler aktif bir boykot için özel bir çalışma yapmak zorunda kalmadılar. Olayların fırtınalı gelişimi silahlı ayaklanmayı gündeme getiren grev ve çatışmalar, Duma karşıtı özel bir kampanyayı gereksiz kıldı. Yıllar sonra Lenin, Sol Komünizm broşüründe "gerici bir parlamentonun toplantıya çağırılmasını önlemek"ten bahsediyor. O, bir tasarı olarak kaldı, bir parlamento olmadığı için, boykotun bir parlamento parçalamış olmasından söz edemezdi elbette. Sol

Komünizm’de parlamenter alışkanlıkların çoktan yerleştiği Batı Avrupa’nın gelişkin ülkelerinde, böyle bir başarının çok daha zor olacağını kabul ediyordu.

Peki ya boykotun, ikili iktidar durumu ile bir ilişkisi olabilir mi? Nimitz’i rehber edinenlerin iddiası, böyle bir ilişkinin varolduğu. Öyleyse, sadece olayların seyrine bakarak, bu iddianın zorlama niteliğini göstereyim. Boykot, 1905 Ağustos’ta karar altına alınıyor. -Eğer küçük bir işçi kenti olan İvanovo’da ilan edilen Sovyeti saymazsak- politik açıdan önemli ilk Sovyet, Petersburg’da, Ekim ayında ilan ediliyor. İlk ortaya çıkışında, bu Sovyetleri, bir savaş organı olarak görüyor Lenin. Daha sonraki yıllarda, geri dönüp baktığında, onların, aynı zamanda, tohum halindeki iktidar organları olduğuna kanaat getiriyor.

Boykot şiarı, işçilerin Aralık silahlı ayaklanmasına hazırlanmasına yardım etti, saflarındaki anayasal hayalleri bu şiarla temizlediler. Böylece boykot şiarı, hareketi daha üst aşamaya doğru taşıdı. Elbette silahlı ayaklanmanın tek başına boykot kararından doğduğunu iddia etmek saçmalık olurdu. Ancak, Ağustos’tan bu yana devrimci proletarya, en başta Bolşeviklerin etkin olduğu Moskova’da, silahlı ayaklanma için enerjik bir hazırlığa giriştiler. Ocak ayından beri silahlı ayaklanma çağrılarını pek çok kez işçilerden duyan Lenin, olayların nesnel gelişiminin bu aşamaya doğru gittiği hesabını yapsa da, zamanlama konusunda bir şey diyemezdi. Ve ayaklanma, işçi sınıfının ezici çoğunluğunu henüz barışçıl gösterilere katıldıkları bir ortamda “kendiliğinden, karşı konulmaz bir güçle bu dar çerçeveyi parçalamak” üzere ortaya çıktı. Öyle ki silahlı ayaklanma başladıktan üç gün sonra toplanan Savaş Grupları Birleşik Konseyi (içinde Bolşevik, Menşevik, Bundcu, Sosyal Devrimci savaşçılar var) ayaklanmadan uzak bir ihtimal gibi sözediyordu. Ayaklanmanın hazırlıksızlığına, zamanlılığına, savunma pozisyonuna çakılıp kalmasına rağmen Lenin tıpkı Marx’ın Komün günlerinde davrandığı gibi tutum aldı. O sırada bir konferansta toplanan çok önemli taktik konuları masaya yatırmış olan Bolşevikler, ayaklanma haberi gelir gelmez toplantıyı sonlandırdılar. Silahlı Moskova Aralık ayaklanmasına doğrudan katılan işçilere ilişkin Lenin, 8 bin sayısı veriyor. SBKP

tarihinde ise bu sayı 2 bin. Titizlikle incelenmiş belgelere dayandığı varsayılırsa, bu ikinci rakamı daha doğru kabul etmeliyiz. İşte 130 milyonluk bir nüfusla karşılaştırıldığında bu bir avuç sayılabilecek silahlı işçi, devrimin zirvesini temsil edebiliyordu. Lafta değil gerçekte, pratikte kanıtlanmış bir öncülüktü bu. Ve her şeyden öte, proletaryanın ve onun öncü partisinin mücadeleyi silahlı bir ayaklanmaya kadar vardırabileceğini, bu konudaki kararlılığını, cüretini, dokuz gün boyunca kendisinden kat kat büyük bir askeri güce kök söktürebileceğini kanıtlamıştı. Bu nedenlerle Aralık ayaklanması devrimin gidişatında önemli bir dönemeçti. Çarlık rejimi ayaklanmanın yenilgisini fırsata çevirdi, cellatlar ve zindancılar iş başındaydı. Sadece Moskova’da değil, Polonya’dan Sibiryaya, cezalandırma seferleri dört nala gitti. Buna rağmen Lenin ve Bolşevik Parti, hiç bir zaman güçleri dağıttığı ve moral bozduğu gerekçeleriyle ayaklanmayı gözden düşürmeye çalışanlara izin vermediler.

Yeri gelmişken, Nimitz’in, Aralık silahlı ayaklanmasını nasıl buharlaştırıp bir genel greve dönüştürdüğünü ve Troçki’yi aklama çabalarının gülünçlüğüne okumak ibretliktir. Petersburg Sovyeti başkanı olan Troçki, silahlı ayaklanmaya hazırlanmak yerine en geri işçilerin peşine düşmüştü. Lenin, “*Petersburg’da Sovyet silahlı ayaklanmayı başarısızlığa götürmek için her şeyi yapıyor*” diyordu. (Biyografi, s 125) Nimitz neden böyle küçük numaralara başvuruyor? 1917 Ekimi gibi, iktidarı yıkacak bir ayaklanma gündemde değilse, Lenin’in, her koşul ve şartta, varolan parlamentolardan yararlanma tutumunu benimsediğine okuyucusunu inandırmak için. Nimitz’e göre, Lenin, Aralık ayaklanmasından önce, artık Dumaya katılma yanlısıdır, fakat Finlandiya konferansında (ayaklanmayla yarım kalan konferans) çoğunluğun kararına uymuş, 1906 yılı boyunca boykot tavrının yanlışlığını bildiği halde, bu kararı savunmak zorunda kalmıştır. Lenin’i tanımasak bu masala inanacağız. Fakat Nimitz’in çizdiği manzarada Moskova ayaklanması topuk dikenidir, bu yüzden kitabında buharlaştırmış.

Moskova silahlı ayaklanmasının yenilgisi, henüz devrimin yenilgisi anlamına gelmiyordu. Aksine Ocak 1906’da Moskova’da işçilerle bir araya gelen Lenin, onların yenilgi havasın-

dan uzak olduklarını görmekten memnundu (Bkz Biyografi). Bolşevik işçiler ezici çoğunlukla Vitte Dumasının boykot edilmesi gerektiğini dile getiriyor, yeni bir ayaklanmanın mümkün olduğuna inanıyorlardı. Ancak olaylar, devrimin fırtınalı gelişmesi seyrini izliyordu, çıkış kadar iniş de aynı keskin hatları taşıyordu. Devrimin kaderini değiştiren gelişmeler ardı ardına yaşandı. Çarlık, Batılı emperyalistlerden muazzam miktarda para yardımı aldı. Japonya ile barış imzalayıp ordu içindeki hoşnutsuzluğu bastırdı. *Ama bunlardan daha önemli olan şeydu: “köylüler çok dağınık, çok örgütsüz ve çok az saldırgan davrandılar, devrimin yenilgisinin temel nedenlerinden biri budur”* (Seçme Eserler, Cilt 3, s 16) Köylülerin engin çoğunluğunun bu durumu onları Mayıs 1906’da yapılan Duma seçimlerine sürükledi. I. Duma, liberal burjuva Kadetler ile köylü temsilcileri Trudovikler’den oluşan bir çoğunluğa sahipti. Köylüler, Duma üzerinden pazarlıklarla toprak sahibi olabilecekleri hayaline kapılmışlardı. SBKP Tarihi (Stalin, Cilt 15) yenilginin nedenlerini özlü biçimde sunuyor.

Lenin ve Bolşevik işçiler 1906 yılı boyunca, devrimin yeniden yükselişini hazırlamak, bu yolda beliren her durumdan yararlanmak için çabaladılar. İşçiler Ekim-Aralık fırtınalı döneminden çıkardıkları derslerle “genel ve eş zamanlı bir eylemin” zaferin önkoşulu olduğuna kanaat getirdiler. Bunun anlamı şeydu: En başta geriden gelen işçilerin eylemi silahlı ayaklanmayı destekleyecek konuma yükselmeli. Daha da önemlisi, köylü isyanlarının yerel olmaktan çıkıp genel bir saldırıya dönüşmesi. Çünkü köylülüğün yaygın eylemi olmadan, çarlık rejiminin en büyük silahı ordu bölünemezdi. Aralık ayaklanmasının birinci derecede önemli dersi idi bu.

Bolşeviklerin 1906 boyunca yenilgiyi tersine çevirme girişimleri boşa çıktı. Devrimi omuzlayan ileri işçiler, artık bu yükü tek başlarına taşıyacak güçte değildi. Binlercesi işten atılmış, zindanlara konulmuş, sürgünlere yollanmış, kurşunlanmış, açlığa mahkum edilmişti. Yenilgi, genel hareketin bir kez daha yükselişini önlüyordu. Bu yüzden Lenin, 1906 güz aylarından itibaren boykot tutumunun yeniden gözden geçirilmesini talep etti. Çok sonra geriye dönüp baktığında I. Dumayı boykot etmenin “küçük

ve düzeltilebilecek” bir hata olduğunu söyleyecekti. Neden küçük bir hata? Çünkü 1906 yılı boyunca devrimci kitle mücadelesinin yükseleceğine dair beklentiyi haklı çıkaran pek çok olgu vardı ve “sosyal-demokrat parti, tam da bu mücadeleyi esas mücadele kabul etmek ve bu mücadeleyi desteklemek ve yaygınlaştırmak için her şeyi yapmakla mükellefi.” (Seçme Eserler, Cilt 3, s 481) Öte yandan “dünyanın (20. yy başında) en devrimci parlamentosu olan, ama aynı zamanda dünyanın en güçsüz parlamentosu olan” (aynı yerde) I. Dumanın parlamento dışı mücadeleye mütevazı bir katkı sunması mümkündür. I. Duma böyle bir katkıya açtı. Çünkü devrimin muazzam dalgaları sonucunda Çarlık’tan adeta koparıp alınan Duma, Kadetler için Çarlıkla uzlaşabilmenin aracıydı. Bu uzlaşmayı sağlayabilmek adına köylüleri arkasına alma yoluna giden Kadetler, toprak sorununu gündeme getirdiler. Zülfü-yara dokundukları hemen anlaşıldı, Duma Çarlık tarafından kapatıldı. I. Duma tarihin başka bir döneminde pek az görülebilecek hız ve açıklıkta, devrim üzerinde hak iddia eden sınıfların gerçek içeriğini kısa sürede teşhir etme potansiyeline sahipti. Hata küçüktü, çünkü Bolşeviklerin boykot ederek kaçırdıkları bu fırsatı, Dumanın birkaç aylık ömrü zaten yerine getirmişti.

Yenilgi ve Geri Çekilme

Bununla birlikte, 1907’de boykot, 1906’daki gibi “küçük ve düzeltilebilir bir hata” olarak görülemezdi. Tüm gelişmeler kanıtlanmıştı ki, devrim yenilmiştir, parlamento dışı propaganda, ajitasyon ve örgütlenme araçları neredeyse yok gibiydi. Yine de hiçbir şey boşa gitmemişti. Tam tersine, 1905-07’ye dek “kahramanca mücadelesi sayesinde Rus proletaryası, kendisi ve Rus halkı için, başka halkların kazanmak için onlarca yıla gereksinim duydukları şeyi kazandı. İşçi kitlelerinin, hain ve aşağılık iktidarsız liberalizmin etkisinden kurtulmasını sağladı. Kendisine sosyalizm için mücadelenin önkoşulu olarak özgürlük ve demokrasi mücadelesinde hegemon rolünü kazandı. Mücadelesiyle, Rusya’daki bütün köleleştirilmiş ve sömürülen sınıfların, o olmadan dünyanın hiçbir yerinde insanlığın ciddi bir ilerleme kaydetmediği devrimci kitle mücadelesi vermeyi becermelerini sağladı.” (Seçme Eserler, Cilt 3, s 482).

İşte bu kazanım, Lenin’e, burjuva ahırında bile proletaryanın bağımsız sınıf tutumunu koruyabilecek çok güçlü bir temel sunuyordu. Bu temel üzerinde ısrar ettikçe, proletaryanın anayasal hayallerle sakatlanmayacağı, anlaşılabilir bir durumdu. Devrim, işçilerden oluşan bir devrimci ordu yaratmıştı, diğer ezilen halk yığınları, proletarya ardında, nerede ve hangi kürsüden konuşursa konuşsun, gözlerini ve kulaklarını çevirecekleri politik bir otorite odağına sahip olmuşlardı. Devrimin yenilgisi, bu orduyu iki biçimde dağıtabilirdi. Birincisi, yakın bir gelecekte tüm ezilenleri yeniden eylem sahasına çeken bir kriz durumu henüz görünmüyorken, öncüyü tek başına savaşa ve ezilenlerden tecride götürecekti bir sol sapma. Ya da ikincisi, gericiğin baskı dalgaları altında

devrimin temel hedeflerinden vazgeçip, haklar ve ıvır zıvırla bir şeyler yapıyor görüntüsündeki sağ sapma.

Duma seçimleri dünyanın başka hiçbir yerinde rastlanmayacak yoldan, proleter partiye doğrudan sınıf içinde ajitasyon imkanı sağlayan bir sisteme sahipti. İşçi kuryeleri sistemi, seçimlerin doğrudan fabrika içlerinde ve işçi havzalarında toplantılarda gerçekleşmesi, akli başında hiç bir komünistin kaçırmak istemeyeceği imkanlar sağlıyordu. Yine de bunu Lenin'in boykot tutumundan vazgeçmesinde etkili olduğu sanılmamalı. Çünkü aynı kurye sistemi, başka seçimleri boykot amacıyla da başarılı biçimde kullanılacaktı. Örneğin I. Dünya Savaşında Sanayi Komiteleri seçimleri boykotunda.

Sonuçta boykot tutumundan vazgeçmeyi zorunlu hale getiren esas etmen, devrimin yenilgisinin ve gerileyişinin apaçık hale gelişidir. Öncü orduyu dağıtmadan, düzenli, örgütlü, paniklemeksizin geri çekilişi yapmak, kadroları düşman ateşinden korumak için en küçük imkandan yararlanmak ve düşman üzerine yeniden saldırıya hazırlanmayı bilmek gerekiyordu (Bkz SBKP Tarihi, s 108). Lenin, Duma'yı bu amaçlar için kullanılabilir araçlardan sadece biri -hepsi değil- olarak görüyordu. Diğer araçlar öylesine zengin ve yaratıcı içeriğe sahiptir ki, listesini yapmak gereksiz. Sadece birkaçını saymakla yetinelim: sendikalar, dernekler, kültürel ve sportif faaliyetler ve yasal günlük gazete. SBKP Tarihi'nde Stalin, Pravda'yı, toparlanmanın en önemli aracı biçiminde sunar.

Bu noktada, Lenin'in "Boykota Karşı" makalesi üzerinde durmakta fayda var. Çünkü makale, boykotun yalnızca "devrimin gericiliğe karşı kesintisiz saldırısı" önkoşuluna dayandığı fikrini tek yanlı biçimde önümüze sunanların temel dayanağını teşkil ediyor. Bu ifadelerden bir sayfa sonra Lenin "özel koşullarda uygulanabilir olan bir özel mücadele aracıdır" diyor, fakat burada asıl söylenen, boykotun bir taktik çizgi olmadığıdır, her şiar gibi ancak özel bir dönemin, özel bir anın koşullarına atıf yapılarak savunulabilir. Boykota karşı uygun ifadeler arayanlar, bu sözleri bir araya getirince ortaya çıkan manzara şu oluyor: Boykot istisnadır, seçimlere katılım esastır. Buradan yola çıkılarak, boykotun, devri-

min yükselişinin desteklenmesi görevinin öne çıktığı dönemlere uygulanamayacağı tespiti yapılıyor.

Bu iddiayı dile getirenler, eğer sözkonusu makaleyi daha dikkatli okumuş olsalardı şunu görebilirlerdi: “*Boykot için en güçlü ve biricik Marksist gerekçeyi incelemeyi, açıklamamızın sonuna sakladık. Aktif boykot, geniş devrimci bir yükseliş dışında bir anlama sahip değildir. Olabilir. Fakat geniş bir yükseliş de daha az geniş bir yükselişten gelişir. Belli yükseliş belirtileri mevcut. Boykot şiarını ileri sürmeliyiz, çünkü o başlamakta olan yükselişi destekliyor, geliştiriyor ve genişletiyor.*” (Seçme Eserler, Cilt 3, s397). Lenin bu “biricik Marksist gerekçeyi” somut durumun testinden geçiriyor; proletaryanın kendini toparlayamadığını, fakat sendikal haklar için 20 bin işçiyi temsil eden işçilerin toplantı yaptığını ve genel grev kararı aldıklarını, daha önceki grevlerle kitle hareketinin kabarıışı arasındaki bağ bilindiğine göre, bu hareketin yayılacağını bekleyenlerin yanlış bir hesap yaptığını belirtiyor. Çünkü, diyor Lenin: “*Şimdi durum farklı. Bugünkü durumun karakteristik belirtisi ilk ‘parlamento’ya duyulan coşku, Duma’ya inanç değil, yükselişe inançsızlıktır. Bu koşullar altında, boykot şiarını zamanından önce atarsak, hareketi hiçbir şekilde güçlendirmemiş, onun önünde duran gerçek engelleri hiçbir şekilde etkisiz kılmamış oluruz. Dahası, hatta böylece ajitasyonumuzu zayıflatma riskini de yüklenmiş oluruz, çünkü boykot kesin olarak öne çıkmış bir yükselişe uygun şiardır, oysa bugün bütün sıkıntı, geniş halk çevrelerinin yükselişe inanmamalarında, yükselişin gücünü görmemelerinde yatıyor.*” (Seçme Eserler, Cilt 3, s 400-401).

Buna rağmen Lenin, gelecekte bu durumun değişeceği varsayımıyla, partinin elini kolunu şimdiden bağlamamak için, yükseliş anlarında boykotun nasıl kullanılacağına işaret ediyor. “*Önce bu yükselişin gücünü olgularla kanıtlamaya bakmamız gerekir ve ancak ondan sonra yine de bu gücü dolaylı olarak ifade eden bir şiarı ileri sürebiliriz. Evet, ondan sonra da saldırı nitelikli devrimci bir hareket için, dikkatleri... III. Duma’dan gelecek özel bir şiarın gerekip gerekmediği sorusu var. Belki de gerekmeyecektir. Henüz hiç parlamento görmemiş tecrübesiz kalabalığı gerçekten coşturabilen bir şeyi dikkate almamak için, dikkate alınmaması*

gereken şeyi boykot etmek belki gerekebilir. Fakat bugünkü demokratik ya da yarı-demokratik kalabalığı coşturma yeteneğinden tamamen yoksun bir kurumu dikkate almamak için, hiç de ille de boykot ilan etmeye gerek yok.” (Seçme Eserler, Cilt 3, s 401).

Lenin’in söylediklerini özetleyelim: Artık devrimin gerici-liğe kesintisiz saldırısı yok, ama bundan daha azı, yani “gücü ol-gularla kanıtlanmış bir yükseliş” varsa ve bu yükselişin saldırı nitelikli bir devrimci harekete dönüşmesinin önünde, parlamenter hayaller bulunuyorsa, boykot şiarı yükseltilebilir. Ve bu akıl yü-rütme hiç de Marksizme yabancı değildir. “*Yükselme anlarında bu şiarı kullanmayı baştan reddetmeyiz*” (aynı yer, s 402).

İşte Lenin’i devrimci yükselişin kesin bir olgu olduğu 1912’de boykot şiarından uzak tutan, burada ifade edilen o özel durumdu. 1912’de harekete geçen işçilerdi. Üstelik Bolşevik slo-ganlarla. 1905’in kazandırdığı birikimle, bu işçiler üzerinde par-lamenter hayalciliğin etkisi kırılmıştı, hareketin önünde engel olamıyordu. Lenin, aynı çizgiyi bu kez 1915’te devrimci yükse-lişten farklı olarak tüm sınıfları derinden etkileyen ekonomik ve politik krizin kesin bir olgu haline geldiği zaman, bir kez daha dar bir kapsamda yalnızca ajitasyon için ve yalnızca, Duma üzerin-den Çarlık’la gizli kapaklı işler çeviren Kadetlerin ne yaptığından haberdar olmak için izleyecekti.

1908’den itibaren Bolşeviklerin Dumayı nasıl kullandıkları biliniyor. Gözden kaçırılmaması gereken nokta şudur: Gericiliğin, baskının göz açtırmadığı, işçileri Duma’nın “gündelik, tekdüze” çalışmasına mahkum ettiğinde bile Lenin, 1905 Devriminin temel şiarlarından bir adım bile ödün vermedi. Bütün örgütleri dağılmış parti, bir varlık yokluk noktasına gelmişti ama 1908’de Lenin, “Partinin Görevleri Üzerine Bir Karar Taslağı”nda (Seçme Eser-ler, Cilt 4, s 22) 1905-07 şiarlarının budanmasına karşı mücadele çağrısı yapıyordu. Bu şiarlar şunlardı: Demokratik Cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, malikane topraklarının zoralımı. Kolaylıkla görüleceği üzere bunlar, ayaklanma ve GDH şiarlarıdır. Bolşevik işçiler bunlara “üç sütun, üç balına” adını takmıştı.

Gazetelerde ve toplantılarda Cumhuriyet lafının dahi yasak-landığı bir zaman diliminden bahsediyoruz. Bu ağır baskı, Men-

şevikleri şiarların budanması fikrine sürükledi. Her yenilgi döneminde olduğu gibi, sağ tasfiyecilik yine işbaşındaydı. Sağ tasfiyecilik “dernekleşme, ifade özgürlüğü” gibi reformist talepleri ön plana çıkardılar. Her zamanki gibi, sağ tasfiyecilik, devrimci şiarların budanmasıyla baş gösteriyor. Otuz yıl aradan sonra “üç Züriçhli”nin kopyaları Rusya’da türemişlerdi. Kimileri tıpkı Martov gibi, reformist tasfiyeci fikirlerini devrimci lafazanlıklar ardına gizlemeyi başaran “akıllı” oportünistlerdi. Kimileri de, Larin tipinde, fikirlerini sonuna dek takip eden, “en temizinden tam, özden, tertemiz reformculuk” yapanlardı. Lenin’in aktardığı Larin’in yazdıklarını okumak, bugün için bile dersler çıkarmaya yarar sağlıyor:

“İnsanların gelen günün ne getireceğini, kendilerine nasıl bir hedef çizeceklerini bilemedikleri şaşkınlık ve belirsizlik hali -işte, ya devrimin yinelenmesi olasılığından ya da ‘bekleyelim bakalım’ yollu anlaşılmasız umutlardan ve kararsız, eyyamcı ruh halinden ortaya çıkan şey budur. İlk ağızda yapılması gereken şey, eli kolu bağlı, bir şeyler olmasını beklemek değil, geniş çevreleri, onlara rehberlik edecek bir fikirle beslemektir. Bu fikir, Rus yaşamının gelecek tarihsel döneminde, işçi sınıfının kendisini ‘devrim için’ ya da ‘bir devrim bekleyişi içinde’ örgütlemesi değil, ama sadece [ama sadece sözüne dikkat edin] yaşamın her yönünde belli başlı çıkarlarını sistemli ve kararlı olarak korumak üzere örgütlemesi gerektiğidir.” (Tasfiyecilik Üzerine, s 177).

Ne kadar tanıdık geliyor öyle değil mi? Dileyen, Larin’in yazdığı bu satırları alıp şöyle bir politik teste girişebilir. Elinize Tasfiyecilik Üzerine kitabını alın ve tüm oportünist çevrelere, kadroları dahil, bu satırları okuyun, alacağımız tepki “Bravo Lenin’e işte biz tam da bunu savunuyoruz” olacaktır. Bu topraklarda devrimi belirsiz bir geleceğe ertelemek ve geniş çevreleri onlara rehberlik edecek bir fikirle beslemek, yaşamın her yönünde çıkarlarını kararlı (illa ki kararlı!!) olarak korumak üzere örgütlenmek... bu öylesine kökleşmiş ve kabul görmüş önyargıdır ki, Leninist Parti’nin bu apaçık tasfiyeci kalıbı kırmaya dönük her adımının anlamsız aşırılık olarak görülmesine şaşmamak gerekir.

Leninist Partinin genel olarak reformlar mücadelesine nasıl

baktığı biliniyor, özel olarak ele almaya gerek yok. Ama bir devrimi en başa almadan, faşizmi temelleriyle birlikte yıkma görevine ve hedefine bağlanmayan, tek tek reformlar/haklar için mücadelenin umutsuzluğu üzerine Leninist Parti ne zaman bir propandaya girişse, oportünist tasfiyeciliğin tepkisi aynıdır. “*Devrime -ya da kapitalizmin kökenine diye de okuyabiliriz- yönelen bir kalkışma var da biz mi göremiyoruz?*” Lenin her zamanki sadeliği ve netliği ile yine bizi aydınlatıyor: “*Yalınkat bir demokrat tüm sorununu kalkışma var mı yok mu sorusuna indirgeyebilir. Marksistse her şeyden önce, sınıflar arasındaki siyasal sınır çizgisiyle ilgilidir. Bu çizgi bir kalkışma sırasında da kalkışma yokken de aynıdır.*” (aynı yerde, s 187).

Yeni Bir Yükseliş ve Devrimci Durum

Lenin'in devrimci durumun belirmeye başladığı koşullarda (1900-04) mücadelenin biçim ve yöntemlerine dair fikrini özetlemiştik. 1914'te bu kez I. Dünya savaşıyla beraber, tüm Avrupa'yı saran devrimci durum üzerinden yaptığı değerlendirmelere bakalım. Lenin, II. Enternasyonalin Stuttgart ve Basel kongrelerindeki kararlarını, Avrupa'nın tüm oportünist ve reformist akımlarına karşı bayrak olarak kullandı, uluslararası arenadaki etkinliğini bu kararlardan aldı. Bu iki kongrede Enternasyonal yaklaşan savaşın emperyalist karakterini açığa çıkarıyor, savaşta yaşanacak yıkım ve sefalet nedeniyle, devrimci bir durumun kaçınılmazlığını sapıtıyor, gerici hükümetleri iç savaşla tehdit ediyordu. Ne var ki II. Enternasyonal savaş gerçekten başlayınca, tüm bu tezleri unuttu.

Devrimci yükselişten farklı olarak devrimci durum yönetenler arasındaki bir krize de işaret eder. Örneğin, Rusya'da, 1912-14 arası devrimci yükseliş, tepede henüz bir krize yol açmamıştı. Ancak savaşla birlikte, bu da oldu. Çarlık Duması'nda Kadetlerin ve Oktobrist gericilerin bir muhalefet bloku oluşturması ve Duma'nın dağıtılması, devrimci kriz anlamına geliyordu. Stuttgart ve Basel toplantılarında kabul gören ve Lenin'in formüle ettiği devrimci durum tanımlaması, yayınlarımızda sıkça tekrarlanmıştır. Daha iyi anlaşılması için, o tanımın bazı yönlerini vurgulamak lazım. Birincisi devrimci durum tanımlamasının, Enternasyonal'e üye partilerin çalışma yaptığı tüm Avrupa için formüle edildiği akılda tutulmalıdır. Ve dönem tanımlamalarının kaçınılmaz biçimde sahip olduğu darlaştırma riskine tüm olguları içermeme özelliğine dikkat çekmek gerek. Bu yüzden Lenin, II. Enternasyonalin Çöküşü broşüründe, kaleme aldığı diğer makalelerde, tek

tek Avrupa ülkeleri için devrimci durum tanımını yaparken şu veya bu yönün öne çıkmasına, kimi yönlerin henüz çok geri, kimilerinin daha ileri olduğunun tespitine girişmiştir.

“Avrupa’nın ileri ülkelerinin ve büyük güçlerinin çoğunda devrimci bir durum gerçekten vardır.” (Seçme Eserler, Cilt 4, s 189) diye yazıyor Lenin ve bunu ispatlamak için, darkafalı papazların, genel kurmayların, sermaye gazetelerinin devrimden duydukları korkuyu itiraf eden yakınmalarını da, bu ispat çabasına dahil ediyor. Ne bu tür korkular, ne de savaşın şiddetlendirdiği çelişkiler, devrimin gerçekten patlak vereceğine dair bir garanti içermezler, hiçbir akli başında Marksist bunu yadsımaya kalkmaz. Ancak devrimci durum “olguların ve eğilimlerin eksiksiz bir karakterizasyonundan” fazlası değildir. Her eğilim gibi, buna karşı işleyen bir karşı-eğilimle beraber görünür. Örneğin savaşın yarattığı felakette, Avrupa’nın tümünde “kitlelerin boğuk öfkesi, geri ve aydınlanmamış kesimlerin dürüst bir barış yönünde belirsiz arzusu, kitlelerin ‘derinliklerinde’ başlamış bulunan homurdanma” bir eğilimin tezahürleridir. Ve devrimci durum denince, aklına yalnızca ayaklanmış milyonlar gelenler için, her halde çok şaşırtıcıdır; Lenin’in saydığı bu olgular, devrimci durum varlığını sürdürdükçe güçlenecek eğilimlerdir. Öte yandan karşıt eğilimler de var. Hatta bu karşıt eğilimlerin, “belirsiz arzular ve derinliklerde başlayan homurdanmalar”dan daha açık ve güçlü tezahürleri olur. Devrimci durum zamanlarında burjuvazinin korkusunun şişirdiği etkinlikle, bu karşıt eğilimler daha büyük güç barındırıyor görünür. Lenin bu karşıt eğilimlere şöyle işaret ediyor: “1914’te Avrupa savaşı patlak verdi; her yerde burjuvazi proletaryayı geçici olarak yenilgiye uğratmayı, onu milliyetçiliğin ve şovenizmin karanlık dalgalarında boğmayı başardı. Rusya’da küçük-burjuva halk kitleleri, ilk planda da köylülük, nüfusun çoğunluğunu oluşturmaya devam ediyor. Bunlar her şeyden önce çiftlik sahipleri tarafından ezilmektedir. Politik olarak kısmen hala uykudadırlar, kısmen de şovenizmle (‘Almanya üstünde zafer’, ‘anavatan savunması’) devrimci düşünce arasında yalpalıyorlar.” (Seçme Eserler, Cilt 5, s 172).

Bitmedi, devrimci durumu belirleyen savaş ortamında, kitle-

lerde şiddetli duyguların ortaya çıkışını da tespit ediyor, bunlar, karşıt eğilimleri de içeriyor: “1) *Korku ve umutsuzluk. Dinin güçlenmesi bundandır. Kiliseler yeniden dolmaya başlıyor, diye seviyor gericiler. ‘Acıların olduğu yerde din vardır’ diyor gericilerin elebaşısı Barrès, haklı olarak. 2) ‘Düşman’a karşı nefret — özellikle burjuvazinin (papazların pek değil) körüklediği, ekonomik ve politik olarak sadece onlar için yararlı olan bir duygu.’* (Aynı yer, s 158). Bitmedi. Lenin Almanya’daki durumu özetliyor: “*Eski liderler kesiminin neredeyse onda dokuzu burjuvaziye iltihak ettikten sonra, görüldüğü gibi proleter kitleler dağılmış ve şovenizm cümbüşü, savaş halinin ve askeri sansürün baskısı karşısında çaresiz kalmışlardır.*” (s 236) Fransa’daki durumu bir konferansa katılan delegeler özetliyor: “*Fransa işçisi hiç kimseye ve hiç bir şeye inanmıyor.*” (s 245)

Karşıt eğilimler arasında, mutlaka gözönünde bulundurulması gerekeni şudur: Devrimci durum koşullarında burjuvazi tüm gücüyle proleter hareketin saflarındaki işbirlikçi politikacıları destekler, öne çıkarır. Daha sakın dönemlerde hiç yüz vermediği uzlaşmacı oportünist eğilimlerin önünü açarken, karşıtlarını ezici bir baskıyla susturur. Alman Sosyal Demokrat Parti içinde Südekum, tam böyle bir kişilikti ve pratik politikada tayin edici anlarda tek başına Südekum tüm partiyi sürüklemişti. “*Neden? Tam da Südekum’un arkasında bir büyük gücün burjuvazisi, hükümeti ve genelkurmayı durduğu için. Bunlar Südekum’un politikasını binbir biçimde destekliyor; karşıtlarının politikasını ise her çareye başvurarak, hapsetme ve kurşuna dizme dahil engellemeye çalışıyorlar. Südekum’un sesi (tıpkı Vandervelde, Sembat ve Plehanov’un sesi gibi) burjuva basını tarafından milyonlarca nüsha gazeteyle çoğaltılıyor, fakat hasımlarının sesi legal basında duyulmuyor, çünkü dünyada askeri sansür diye bir şey var!*” (s 225). Karşıt eğilimlerin neden devrimci durum koşulları altında daha görünür ve ön planda saptanabilecek bir olgu olduğunu; buna karşılık, devrimi güçlendiren eğilimlerin ise ancak titiz bir analizle saptanabileceğini kavramak için, bu kadarı yeterli olur. Ayrıca “*madem devrimci durum var, reformistler neden seslerini hala bu kadar duyurabiliyorlar*” sorusunun cevabı da buradadır.

Lenin 1915'te bütün önemli Avrupa ülkelerinde bir eğilim olarak gördüğü ve saptadığı devrimci durum koşullarından birini "kitlelerin eyleminde önemli bir yükseliş kaydedilmesi" olarak tarif ediyor.

Öte yandan 1917 Ocak'ta yayımlanan bir konferans sırasında şunu diyor: "*Avrupa'da şimdi mezar sessizliğinin bizi yanıltmasına izin vermeyelim.*" Acaba devrimci durum tespitinin yanlışını kabul mü etmiştir? Hayır. Devrimci durumun esasını yani eğilim ve olgularını belirleyen iki unsur ekonomik ve politik krizdir. Devrimci durum, kitlelerin gericiliğe sürekli ve şiddetli saldırısını garanti etmez. Bu yüzden hemen yukardaki alıntılarda pek çok kez görebildiğimiz gibi kitlelerin az ya da çok uzun bir dönemde gericiliğe, dine, şovenizme sapması belli anlarda "mezar sessizliğine" gömülmesi devrimci durumu ortadan kaldırmıyor. Aksine bilimsel ve nesnel olarak tespit edilen her eğilim ve olgunun karşıt eğilimler ile birlikte doğup gelişebileceğini, her kutba doğru evrilen bu eğilimlerin karşılıklı mücadele ve çelişkilerinin ancak ve sadece "kitlelerin ruh hallerindeki ani değişiklikler" ile kendini gösterebileceğini kanıtlar. Nesnel süreçlerle güçlenen eğilimler ile burjuva gericiliğinin pompaladığı karşıt eğilimlerin bir noktada nitel sıçramalar dizisini yaratması kaçınılmaz.

"*Avrupa'da şimdiki mezar sessizliğinin bizi yanıltmasına izin vermeyelim*" diyor Lenin ve hemen ekliyor: "*Avrupa devrime gebedir.*" *Taktik çizgi denince aklına Menşeviklerin; 1- önce haklar için, 2- sonra politik teşhir ve 3- nihayet politik mücadele aşamalarıyla fazlasıyla meşgul günümüz tasfiyecileri için Lenin'in bu sözleri ne akıl almaz bir fantezidir! Mezar sessizliği ile devrime gebelik, nasıl bir araya gelebiliyor? Lenin, bu iki kutbu birbirine bağlayan ara halkanın pekala farkındadır. Devrimci durum "görüldüğü gibi proleter kitleler dağılmış ve şovenizm cümbüşü, savaş halinin ve askeri sansürün baskısı karşısında çaresiz kalmışlardır. Fakat savaşın yol açtığı ve şimdi daha da genişleyen ve derinleşen nesnel devrimci durum, kaçınılmaz olarak devrimci bir hava yaratacak, en iyi ve en bilinçli proleterleri çelikleştirecek ve aydınlatacaktır. Kitlelerin ruh halinde ani bir değişiklik sadece mümkün değil, aynı zamanda gittikçe daha muhtemel hale gel-*

mektedir — tıpkı Rusya'da 1905 başlarında 'Gaponculuk'la başlayan, birkaç ay, bazen birkaç hafta içinde, geri proleter kesimlerden proletaryanın devrimci öncüsünü izleyen bir milyonlar ordusunun oluştuğu ani değişiklik gibi. Güçlü devrimci bir hareketin bu savaştan hemen sonra, bu savaş süresince vs. gelişip gelişmeyeceğini kimse bilemez, fakat her halükârda ancak bu yönde bir faaliyet, sosyal-demokrat faaliyet adını hak eder” (Seçme Eserler, Cilt 5, s 236)

Bu yönde bir faaliyetin unsurlarına bakmadan önce, az önceki mezar sessizliği argümana geri dönmek ve bir kaç noktayı daha açıklığa kavuşturmak iyi olur. Kimbilir belki Lenin, o sözü konferansçıları coşturmak için söylemiştir ve Avrupa'da kitlelerin ruh hallerindeki ani değişimler beklenti düzeyinde kalmıştır? Ama hayır. Öyle olmuyor. Bu kez yıl 1919 ve Lenin Avrupa'da devrimlerin, iç savaşların bilançosunu çıkarıyor. Rusya'nın yanı sıra Almanya, Macaristan, Finlandiya ve İsviçre! Savaş dahi görmemiş İsviçre'de, bu uyuşukluğun, uysallığın ulus haline getirilmiş ülkesinde, iç savaşın yükselişini, elle tutulabilir, hissedilebilir varlığını tespit edebilmek, bu bile başlı başına bir devrimci durumun, kitlelerdeki ani ruh değişimlerini yaratmak için nasıl güçlü bir kaldıraç olduğunun ve her zaman da böyle olacağının kanıtıdır.

Bir Marksist devrimci bir durum ile devrimci olmayan bir dönemdeki taktik çizginin tümüyle farklı olması gerektiğini bilir. Bu yüzden her devrimci durum, önceki dönemden farklı içerik ve kapsamda görevler yükler. Lenin değişik makale ve broşürlerinde bu faaliyetin ana hatlarını çizmiştir. Başlıcaları şunlardır: Kitlelere devrimci durumun varlığını, derinliğini ve genişliğini kavratmak; proletaryanın devrimci bilinç ve kararlılığını uyandırmak, devrimci eylemlere geçmek ve bu yönde faaliyetler yürütmek için devrimci duruma uygun örgütler yaratmada sınıfa yardımcı olmak; devrimci kitle mücadelesini genel çatışma düzeyine yükseltmek, şiddete dayalı mücadele yöntemleri ve tekniği üzerine hiç çekinmeden en somut biçimde konuşmak; burjuva hükümetleri devirme ve iktidarın silahlı proletarya tarafından ele geçirilmesi için devrimci durumdan tam kapsamıyla yararlanmak. Lenin, bu görevler kapsamında Avrupa Partilerine, parlamento dahil, tek

bir legal mevzinin terkedilmemesini, ama politik durum hızla gerginleşeceğinden, en özgür burjuva hükümetlerin bile tüm legal olanakları yasaklayacağı için, illegal yapının güçlendirilmesini salık veriyor. Eğer başlayan devrimci kitle eylemlerinin, bizzat devrimci durumun nesnel koşulları tarafından yükselme eğilimi taşıyacağına ilişkin bir kanaat varsa -ki, Lenin'in tüm analizlerinden bu sonuç rahatlıkla çıkıyor- öyleyse kitle eylemlerinin yükselişini desteklemek ve önündeki anayasal hayalleri yerle bir etmek üzere boykot politikasının da gündeme gelmesi doğaldır.

1914'ten sonra, böyle bir taktiğin gündeme gelmesi mümkün olmadı. Savaş boyunca seçimler ertelendi. Bu tartışma ancak Almanya, Macaristan, Finlandiya'daki devrimin ağır bir yenilgi almasından ve devrimci durumun giderek geriye çekilmesinden sonra yeniden gündeme gelebildi. 1920, devrimin Avrupa çapında geriye çekilmesinin işaretleriyle doluydu. Savaş sona ermiş, burjuva hükümetler istikrar kazanmış, ayaklanmalar kan denizinde boğulmuş ve Rusya'ya karşı uluslararası bir gerici ittifak belirmişti. Devrimler dalgasının geri çekildiği her tarihi dönemde olduğu gibi bir kez daha proletarya içinde sol sapmalar, burjuva parlamentoların tarihi olarak geride kaldığına, kitleleri harekete geçirmek için Sovyetlerin varlığının yeteceğine inanan, Bolşevik devrimin bir karikatürüyle sahneye çıkmıştı. Lenin, "Sol Komünizm" broşürünü Komünist Enternasyonal'e sunmak üzere, bu dönem yazdı. Broşür boyunca sınıf mücadelesinin tekdüze ve sıkıcı bir evresinde, parlamento içi çalışmanın zorunlu ve kaçınılmaz niteliğini vurgular. Hangi ülkelerin partilerine sesleniyor? İngiltere, Almanya, Hollanda ve İtalya'nın sol radikallerine. Oportünizm bu broşürde her nedense parlamentonun sonuna kadar kullanılmasına ilişkin sözleri uzun uzun alıntılar, fakat aynı broşürde yer alan, konunun esasına ilişkin başka ifadeler gözden özenle irak tutulur: "*Kitlelerin doğrudan, açık, gerçekten devrimci mücadelesi için koşullar henüz mevcut değilken devrimci olmak, devrimin çıkarlarını (propaganda, ajitasyon, örgütlenme çalışmasıyla) devrimci olmayan, hatta doğrudan gerici kurumlarda, devrimci olmayan bir durumda, devrimci eylem yönteminin zorunluluğunu hemen kavrayabilecek durumda olmayan bir kitle arasında sa-*

vunmak çok daha zor ve çok daha değerlidir.” (Seçme Eserler, Cilt 10, s 157).

Eğer siz, broşürün hangi döneme uygun taktikler önerdiğine ilişkin bir fikriniz olmadan, “sadece sanayi işçilerinin oldukça önemli bir azınlığı katolik papazların peşinden gitse bile, parlamento kürsüsünden mücadeleye katılmanın” zorunluluğuna dair pasajları çıkarıyorsanız, karşımıza Leninizmi değil onun kötü bir kopyasını çıkarıyorsunuz demektir. Sol Komünizm broşürünün mütevazı bir amacı vardı: “*Uluslararası komünist taktiği bazı acil güncel sorunlarıyla bağlantılı olarak Rus deneyimini değerlendirmek.*” Şimdiki karikatürlerine oranla 1920’lerin Avrupa parlamento-ları, emekçi sınıflar üzerinde daha büyük bir etkiye sahipti. (Nitekim faşizm döneminde emekçiler, bu parlamentoları korumak için silahlara bile sarılacaktı.) Devrimci olmayan bir durumda, Lenin’in bu parlamentolarda çalışma öğütlerini, bugünün faşist iktidarları altında faaliyet yürüten bizimki gibi parlamento-lar için birebir kopyalamak, Lenin’in fikrine değil lafzına sığınmaktır. Biraz ilerde, faşist iktidarlarda bu parlamentonun ne hallere düştüğünü göreceğiz.

Sırası gelmişken söylemeden geçmeyelim; Sol Komünizm’de Lenin, I. Duma boykotunu, başarısız olduğu için mahkum etmiyor, sadece yanlış olduğunu dile getiriyor. Geriye dönüp 1906 yılı yazılarına bakıldığında da rahatça görülecektir. 1906 Nisan ve Mayıs’ında proletaryanın boykotu bir dizi nesnel ve öznel (örneğin MK çoğunluğunu ele geçiren Menşeviklerin çaresizlik taktikleri) nedenlerle Vitte Dumasının toplanmasını engelleyememişti. Başarısızlık gün gibi ortadaydı, ama Lenin, 1906 güzünde bile “Dumanın çarlık tarafından dağıtılması, boykotun 1906 ilkbahar koşullarında genelde hiç kuşkusuz taktik bakımından doğru ve yararlı olduğunu” yazıyor. Doğru ve yararlı. Eğer doğruluğun ölçüsü, başarılı olmuşluğu olsaydı, halen daha güz aylarında Lenin, boykotun savunusunu yapmazdı. Sonraki değerlendirmelerinde, boykotun hatasını onun başarısızlığında aramadı. Asıl hata, sınıflar arası güç dengelerindeki değişimin, karşılıklı ilişki ve mücadelelerinin biçim ve kapsamının yanlış değerlendirilmesiydi. Leninist politikanın doğruluğunu, onun başarısıyla ölç-

meye kalkmak, onu saçmalık seviyesine yükseltmektir, ama aynı zamanda, günlük başarılar adına Leninizmi budamaya hazır reformist tasfiyecilik önünde secdeye varmaktır.

Marksizm ve İç Savaş

Şimdi devrimci durumla bağlantılı ve iç içe olan; günümüz koşullarını anlamak açısından birinci derecede önemli görünen bir başka kavrama, iç savaşa ilişkin Lenin'in analizlerine bakalım. Leninist Parti 1990'ların başında bu konudaki görüşlerini Marksizm ve İç Savaş, Sınıflar Savaşımında Zorun Rolü ve Silahlı Ayaklanma çalışmalarında ayrıntılı biçimde ortaya koymuştu. Burada sadece konunun parlamenter mücadele ile bağlantısını sergilemekle yetineceğiz.

Lenin'in iç savaşa ilişkin taktik ve manevralarını belirleyen iki ana çizgi vardır. 1- Başlamış olan bir iç savaş karşısında tutum, 2- Bir şiar olarak iç savaş. Birinci çizginin, 1905-06'da ve 1917 Temmuz-Ekim'de, konunun somut gelişmeler etrafında incelemesini görürüz. İkinciye dair yazılar ise 1914-17 arasını kapsıyor.

Ekim Devrimi'ne kadar Avrupa genelinde bir "mezar sessizliği" hüküm sürdü. Devrim, 1918'den itibaren, cephelelerde kardeşleşme eğilimine güç kattı. Almanya'da gelişmeler baş döndürücü tempoda olgunlaştı. Donanma askerleri 1918 Kasım'ında ayaklandı. Karl Liebknecht, Reichstag balkonundan Sovyet tipi örgütler kurmuş işçilere cumhuriyeti ilan ederken, Alman imparatoru soluğu yurt dışında alıyordu. Emperyalist ülkeler bu gelişmeden sadece iki gün sonra savaşı bitirdiler ve tüm güçleriyle proleter iç savaşı kan gölünde boğmaya giriştiler. Böylece Lenin'in "şiar olarak iç savaş" taktiği, pek çok ara aşamayı hızla sıçrayıp aştı ve nihai sonucuna, devrim ve karşı-devrimin kanlı hesaplaşmasına vardı. Lenin'in "süngülerin gündeme geldiği" başlamış olan iç savaşa karşı tutumu günümüze dair daha fazla esinlendirici fikirler barındırıyor. 1905 Kanlı Pazar'ını iç savaşın

başlangıcı olarak gören Lenin, halkın genel silahlanmasını, devrimci anın en yakın görevi ilan ediyordu. “*Bütün işçilerin ve genel olarak bütün yurttaşların derhal silahlanması, hükümet makamlarını ve kurumlarını yoketmek üzere devrimci güçlerin hazırlanması ve örgütlenmesi -ortak darbeyi vurmak için bütün devrimcilerin birleşebilecekleri, birleşmeleri gereken pratik temel budur.*” (Seçme Eserler, Cilt 3, s 273). Bu üst düzey, kapsamlı ve karmaşık görevlere, devrimin en üst düzey politik görevini de ekler: GDH.

1905’in başında, yalnızca birkaç ayı geride bırakmış bir dizi çatışma, grev, barikatlar ve tek tek silahlı eylemlerden oluşan iç savaşın ilk deneyimlerinden, bu denli yüksek görevler çıkartmak ve acil gündeme sunmak, kimilerine şaşkıncı gelecektir. Lenin, devrimci bir halk ordusu ve GDH şiarını attığında, bizzat kendi ifadesiyle “*henüz halk çok bilinçsiz, çekingen.*” Hareketin gelişim düzeyinde de muazzam farklar var. Bazı kentlerde işçiler, yüzer yüzer kanını akıtıyor barikalarda, diğer yandaysa, henüz sendikal harekete bile yeni uyanan geniş işçi havzaları. İç savaş hızla şiddetlendiren, bizatihi devrimin de başlamış olmasıydı. Bu yüzden Lenin, halk ordusu ve GDH gibi son derece karmaşık ve üst düzey görevlerin yerine getirilmesi sürecinin “kendiliğinden gelen ilk dalgasında” nasıl oluşmaya başladığını gözlemler. (Bkz Devrimci Ordu, Devrimci Hükümet, Seçme Eserler Cilt 3) Yıllar önce Marx, Rus halkı için şöyle ifadeler kullanmıştı. Bir halk ki tekme tokattan başka bir şey görmez, işte devrimi yapacak halk odur. Çarlık, 1902 yılına kadar, yasalarında “dayak cezası” bulunan bir gericilikti. Yani, 1905’te, ektiğini biçiyordu. Lenin, her iki yüksek görevin, bizzat halk tarafından çözülebileceğini ileri sürerken, işte bu tarihi gerçeklerden hareket ediyordu.

Süngüleri gündeme getirerek, iç savaşla birlikte devrimi de patlatan Çarlık, ilk anda şiddetin dozajını arttırdı. Onlar artık her yerdeler, sıkıyönetimler, idamlar, “kurşunu esirgemeyin talimatları, bir noktadan sonra yetmez olur. Bir yanda en kanlı pogromları gerçekleştirecek Kara Yüzler Örgütü bir araya toplanır ama diğer yanda özgürlük vaatleri sıralanır. Çar, hem Trepov’a, hem Vitte’ye ihtiyaç duyar. Ancak proletarya, daha işin başında, bu va-

atleri elinin tersiyle itti, devrimin öncü sınıfı, diğer emekçi sınıfları da aynı kararlılıkla hattına çekti. Bu, bir iç savaşta, en kritik andır. Olayların bir fırtınaya dönüşmesi, asıl olarak bu andan sonradır. “... hareketin yükselişinden sonra, hep görünürde bir durgunluk yaşayan, fakat gerçekte güç biriktiren ve nihai darbeye hazırlanan proletarya...” Aralık ayaklanmasına doğru koşar adım gidiyordu. Her iç savaşın kritik bir anı varsa işte budur. Süngüleri devreye sokarak gericiler, halkın uyuklayan gücünü harekete geçirirler; korkuları arttıkça terörleri ve azgınlıkları da artar. Gericilik güçlerinin tümüyle dağılacakını ya da tükeneceğini hissettikleri bir anda, “politik çevirme” manevralarına başlar. Bu kritik dönemde iki olası yol vardır. Birincisi, devrimci sınıflar bu çevirmeye kendilerini kaptırırlar ve hasımlarının güç tazelemesine izin verirler. İkinci yol, devrimci sınıfın bu çevirmeyi reddetmesidir. İşte o zaman, kaderi belirleyen çatışma, uzak değildir. İç savaşın bu dersini, günümüz gelişmelerini ele alırken bolca hatırlayacağız. Sonradan anlaşılacaktır, Moskova Ayaklanması, devrimin kaderini çizen ayaklanmadır. Not etmemiz gereken şu ki, kader belirleyici bu çatışma “örgütsüz insan kalabalıklarının kendiliğinden ve güvensiz biçimde barikatlar kurmasıyla” patlak veriyor, hareket tüm partileri ve örgütlü kitleleri içine alıyor.

Aralık ayaklanmasının yenilgisinden sonra, iç savaşta sıra, “Rusya’nın her yerinde uygulanan partizan savaşı ve kitle terörü”dür. “Gerilla Savaşı” başlıklı makalesinde Lenin, bu olguyu ele almakta ve onaylamaktadır; çünkü “*Belirli keskin siyasal ve iktisadi bunalım dönemlerinde, sınıf savaşımı doğrudan bir iç savaş, yani toplumun iki kesiti arasındaki silahlı savaşıma doğru gelişme gösterir. Böyle dönemlerde Marksistler, iç savaştan yana yerlerini almak zorundadırlar.*” (Marx, Engels, Marksizm, s 192).

Sözkonusu makalede Lenin, uzun iç savaş terimine yer veriyor. Bu terimi, Engels’ten aldığı fikirlerle geliştiren kişi Kautsky’dir. Ve Lenin, bu fikrin önemine öylesine inanır ki, dönümlük suçladığı Kausky’yi havan atışlarıyla paçavraya çevirdiği yıllarda bile, bu fikir için ondan bir alıntı yapmaktan çekinmez.

Kuşkusuz, 1905-1906’yı kapsayan yaklaşık iki yıllık bir iç

savaşa, “uzun” sıfatı vermek, bugünün bakışıyla garip görünebilir. Engels’in işaret ettiği gibi, 19. yy devrimlerinde her şey, başkentte bir barikatın etrafında belirleniyordu, barikatın direngenliğiyle gerici saflarda moral bozukluğu yaratılıyor, birlikler saf değiştiriyor ve gericiler daha destek güç toplayamadan kader anı gelip çatıyordu genellikle birkaç gün ya da birkaç haftada. Zamanla, gericilerin elindeki militarist aygıt geliştii, otoriteye saygı ve yetke alışkanlığı militarist aygıtça tam anlamıyla hakim kılındı, yedek birlikleri isyancı merkeze hızla toplayan ulaşım, demiryolları ortaya çıktı. Bu gelişmeler, “halkın yönetime karşı yekpare savaşımı”nın kısa sürede gelen zafer koşullarını zayıflatmakla kalmadı; burjuvazinin artan örgütlenme ve kamuoyu yaratma (basın, radyo, tv) gücü ve tekeli sayesinde, iç savaşlar, halkın iki kesiminin savaşımına doğru evrildi. Rusya, 1905-06 da, böyle bir uzun iç savaş örneği idi. Halk arasında devrimin düşmanları sayıca azdılar, ama bu az sayıda karşı-devrim taraftarlarına tüm basın kapılarını sonuna dek açtı, Çarlık ordularının ceza seferlerine eşlik ederek, daha örgütlü ve birleşik bir güç haline geldiler. İleride tartışacağımız üzere, iç savaşların süresi, 19. yy. başında birkaç haftadan, 20. yy başında iki yıla kadar uzamıştı, bu süreyi uzatan ögeler 20. yy boyunca işlemeye devam etti. Özel ve korunaklı bir militarist kurumsallaşma, ulaştırma ve haberleşmede muazzam ilerlemeler, halkın erişebildiği silahlar ile gericilerin silahları arasında açılan uçurum; burjuvazinin kamuoyu yaratma tekelinin sağlanması, ve bu bir dizi etmene mutlaka eklenmesi gereken faşizm olgusu... Ve tüm bunların yanında ve üstünde, halk sınıflarının direşkenliğini sağlayan tarihi çelişkilerin birikimi, özelemlerinin çözümünü acil ve ertelenemez kılan tüm koşullar, işte bunlar, iç savaşları on yıllara yayacak.

Lenin, “başlayan iç savaş” sorununa, 1917 yılında yeniden döner. Rusya’nın son birkaç aylık döneminde kendini gösteren burjuva iç savaş ile proleter iç savaşın farklı karakterlerine vurgu yapar. Şubat devrimi sonrası, Nisan-Temmuz günlerine “*proletarya tarafından ve bir iç savaş başlangıcına çok yaklaşan şiddetli kendiliğinden patlamalar gördük.*” (Ekim Devrimi Dosyası, sf. 117) diyor. Lenin, kendi tabiriyle bu “iç savaşa yakın” gösteri-

leri, proleter iç savaşın tüm karakterini analiz etmek için kullanmakta hiçbir sakınca görmüyor. Diyalektik üzerine kurusıkı laflar etmek yerine (bizde çok görülür böyleleri. Bir olgu ya da kavramı dikkatlice incelemek yerine, onu kolay yoldan reddetmenin gayet sağlam bir gerekçesi hemen bulunur: “Ama bu diyalektiğe aykırı”) Bu diyalektiği Felsefe Defterlerinde etraflıca araştıran Lenin için, en önemlisi şudur: “*Alelade tasarım, farkı ve çelişkiyi kavrar, ama bunların birinden ötekine ‘geçiş’i kavrayamaz, oysa en önemli olan da budur.*” Sağduyu denen, her şeyi kompartımanlara bölme alışkanlığının emrindeki alelade fikir yürütmeye göre, elbette, “iç savaşa yakın” olayların, aynı zamanda iç savaşı zorunlu hale getiren tüm ‘geçiş’leri ve ara bağlantıları içerdiğini kavrayamaz. Kornilov ayaklanması da benzer şekilde burjuvazi tarafından ilan edilen bir iç savaşın başlangıcı sıfatıyla, Lenin’in ameliyat masasında yerini alır. Şu beş farklılık yeniden incelenir: 1) Hareketin kendiliğindenliği (ah, yine o kahredici kendiliğindenlik!), 2) Hareketin ereklere, 3) Katılan yığınların bilinci, 4) hareketin gücü ve 5) Sürekliliği.

Lenin’e göre, proleter iç savaşa yakın hareketin kendiliğindenliği, onun yığınlar içindeki köklerinin sağlamlığına, onu etkisiz hale getirmenin olanaksızlığına işaret eder. Burjuva iç savaş ise, ancak bu aldatmaca ve otoriteye saygınlıktan beslenip fişkirabilir. Kendiliğinden hareket denince, yalnızca, sınıfın sendikal bilinç sınırlarını akla getirenler bu nokta üzerinde bir daha düşünebilirler. Tıpkı Aralık silahlı ayaklanması gibi, proleter iç savaşlar kendiliğinden özellikler taşıyabiliyorlar ve bu, onu engellemenin olanaksızlığını anlatır sadece.

Proleter iç savaş, ereklere açık yüreklilikle, kolay anlaşılır biçimde ve yüksek sesle ilan ederken burjuva iç savaş ancak, ereklere saklayarak ilerleyebilir. İlki, ereklere ne denli açık ve belirgin bir biçime taşıyabilirse (yani, arkadan dolanmak yok, devrimi ‘aldatmak’ yok) daha etkindir. İkincisi ise, yalanlarını her adımda büyütme zorunda kalır.

Proleter iç savaş yığınların bilincinde yüksek aşamalara geçişi hızlandırır. Burjuva iç savaşta ise, “güruhlar” a ateşli kahramanlıklar esinleyen bilinçten eser yoktur. Bu yüzden burjuvazi

kendi iç savaşında giderek daha bilinçsiz katmanlara, nüfusun dip-teki tortularına, bu savaşa yalnızca kolay yoldan vurgunlar ve macera hevesiyle katılanlara dayanmak zorundadır.

Burjuva iç savaşta gücün kaynağı en başta paradır. Ve karacalı basındır. Bir zafer anında bu güçleri kurutmak oldukça kolaydır. Proleter iç savaşın gücü, yığınların uzun dönemli bilinçlerine, bilinç düzeylerine, öncü partinin peşinden sürüklediği kalabalıklara, yalnız bu değil, öncünün sloganlarına yakınlık duyan çok daha kalabalık bir çevrenin varlığına bağlıdır.

Proleter iç savaşın sürekliliği elindeki tüm propaganda ve örgütlenme olanaklarının gaspedilmesine, geniş çaplı tutuklama ve infazlara karşı direşkenliğinde ortaya çıkar. O tam da yok olup gitti dendiği anlarda her seferinde yeni bir güçle ayağa kalkar. Burjuva iç savaşın yığınları ise tersine tüm burjuva toplum önünde en üst saygınlığa ve dokunulmazlığa kavuşturulur. Ne zaman o dokunulmazlık zırhında ufacak bir delik açılır, burjuva iç savaşın kahramanlarını ara ki bulasın!! Lenin, burjuva iç savaşın sürekliliğine ilişkin, henüz bir veri yok diyor. Ama bir kaç veriyi bizim eklememizde bir sakınca yok. Burjuva iç savaş en kısa sürede sonuç almaya odaklıdır. Her seferinde daha kapsamlı ve şiddetli ortaya koyduğu yöntemlerin işe yaramadığı anlaşılınca, moral bozukluğuna, karşılıklı suçlamalara, iç hesaplaşma ve tasfiyelere kaynaklık eder. Bu topraklardaki ve başka yerlerdeki pek çok burjuva iç savaş dersi Lenin'in bu noktadaki analizini tamamlamaya izin veriyor.

Gelelim Şubat-Ekim döneminde Lenin'in yerel ve genel Duma seçimlerine katılmasının ve bunun iç savaşla bağıntısının nasıl ters yüz edildiğine... Nimitz gibiler, devrimin öngününde bile, Lenin'in boykottan yana tavrı olmadığını kanıtlayabilmek için, yerel ve genel Duma seçimlerini, o anki somut koşullardan kopartılmış haliyle, karşımıza çıkartıyorlar. Öyleyse kısaca Şubat-Ekim döneminde Lenin'i bu seçimlere götüren duruma bakalım.

Şubat'tan Ekim'e

En önemlisi, Çarlık rejiminin Şubat'ta 8 günlük şiddetli bir iç savaşta yıkılmış olmasıdır. Putilov fabrikasında ilan edilen grev, Petrograd'ın açlık isyanlarıyla birleşince Çarlık polisi katliamlara girişti, onlarca işçi öldü. Bunun üzerine harekete başkentteki askeri birlikler dahil oldu. Bolşevik işçiler bir silah deposunu basıp proletaryaya 40 bin silah dağıttı. Kısa sürede polis karakolları ateşe verildi, zindanlar basıldı, yıkıldı, subaylar silahsızlandırıldı. Öyle ki bir İngiliz general *“Petrograd'ta kılıç kuşanan tek kişi benim”* diyordu. (Bakınız 1917 Sovyet Devrimi). Konuya ilişkin Lenin *“hayal kurmayalım”* uyarısında bulundu: *“Devrim, sadece, tamamen farklı akımlar, tamamen heterojen sınıf çıkarları, birbirine tamamen karşıt politik ve sosyal eğilimler, olağanüstü, orijinal bir tarihsel durum sayesinde birleştikleri ve garip bir biçimde 'toplu' ortaya çıktıkları için bu kadar hızlı ve -dış görünüşte, ilk, yüzeysel bakışta- bu kadar radikal zafer kazanabildi.”* (Seçme Eserler, Cilt 6, s 21-22).

Bu 8 günlük iç savaş burjuva demokratik devrimin tamamlanmasını sağlamıştı, ama ortaya çıkan hareket, daha yüksek bir aşamaya geçişin koşullarını da yaratmıştı. Bu koşul, sovyetlerde, devrimin ilk günlerde iktidar olan işçi ve asker köylüleri silahlandıran *“ne polis ne halktan ayrı bir ordu ne de halkın üstünde her şeye kadir bir bürokrasi”* bırakan komün tipinde bir devlet. Bu yüzden Lenin, devrimin ilk günlerinde henüz İsviçre'deyken partiye yolladığı telgrafta *“silahlı bir bekleyiş ve silahlı bir hazırlık durumunda kalınız”* talimatı veriyordu. Böyle bir durumda iç savaş çağrısı yapmak doğru değildi. Tersine, günün görevi teşhir, propaganda ve kitleleri kazanmak yoluyla iktidarın sovyetlere ba-

rışçıl devriydi. Daha o zaman Lenin'i iç savaş Şiarından vazgeçmekle suçlayanlara karşı verdiği cevapta bunun bir geçiş dönemi olduğu, silahlı gücün işçi ve askerlerin elinde bulunduğu, ortada halka “despot!” diye gösterilecek henüz kimsenin olmadığını hatırlatıyordu. “*Kapitalistler Şimdi Őiddetle değil, aldatmacayla hareket ediyor ve Şimdi tecavüz diye bağırmak anlamsızdır, saçmadır... Hükümet savaşı başlatmadıka, barışçıl bir propaganda yürüteceğiz.*” (Seçme Eserler, Cilt 6, s 94)

Nisan-Temmuz boyunca, savaşımın  iç savaş başlangıcı ve iç savaşa yakın bir düzeye erişmesi, hemen ardından Bolşeviklere saldırılar ve Kornilov darbesiyle gelişen burjuva iç savaş, Lenin'e seçimler ve iç savaşın ilişkisini değerlendirme firsatı verir.

“*Yukarıda sözü edilen ‘parlamentar’ seçimlerin verileriyle yığın hareketlerine ilişkin veriler arasındaki bu karşılaştırma, yığınlar üzerindeki etki ve onları savaşıma sürüklemek bakımından proletaryanın gücünün, parlamento dışı savaşımda parlamentar savaşımdakinden çok daha büyük olduğu yolunda Batı'da birçok kez yapılan gözlemi Rusya için de doğruluyor. İ savaşla ilgili çok önemli bir gözlemdir bu.*”

“*Parlamentar savaşımın ve seçimlerin koşul ve ayrıntılarının, ezilen sınıflara iç savaşta pratik olarak gösterebildikleri gücü gösterme olanağını neden sağlayamadıkları anlaşılıyor.*” (Ekim Devrimi Dosyası, s 120).

Şubat Devrimi'nden sonra, polis yok, Jandarma yok, halkın üzerinde bir bürokrasi yok, silahlar proletaryanın elinde... yani, Şimdiki karikatürlerinden çok farklı bir seçim ortamı, sınırsız propaganda ve ajitasyon özgürlüğü mevcut. Bütün bunlara rağmen, yığınlar sokakta, iç savaşta farklı bir karakter kazanıyor, sandık başında farklı. Ancak bir dizi “iç savaşa yakın” deneyim, bu karakter farkını ortadan kaldırıyor.

Marx-Engels'in “iç savaşta bütün parlamentar alıştırmalar ihanettir” fikrini, İki Taktik'te ayrıntılı incelemiş olan Lenin, bu dersi Kurucu Meclis seçimlerine uyguluyor. AĞustos ayıdır ve artık iç savaş başlamıştır. Sadece Sovyetler içindeki Bolşevik oyların çoğunlukta olmasına, zafer için yeterli gözüyle bakılabilir. 130 milyonluk ülkede, Sovyetler, emekçi sınıfların tümünün değil,

sınıfların etkin kesimlerinin örgütüdür. Bu kentlerde, 10 milyon Sovyet üyesi bulunmaktadır. Ve proletarya diktatörlüğünün yani devrimin nihai saldırı ve zaferini elde etmek için, tüm Sovyetlerin bile değil, iki başkent Moskova ve Petersburg Sovyetlerinin %51'lik desteği yetiyor. Ama, durun bir dakika! Sol Komünizm'de Lenin “*sadece sanayi işçilerinin önemli bir azınlığı dahi Katolik papazların peşine düşüyorsa, korkutulmuş, bilisiz, ezilen kitleleri uyandırmak için parlamentoları kullanmak yükümlülüktür*” diyordu değil mi? Oysa, bir iç savaş sözkonusu olsun, bütün bu “en geridekileri bile aydınlatma” görevini, Lenin hangi araçlara bağlıyor:

“Oportünist baylar, bunlar arasında Kautskyciler de halka Marx'ın öğretisinin bir paçavrasını 'öğretiyorlar': proletarya ilk önce genel seçim hakkıyla çoğunluğu ele geçirmeli, sonra çoğunluğun bu oylamasına dayanarak devlet iktidarını kazanmalı ve ancak ondan sonra 'tutarlı' (bazıları 'saf' diyorlar) demokrasi-nin bu temeli üzerinde sosyalizmi kurmalıymış.

“Biz ise Marx'ın öğretilerine ve Rus devriminin deneyimine dayanarak şunu söylüyoruz: Proletarya önce burjuvaziye devirmeli ve devlet iktidarını bizzat kendi eline geçirmelidir, sonra da bu devlet iktidarından, yani proletarya diktatörlüğünden, emekçilerin çoğunluğunun sempatisini kazanmak için kendi sınıfının silahı olarak yararlanmalıdır” (Seçme Eserler, Cilt 6, s 490).

Lenin, bir kez daha boykot tutumuna dönüş yapar, “Bir Yaşam Günlüğü”nde (bu arada, geçmişte 3. Duma'ya katılma zorunluluğuna dair gayet net açıklamalar sunulur bu makalede) Ön Parlamento'nun, devrimi aldatma organı olduğu, parlamento dışı ajitasyon ve örgütlenme mevcudiyetini ve “parlamento kürsüsü”nün hiç bir önemi olmadığını vurgular. Kitlelerin, uzlaşmacıların ve gericilerin peşine takılma ve aldanmaların ölçüsü, o sıralar, bir oportünisti her tür devrimci girişimden uzak tutacak seviyededir ve Ön Parlamento seçimlerinin sonuçları, bu durumu açığa çıkartır. Lenin'in boykot ısrarına rağmen, MK çoğunluğu farklı bir karara varır ve devrimden hemen sonra, Kasım'da seçimler yapılır. Bolşevikler, kullanılan 36 milyon oyun, yalnızca %25'ini alırlar, geriye kalan ezici çoğunluk karşı-devrimcilerden

yana oy kullanır. Fakat Lenin, bu seçimden üç ay önce, boykotu savunduğu yazısında, neredeyse bu sonucu öngörmüş gibi, şunları dile getirir: “*Ezenlerin ezilen sınıfları aldatması her zaman mevcuttur, fakat bu hilenin önemi farklı tarihsel anlarda farklıdır. Taktik sadece ezenlerin halkı aldatması olgusu üzerine kurulu olamaz; taktik, sınıfların karşılıklı ilişkisinin ve gerek parlamento-dışı gerekse de parlamenter mücadelenin gelişiminin genel tahliliyle belirlenmek zorundadır.*” (Seçme Eserler, Cilt 6, s 246).

Sol Komünizm’in dert edindiği aldanma, 1920’nin Almanya, İngiltere, Hollanda’sının aldanmasıdır, 1917 Eylül’ündeki aldanma ve hile, bundan çok daha farklıdır. Farkı oluşturan, en başta iç savaştır. Bir iç savaşta, parlamentonun genel aldatma özelliğini nasıl özel bir anlam kazandığına, sınıfların karşılıklı ilişkilerini ve onun nesnel koşullarını yansıtmadaki etkisizliğini, tüm koşul ve ayrıntılarıyla seçimlerin yaşamsal bir budalalığa kaynaklık ettiğini görmek gerek. Üstelik, Lenin’in karşı karşıya olduğu iç savaş, o gün tüm dünyanın en demokratik koşullarına sahip Rusya’dadır. Yani baskı ve sindirme işe yaramamış, silahlar proletaryanın ve köylü askerlerin elinde; ve ülke seçime gidecek ama, gericilerin seçimi manipule edebilecekleri bürokrasi yok; peki ne var, burjuva sınıfın dayandığı zenginlik var, alçaklar sürüsü basın var; daha da önemlisi, önyargılarına, alışkanlıklarına sarılan dar görüşlü kalabalıklar var. Özellikle bu sonuncular, bir iç savaşta çoğalır, sadece sızlanırlar, iç çekerler, akıl verirler. Bir iç savaşta, bir devrimci durumda proletaryanın öncüsü, tüm bunlardan ötürü halkın aldanmaya devam eden çoğunluğuna değil, mücadeleye yetenekli olan devrimci halk kesimlerine dayanır ve taktiklerini bu ileri devrimci yığınların bilincine, örgütlenmesine, eylem kapasitesine dayandırır. Leninizmin ABC’si işte budur.

Lenin’in parlamento içi ve parlamento dışı mücadeleye ilişkin tutumunu belirleyen genel taktik çizgiler bunlar. Ve biz, Lenin’in her yaptığını her dönem için taklit etmeye çalışırsak, iyi bir Leninist olamayız. Bu yüzden kısaca Lenin sonrası uluslararası komünist hareketin tek otoritesi haline gelen ve bu hareketin taktiklerini belirleyen Komintern’e ve özellikle faşizme ilişkin tahlillerine bakmak yerindedir. Komintern, Lenin’in mirasını yaratıcı biçimde ele almanın parlak örnekleriyle tarihteki yerini almıştır.

Komintern'de Sorunun Konuluşu

Komintern, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin enter-nasyonal savaş karargahı olarak doğduğunda, dünyanın altıda biri artık sosyalist ve dönemin genel karakteri, kapitalizmden komünizme geçiş çağıydı. Komintern, uluslararası komünist hareketin en genel taktik meselelerini bu temel gerçeklik ışığında ele aldı.

Parlamentolara dair alınan kararlarda şu tespit, kırmızı bir şerit gibi taktik çizgiyi belirler: Parlamentolar, burjuva egemenliğin organik bütünü olmaktan çıkmıştır, çünkü artık tekellerin egemenliği var ve tekelci egemenlik her çizgide gericiliktir.

Serbest rekabete dayandığı sürece birbirlerine özel çıkarlarını başka yollardan dayatamayan burjuvazi egemen sınıf birliğini en iyi, burjuva cumhuriyetlerde koruyabildi. Ayrıca “*normal kapitalist toplum, pekişmiş bir temsili sistem olmadan, halkın doğal olarak 'kültürel' bakımdan nispeten yüksek talepler koymasıyla karakterize olan belirli politik hakları olmadan başarıyla gelişmez. Belirli bir asgari kültürle ilgili bu talepler, yüksek teknolojisi, karmaşıklığı, esnekliği, hareketliliği, dünya çapında rekabetin hızlı gelişimi vs ile bizzat kapitalist üretim tarzının koşulları tarafından üretilir.*” (Seçme Eserler, Cilt 11, s 520). Bu nedenle serbest rekabete dayalı gelişimini sürdüren 19. yüzyıl kapitalizmi parlamentoda emekçi kesimin ekonomik, siyasi, kültürel haklarını sürekli pazarlık masasında tutmak zorunda kalmış, buna zorlanabilmişti. Tekelci egemenlik, parlamentoların bu rolünü ve gücünü temelden değiştirdi. Daha 1920’lerde bile parlamentolar, bezdirici gevezelikler kürsüsünden fazlası değildi. Yine de Komintern, hemen silahlı savaşıma geçmek ve devrimin ön koşulla-

rının mevcudiyeti dışında parlamento içi çalışmayı, tüm katılımcı partilere salık veriyor, ama şu şartla: Bu tutumdaki farklılıklar önemsizdir, ayrılık konusu yapılmazın.

Komintern’i uğraştıran asıl konu, faşizm meselesidir; sınıfsal özünün, temelini aydınlatılabilmesi, oldukça sancılı olmuştur. Bir dizi hatanın düzeltilmesi, sınıf mücadelesinin pratik sonuçlarının görülmesiyle mümkün oldu. Faşizmin sınıfsal temelini analizi, önce ayrı bir egemenlik ve devlet biçimi olarak görülmesini sağladı. Her tekelci egemenlik faşizm demek değil. Bunun için devletin “açık terörist diktatörlüğü” ve egemenliği güvence altına alan kurumsal değişimlere ihtiyaç vardır. Kuşkusuz faşizm olmayan tekelci egemenliğin gerici iktidarı da yeri geldiğinde terörü sakınmasız gündemine alır. Aradaki fark şudur ki, faşizm kurumsal ve sistematik bir hal almış yıldırıcı sürekli saldırı üzerine kuruluyken, diğeri, yani gerici tekelci iktidarlar, ancak bir anlamda kan dökücülüğünü sergilemek üzere, egemenliğini sermayenin zenginliğine, emekçileri uysallaştırma ve rıza üretme kapasitesine, proletaryanın bir kısmını burjuvalaştırma yeteneğine; devlet aygıtları üzerindeki denetimini ise dolaylı yollardan, borsalar, bankalar, ortak komisyonlar üzerinden yürütmeye dayanmasıdır. Çok kaba bir benzetme yapmaya izin verilirse, korkunç derecede bir suç karşısında bir kişinin “yaptım ve ibret olsun, her zaman böyle yapacağım” demesi ile bir başka kişinin “yaptım, ama çok özel nedenlerden dolayı” demesi arasındaki fark, sözkonusu bir egemenlik ve devlet biçim olduğunda faşizmin açık terörist diktatörlüğü ile gerici tekelci egemenliğin yönetim biçimi arasındaki farkı açıklamaya yardımcı olabilir. Bu fark proletaryanın taktikleri açısından önemlidir: Rusya’da bir döneme damgasını vuran Trepov ve Artmatovların bütün güç ve yetkiyi ellerinde toplamaları, bu gücün yasalar ve kurumlar yoluyla güvenceye alınması, faşist devlet biçiminin ayırıcı özelliğidir, bu yanıyla faşizm, süngülerin sürekli gündemde tutulması olarak anlaşılmalıdır.

Lewerenz’in III. Enternasyonal’de faşizmin tahlili kitabı faşizme karşı mücadelenin taktik ve yöntemlerini ele almıyor. Ancak bu yazıda temel alınacak çok önemli konular Komintern’de açıklığa kavuşmuştur. En önemli tespit şudur: Faşizm, kapitalist genel

bunalımın ürünüdür; burjuva demokrasisinin eski yöntemleriyle, işçi sınıfının gelişen mücadelesi karşısında egemenliği eskisi gibi koruyamamanın sonucudur. Faşizmi ve 1929 dünya buhranını gözönünde bulunduran Komintern, 1935 VII. Kongre’de, uluslararası sınıf savaşımında bir devrimci duruma işaret ediyordu.

Faşizm iktidara geldiği pek çok ülkede parlamentoları feshetmiştir, ama bazı ülkelerde faşizm, geniş bir kitle tabanı yaratamadı ve ayrıca burjuvazinin kendi içinde büyük çelişkileri bulunuyordu; böyle ülkelerde faşizm “kabaca tahrif edilmiş parlamentarizm” ile birleşmiştir. Örneğin, çok hızlı bir biçimde savaşa hazırlanan Alman emperyalist tekelleri, bütünüyle örgütlü bir toplumla ihtiyaç duyduğu merkezileşmeyi meclisi ve partileri yasaklayarak sağlayabiliyorken; örgütlülük düzeyi daha düşük İtalya’da Musolini açık Bonapartist seçimlerle (hileler, manipülasyonlar) bir süre daha oyalandı. Bulgaristan’a faşizm 1923 hükümet darbesiyle geldi, ama bir kitle tabanı yaratamadı, bu yüzden, sık sık açıp kapadığı bir parlamentoya ihtiyaç duydu.

Faşizme karşı savaşımında Komintern’in üzerinde durduğu “öznel etkenin eskiye göre daha çok önem kazandığı” tezi, mücadele yöntem ve biçimlerine ışık tutacak önemdedir. Faşizm, ekonomik bunalımın yüksek bir aşamasında, komünistler açısından nesnel uygunluk taşıyan bir evrede, iktidara geldi. Bunalımdan en fazla etkilenen küçük burjuvalar, sınıf-dışı kalmış işsizler ordusu ve lümpen proletarya, “kitleleri biraraya getirme ve yoğunlaştırmada” demagoji ve açık terörist yöntemleri ustaca kullanan faşist partileri izlediler. Hiçbir komünist şöyle dememeliydi: “Nesnel durum kitleleri nasıl olsa faşizmden koparır çünkü faşizm tekelci çıkarılara hizmet ettiğini söylemek zorunda kalır.” Öznel etkenin daha bir önem kazanması ne demektir? Şu: Komünistlerin devrimci eyleme geçiş kararlığı ya da oportünist çıbanın ihaneti, faşizm karşısında zaferi ve de yenilgiyi hazırlamada, çok daha etkin konumdadır.

En öz biçimiyle faşizmin tahlillerinden çıkan mücadele biçim ve yöntemlerine ilişkin sonuç, bu yöntemlerin devrimci durum ve iç savaşa yakın, bunları göz önünde bulunduran yöntemler olduğudur. 1920 ve 30’ların deneyimi pek çok örnekte bu çıkarımı

doğrular. Mussolini, seçim hileleri ile iktidarını meşrulaştırdığında, komünist işçiler derhal devrimci kitle eylemlerine ve silahlanmaya geçilmesini savundular. Ancak, reformistlere bel bağlama hatasını işlediler; kararsızlık ve inançsızlık partinin taktiklerini hayata geçirmesine olanak vermedi. Bulgaristan’da faşizm, kurucu bir anayasa hazırlamış olan köylü demokratların hükümetini bir darbeyle alaşağı etti. BKP hemen silahlı ayaklanma çağrısı yaptı, geniş köylü kitlelerini de bu ayaklanmanın içine çekti. Fakat Eylül silahlı ayaklanması yenilgiye uğradı. Buna rağmen, 1925’te ikinci kez bir ayaklanmanın hazırlığına girişildi. Ne var ki, kriz atlatılmış, ekonomi istikrarlılık kazanmış, devrimci durum ortadan kalkmıştı. BKP, bu gerici koşullar içinde, 1932’de meclis ve belediye seçimlerine girdi, ama faşistler seçim sonuçlarını iptal ettiler ve 1935’te, bir kez daha askeri faşist darbeyle, o ana dek hala varlığını sürdürebilen burjuva demokrasininin tüm izlerini sildiler.

Avusturya’da Dollfuss faşizmi ülkeyi artık kararnamelerle yöneteceğini açıkladığında, işçi sınıfı hemen sokak eylemlerine geçti. 1934’te olaylar bir iç savaş biçimi aldı. Silahlı çatışmalar pek çok kente sıçradı. İşçilerin çoğunu örgütleyen ve sık sık devrimci sloganlar atmaktan geri durmayan Avusturya SDP’si, parlamento içi varlığını sürdürmeyi esas almıştı. Daha da önemlisi şuydu: Birkaç bin komünist işçi ve bunlara destek çıkan kalabalık bir sosyal demokrat işçi gücüne rağmen, faşizme karşı silahlı ayaklanma bir “direniş”ten öteye geçmemişti. Yani ayaklanma, Dollfuss tarafından askıya alınan burjuva anayasasının geri getirilmesini en başa koymuştu. Dimitrov, silahlı ayaklanmanın kahramanca girişimini tüm Komintern’e örnek gösterirken, onun en ciddi politik hatasını burada görür.

Fransa deneyimi, faşizm karşısında parlamento dışı savaşımın muazzam önemine işaret eder. Orada henüz faşizm iktidarda değildir. Şubat 34’te faşist hareket Paris sokaklarında silahlı gösteri düzenlediğinde, proletaryanın tepkisi ayaklanmaya dönüştü, faşist kalabalıklar zor yoluyla dağıtıldı. Bir hafta sonra, reformist sendikalarla birlikte, “Kahrolsun Faşizm” sloganıyla tertiplenen genel grev, faşist hareketi dağıttı.

Hitlerin iktidara gelmesini hızlandıran 1932 yılı seçimlerinde

Alman KP, 6 milyon oy aldı. Başbakanlığı devralan Hitler çoğunluğu sağlayamadığı parlamentonun yenilenmesi için Mart 33'te seçim tarihi belirledi. Bu adıma karşılık Alman KP'si genel grev çağrısı yaptı, çünkü faşizmin iktidara gelişi ancak zor yoluyla engellenebilirdi. SDP ise faşist terör altında yürütülen seçim kampanyasına umut bağladı ve genel grev çağrısına yanıt vermedi. Güç dengesini faşizmin lehine çeviren bu adım, önce KP'nin, sonra SDP'nin, tüm sendikaların yasaklanmasına vardı. KP, faşizme karşı savaşıma girmekte geç kalmıştı. Lewerenz, Komintern belgelerine dayanarak, geç kalışın nedenlerini analiz etmekte, burada ayrıca ele almaya gerek yok.

Dimitrov, faşizmin tahliline giriştiği çalışmasında, 20. yüzyılın ikinci yarısında, devrimci komünizmin eline çok değerli bir şiar hediye etti: *“Faşizmin anladığı tek dil vardır; örgütlü ve kitlesel şiddet.”* Bu yüzden, yüzyılın bu yarısında, bağımlı ülkelerde hızla boy veren tekelci kapitalist egemenlikle birlikte ortaya çıkan faşist iktidarlara karşı savaşım yürüten devrimci komünistler, Dimitrov'un eserlerini baş tacı ettiler. Tarihin garip cilvesine bakın ki, reformistler de bu devrimcilere *“Sol Komünizm”* broşürünü sallıyorlardı. Ah Lenin, kendi sözlerinin hangi nanelere malzeme yapıldığını görseydi, kahrından ölürdü. Komintern'den sonra, uluslararası komünist hareketin otoritesi haline gelen bir örgüt yaratılamadı. Hareketin farklı deneyim ve yazınlarını toparlayıp düzenleyecek bir merkez olmayınca, bu farklılıklar giderek tek yanlı yorum ve kalıplara dönüştü.

Uzun İç Savaş

Komintern yalnızca faşizm sorunuyla değil, masasında en az onun kadar önemli bir başka sorunla daha yakından ilgilendi: Çin Devrimi. Bu devrim, daha o zaman uzun iç savaş biçimi kazanmıştı ve tarihe bu niteliğiyle geçti. Ve bu ifadenin hakkını verdi. 1920'lerin sonunda başlayan, ÇKP öncülüğündeki emekçi sınıflarla karşı-devrimci Komintang arasındaki iç savaş, 1949'a dek sürdü ve devrimin zaferiyle son buldu.

İç savaş Çin'de neden kadar bu kadar uzun sürdü? Çünkü Komintang, bin yıllık imparatorluğu tarihe gömen parti olarak kentlerle hem siyasi hem askeri açıdan çok güçlü bir tabana sahipti. İç savaş bir proleter silahlı ayaklanmanın, Şanghay Komününü'nün kana boğulmasıyla başladı. ÇKP, devrimci ordusunu korumak üzere, önce güney eyaletlerine, sonra ülkenin en uzak, ulaşımı en zor kuzey bölgelerine çekildi. Bu en uzak sınır eyaletlere sıkışma bile olsa, savaş, Çin'in tüm politik yaşamını belirledi. Buralarda yaşanan her zafer ve yenilgi Komintang başkentinde de yeni güç dengeleri yarattı. Yirmi yıl boyunca Çin gericileri süngüyü gündemden düşürmediler, çünkü bu geniş topraklarda kırlar öfkeli yoksul köylülerle doluydu, ÇKP devrimci ordunun saflarını yeni ve taze güçlerle sürekli takviye edebildi, aynı şekilde Komintang da kendi karşı-devrimci tabanından yararlandı. İç savaş uzadı, çünkü Komintang ne zaman sıkışsa emperyalist dünya onu parayla, silahla, diplomasiyle destekledi. Savaş uzun sürdü çünkü gericiler ordusunu parçalayacak gelişmeler çok yavaş olgunlaştı. Uzadı, çünkü iki taraf arasında askeri-teknik yönden bir uçurum vardı. Uzadı, çünkü hemen sınır hattı boyunca binlerce kilometre uzanan SSCB, Çinli burjuvaların burnunu ölüm kokularıyla dol-

duruyordu ve onların “sümgü politikasından tavizler politikasına” geçişine izin vermiyordu. Uzun sürdü, ama bu, ÇKP “uzun süreli halk savaşı stratejisini” seçtiği için, sınıfların karşılıklı ilişkisine uygun olduğu için oldu; zafer ancak uzun iç savaşta kazanılabildi.

Çin Devrimi, 20. yüzyılın gördüğü ne ilk ne de son uzun savaştı. Gerçekte, İrlanda’da 1916 Paskalya ayaklanmasından bu yana, partizan şiddeti ve kitlesel isyanlarla iç içe yürüyen iç savaş, kimi kez dünya savaşı, kimi kez güçlerin tazelenmesi için verilen geçici molalar ile 1995’e kadar sürdü. O yıl el sıkışan Blair ve IRA komutanları, “20. yüzyılın en uzun iç savaşını” bitirmekle övündüler.

Yüzyılın ikinci yarısı, uzun iç savaşları uluslararası bir olgu haline getirdi, her kıtada görüldü. Guatemala ve Kolombiya iç savaşları 60’larda başladı, birincisi 30 yıl ikincisi neredeyse 50 yıl sürdü, halen de sürüyor. El Salvador, 1978’den 1981’e dek devrim cephesinin başkenti kuşattığı bir aşamada utanç verici bir uzlaşa ile sona erdi. Lübnan, bu yüzyılın en şiddetli iç savaş görüntülerini 1975-85 arası yaşadı, kentler ikiye bölündü, her sokak ayrı bir cephe mevzisi haline geldi. 1960’ların sonunda, Güney Afrika ırkçı-faşist rejimine karşı girişilen ve kan denizine boğulan Soweto ayaklanmalarından sonra, gerilla savaşları, grevler ve kitlesel isyanlarla örülü uzun iç savaş yaşandı, 1994’de Mandela başkan seçildiğinde iç savaş perdesi indi. Bugünkü adı Demokratik Kongo Cumhuriyeti olan eski Zaire’de, ulusal önder ve başbakan Lumumba’yı katleden Mobutu rejimine karşı, ilk adımlarına Che’nin de eşlik ettiği bir iç savaş gelişti ve 1998’de isyancılar başkente girdiklerinde iç savaş çeyrek asrı geride bırakmıştı. Hemen yanı başımızda Irak, iç savaş ve iç savaşa yakın sert sınıf mücadelelerine sahne oldu. 1969’da bir darbe ile iktidara gelen Saddam güneyde büyük prestij ve güç sahibi KP’yi ezmek için Necef, Kerbela gibi en kutsal tarihi şehirleri tahrip etmekten çekinmedi. Komünistleri kanlı bir iç savaşta tasfiye ettikten sonra Kürtlere sıra geldi. 1975’de başlatılan Enfal hareketi, kitlesel soykırımı andırıyordu. 1980-90 arasında İran’la savaşa tutuşurken, içeri de Halepçeler, sümgü politikasının kesintisiz sürdürülmesine işaret ediyordu. Ve liste böyle uzayıp gider... Srilanka, Peru vs.

Tüm bu uzun iç savaşlarda pek çok ortak nokta bulabiliriz. Tıpkı Çin gibi buralarda ya güçlü bir karşı-devrimci kitle desteğine ve buna ek olarak emperyalist dünyanın mali-askeri desteğine sahip bir gerici; militarist karakteri gelişkin ve teknik düzeyi yüksek ordular ve bu orduların politikayı rehin almaları; buna karşılık, hükümetlerinden tekme tokat dışında bir şey görmedikleri için devrimci hareketi en zor dönemlerinde bile sırtlayıp ayağa kaldırebilen öfke dolu emekçilerin kitle desteği. Aynı zamanda bu ülkeler, ekonomik ve ticari yaşamın, dolayısıyla siyasi kavganın yoğunlaşmış, devrimin kaderini belirleyen merkezlerden yoksundu. Ya da bu merkezler karşı devrimin siyasi ve askeri kalesi haline gelmişti, “tayin edici anda tayin edici yere güc yağmak” zaferin bu birinci kuralını hayata geçirmek, silahlı ayaklanma ve çatışmaları en geniş alanlara yaymaktan, düşmanı yıpratıcı bir savaşa zorlamaktan geçiyordu.

İşte Denizlerle başlayan Türkiye ve Kürdistan devriminin savaşçı proleter kadroları, uluslararası deneyimlerin bu zengin içeriğini miras aldı. Komünistler, Leninistler, eğer kendilerini 1905-17 arasındaki deneyimle sınırlandırmış olsalardı her şeyden önce bir komünist gibi düşünme, Lenin’in politik mirasını yaratıcı biçimde yorumlayıp onu bir reçete değil, bir eylem kılavuzuna dönüştürme görevini yerine getiremezlerdi. Bu topraklarda sahip olduğumuz deneyime geçmeden önce, devrimci durum ile iç savaş arasındaki karşılıklı ilişkiye dair birkaç kısa not yazmak yerinde olur.

1. Lenin vurguluyor: “*Devrimci bir anda işler çabucak bir iç savaşa dönüşebilir.*” (Seçme Eserler, Cilt 3, s 58). Yine de bu, her devrimci durum iç savaş doğurur anlamına gelmez. Devrimci durum belirli bir anın donmuş koşullarına atıfta bulunmaz; o bir süreçtir. Bir başlangıcı, yetkinleşmesi, olgunlaşması bulunan ve sık sık bu döngünün şu ya da bu aşamasına geri dönen dinamik bir karaktere sahiptir. İç savaşlar, ancak devrimci durumun belli bir olgunluğa eriştiği ekonomik ve politik krizin yığınsal şiddete ve ayaklanmalara yol verdiği zamanda, genellikle böyle anlarda bizat gerici egemen sınıf tarafından gündeme getirilir.

2. İç savaşlar, devrimci durumun içinden doğarlar ve bu

devrimci durumu beslerler. Her savaş gibi iç savaşlar da hükümetleri diken üstünde tutar; hiçbiri yarınından emin değildir; egemen sınıfların kendi içindeki çatışmayı körükler. İç savaşlar yürütme erkini aşırı şekilde merkezileştirir, bu merkezi erkin biraz dışında kalan sermaye gruplarının çıkarları zedelenir; bu yüzden egemenler katında, her yenilgi sonrası hançerler sırttan, her zafer sonrası böğürden işler. Yönetememe krizi bu olgulardan özel olarak beslenir. İç savaşlar ekonomiyi ciddi ölçülerde sarsar, sefalet yayılırken vergiler artar, ekonomik krizlerin döngüleri sıklaşır ve süreleri uzar.

3. İç savaşlar, kitlelerde şiddet dolu duygular uyandırır. Dinsel hurafeler, şovenist önyargılar ve elbette hükümete karşı öfke... Dinsel ve şovenist önyargıları kamçılayan iç savaş halkın ezilen, horlanan, yok sayılan kesimlerinde tedirginlik, korku ve nihayet bir noktadan sonra kendini savunma refleksleri doğurur. İç savaşa eşlik eden politik baskılar, sansür, vs. halkın içinde demokratik özlemleri uyandırır, harekete geçirir. Eskisi gibi yönetilmek istemeyenlerin arayışını hızlandırır.

4. Devrimci durumu oluşturan öğelerin şu ya da bu yanında görülebilecek düşüş eğilimleri, iç savaş tarafından tersine çevrilebilir. Mesela, ekonomik krizin yumuşaması ya da egemenler arası kavganın bir süreliğine ertelenip yatışması. Böyle anlarda hükümetler genellikle, iç savaşta hızlı bir zafer kazanma hevesine kapılırlar ve iç savaşı şiddetlendirme yoluna girerler. Eğer kısa sürede tayin edici hamleleri yapamazlarsa bekledikleri zafer gelmezse, egemenler arası geçici ateşkes bozulur hançerler yeniden ışıldamaya başlar. Ekonomide sağlanan rahatlama iç savaşın daha şiddetli seyri yüzünden yayılan politik hoşnutsuzlukla telafi edilir. Böylece iç savaş devrimci durumu yeniden olgunlaşma düzeyine doğru iter.

5. İç savaşın tarafları, zaman zaman çatışmalara ara vermek, gerginliği yatıştırmak için çaba sarfedebilirler ama zaten gerici egemen sınıflar böylesi nefes molalarına, ekonomik ve siyasi kriz onları ciddi oranda nefessiz bıraktığı, kitlelerin bir ayaklanmaya doğru gittiğinin belirtileri yoğunlaştığında ihtiyaç duyarlar ve nefes molalarında ihtiyaç duyulan baskı, kitlelerin bağımsız dev-

rimci inisiyatiflerinin akacağı yeni çatlaklar ve yeni kanallar yaratır. Burada en genel hatlarıyla verilen geçişler ve karşılıklı etkileşimin koşulları nedeniyle, uzayan iç savaşlar, devrimci durumun, dalgalanan, tekrar eden bir dizi süreç biçiminde varlığını sürdürmesine vesile olabilir. Yaşayan tarihin zengin deneyimi, her dönemde, bu geçiş ve karşılıklı ilişkinin şu ya da bu yönünü belirginleştirir, farklı biçimi ve etkileşimi kılığında karşımıza çıkarır. Ve bu geçişleri, karşılıklı etkileşimleri baştan reddetmek tarihin ve toplumun nesnelliğinin diyalektiğine dair kuru sıkı laflar etmekten öte bir anlam taşımaz.

6. Bu topraklarda, devrimci partilerle reformistler arasında hemen her konuda fikir ayrılıkları olsa da, her iki tarafın üzerinde uzlaştıkları tek konu vardır: Burada, burjuva demokrasisinin hiç yaşanmamış olduğu. Gerçi, son dönemde kapıldıkları dehşet verici parlamenter budalalığın etkisiyle, geçmişte kabul ettikleri bu gerçeği şimdi inkar edenler de az değildir.

Türkiye’de Parlamento ve Seçimler

Türkiye’de reformist akımın ağababası M. Ali Aybar bile “Filipinler tipi demokrasi” lafını ağzından düşürmezdi. Tek parti döneminde genel oy bir komediden ibaretti: Şefin atadığını onaylama mekanizması. Bu nedenle parlamento gerici TC’de yürütme erkini ve ordunun yanında, ayrı bir güç odağı haline gelemedi çünkü tek parti yönetiminde genel oyun bir gücü yoktu. 1960 darbesi parlamentodaki çoğunluğu bir güç kaynağı haline getirmeye çalışan Demokrat Parti’ye güç ve otoritenin nerede toplandığını hatırlatmış oldu. Genel oyun, eğer, halk için az çok sahici bir anlam taşıdığı yani egemenler tarafından köpürtülmeden, ayartılmadan, halkın içinden doğan bir umuda aracılık ettiği bir dönem vardı ise, 1980 faşist darbesi sonrası yapılan seçimleri bu kategoriye koyabiliriz. Halk o zaman genel oya, cunta yönetiminden kurtulmanın yolu gözüyle baktı ve cuntacıların partisinin karşısındaki tek rakibe destek verdi. Fakat bir süre sonra, daha iyi anlaşıldı ki, faşizmden genel oy ile kurtulmak mümkün değildir. Çünkü faşizm bu ülkede kurumsallaşmıştır, şu ya da bu hükümetin değişimi ile tasfiye olmaz.

Pek uzak olmayan bir zamana dek, sık sık, tekeli faşist basının bile manşetlerine çıkan bir anket yapılırdı: Devlet kurumlarına güven anketi. Orada bile nüfusun (halk-burjuvazi) tamamı içinde parlamentoya duyulan güven %20’ler seviyesini aşmadı. Keza, çok yakın bir dönemde, 2017 yazında, açıklanan bir başka ciddi anket, nüfusun (halk-burjuvazi) %76’sının seçimlerin adil olmadığına inandıklarını ortaya çıkarmıştı. Eğer “tüm sorunu kal-kışma var mı yok mu sorununa indirgeyen” dar kafalılığa düşülmeyecekse, faşist basının dahi manşetlere çektiği bu verilerin bir

şeyler anlattığına, güçlü bir takım eğilimleri yansıttığına kanaat getirmek yerinde olacaktır. Tüm bu verilere rağmen, kimileri Lenin'in şimdiki parlamentolardan çok daha etkinlerine sahip 1920'lerin İngiltere, Almanya ve İtalya'sındaki sol sapmalara, üstelik devrimci olmayan bir durum için öğütler verdiği "sol komünizm" in taktikleriyle karşımıza çıkıyorlarsa parlamentoya körü körüne inanç besleyen (ve burjuvalar dahil) nüfusun %20'si, genel oya inancı olan (yine burjuvalar dahil) %25'i adına konuşuyor, devrimci politikayı bu en geri yığınlar seviyesine çekmeyi öğütüyor demektir.

Peki ama kitleler, inanmadıkları halde, neden seçimlere katılıyorlar? Çünkü deneyim, bu kitlelere, genel oy yoluyla en köklü sorunlarına çözüm bulamadıkları gerçeğine rağmen, nefret ettikleri ya da hoşnutsuz oldukları hükümeti bu yoldan "cezalandırmanın" mümkün olduğunu öğretmiştir. (Gerçi dinci-faşizm sağolsun, kitlelere bu yolu da kapattı!) Bu noktayı anlamak önemlidir. Çünkü, parlamentoya inanç türünden değil, ama devrimci hareketin önüne başka türden, öfke duyulan hükümetlerle siyasi hesaplaşmayı sandık yoluyla yapmak türünden bir "parlamentar hayali" çıkartmaktadır. Bunun, Marx'ın, Lenin'in uğraştığı türden bir parlamentar hayalcilik olmadığı hemen farkedilecektir. Ve Leninist partinin seçimlere ilişkin tutumuna, diğer çok önemli koşulların yanında bu özgün koşul da damgasını vurmaktadır. Geçmiş seçimlerin analizine ilişkin bölümde, bu konuları işleyeceğiz.

Bir veri "yanılgı" da, "seçimlere katılımın %80'in altına hiç düşmediği" iddiasıdır. Bu iddiayı çürüten gerçek rakamları ele alacağız. Ama, akli başında "herkes" in faşizm altında gerçekleşen seçimlerin "Bonapartist türden" seçimler olduğuna, muazzam ölçelerde hilenin yapıldığına dair kesin inançlarını dile getirdikleri bir zamanda, böylesi "hükümet verileri"ni kesin bir gerçek kabul etmek, en hafif deyimle, talihsizliktir. Bu iddiayı dile getirecek bir reformist partiye, Leninist Parti'nin vereceği cevabı hayal edin: Burjuvaziye karşı boş bir güvenle dolu olmak!

Devrimci durum ve iç savaşın bir komünist partiye yüklediği görevlerden bağımsız ele alındığında bile, halkın gözünde parla-

mentonun ve seçimlerin yeri, bu yönde -kesinlikle tam değil ama çok güçlü bir eğilime işaret eden- yapılan anketlerden dahi anlaşılabilir. Peki ya, egemen sınıfların gözünde seçimlerin, “taktik” anlamı nedir? Bunu da şu sözler anlatıyor: “*seçimler sokakları temizler.*” Bu söz, 60’lardan 2000’lere dek en kritik zamanlar boyunca devletin en tepesinde bulunmuş bir sermaye temsilcisine, Demirel’e aittir. Bulunduğu konum, edindiği tecrübe ile Demirel’in bu sözünü egemen sermaye sınıfının “seçim taktiği” olduğunu kabul etmek gerek. Proletaryanın “bağımsız” sınıf tavrını başka saikler üzerine inşa etmeli. Ama bağımsız sınıf tavrı, burjuva taktiklerden bağımsızlık, bu taktikleri görmezden gelmek değildir (Bkz Seçme Eserler, Cilt 11, s. 520). Tam tersine, proletaryanın taktikleri, burjuvazinin karşısına “aynı mahiyette” bir başka taktikle çıkmaktan ibarettir.

Artık, 80’lerin sonundan itibaren buraya kadar genel hatlarını incelediğimiz devrimci durum ve uzun iç savaşın kendini bu topraklarda hangi biçimlerde gösterdiğini ele alalım. Bu koşullarla sıkı bağıntısı içinde seçimlere dair tutumun her seferinde nasıl şekil bulduğunu anlatmak gerekecek.

Sınıf Savaşının Seyri

12 Eylül faşizminden sonraki uzun süren sessizlik, en geniş çapta 1989 “Bahar Eylemleri” ile kırıldı. Bu halkaya Kürt halkının serhıldanları da eklendi. Kanlı çatışmalara sahne olan o yılın Taksim 1 Mayıs’ı ve daha sayamadığımız nice kitlesel eylem, hoşnutsuzluğun harekete geçişi ve hızla kabardığı tespitinde hiçbir kuşku bırakmıyordu. Ekonomik kriz ise 1987’den itibaren başlamıştı. %24 oy aldığı halde, mecliste çoğunluk elde edip kendini Cumhurbaşkanı ilan eden Özal ciddi bir politik krize neden oldu. Hükümet yarınından emin değildi. Sermayenin gerici partileri arasındaki çatlaktan yararlanan emekçiler eskisi gibi yönetilmek istemediklerini, “Çankaya’nın şişmanı”nı hedef tahtasına koyarak gösteriyorlardı. Ekonomik ve politik krizlere ek olarak gücünü kanıtlayan kitle hareketinin yükselişi, önceki dönem ile kıyas kabul etmez ölçülerdeydi. Yani, biraz olsun Lenin’den haberi olan herkes için devrimci durum tartışmasız bir gerçeklikti.

Ama öyle olmadı, tüm dönem boyunca devrimci durum tespitini ve buna uygun taktikleri savunmak, neredeyse tek başına Leninist partinin yürüttüğü bir görevdi. UKH, artık silahlı bir halk ayaklanması düzeyine gelen kitlesel savaşımın baskısıyla, 1993 yılına dek böyle taktikleri kimi zaman öne sürdü. Örneğin şimdilerde pek az hatırlanır bu topraklarda GDH’yi ilk gündeme getiren 92 Newroz’undan önce Botan-Behtinan devrimci hükümetini ilan eden UKH’dır. Bunun dışında en savaşçısından en reformistine kadar, sol-sosyalist hareket devrimci durumu kabule yanaşmadı. Onları tek yanlı kavrayışa mahkum eden donuk formülasyonlara sahiptiler. Ama bu donuk kavrayıştan öte, 88-91 yıllarında dağılan sosyalist sistem, küçük-burjuva harekette şu

inancı doğurdu: devrimler artık belirsiz bir geleceğe ertelenmiştir. Bir devrime kalkışan mutlaka yenilir ve bedelini öder. Öyleyse temel politik-pratik yönelim kabaran kitle eylemlerini daha sonra savunma pozisyonunda kullanılmak üzere mevziler kazanmaya yöneltmek. Son 30 yıldır reformist, oportünist, pasif, kavgacı bütün küçük burjuva hareketlere damgasını vuran 88-91 yenilgisinden sonra tutundukları bu temel taktiktir.

Tekelci sermayenin faşist devleti, nihayet 1991 yılında bir süredir uygulaya geldiği iç savaşı resmen başlatmak zorunda kaldı. Kendi sınıfını ve devlet bürokrasisini hızla bu politik çizgisine çekmek için, böyle bir resmi ilana ihtiyaç duydu. Karar MGK'da alındı, "Topyekun Mücadele" adıyla duyuruldu, faşist aygıtlar bir iç savaşı etkin bir biçimde sürdürmek üzere tüm yönleriyle hazırlandı. Halen yürürlükte olan TMY, Polis ve askere öldürme yetkisi veren kararlar, özel savaştı birlikler, zırhlı panzerler, savaş helikopterlerinin alımı, vs. Egemen bir sınıf bir taktikten diğerine kötü niyetli hesaplardan veya tesadüfen değil koşulların ve çelişkilerin onu zorlamasıyla geçer. Sermayeyi iç savaşı başka bir adlandırma ilanına sürükleyen gelişme, devrimci durumun gözle görünür ölçüde olgunlaşmasıydı. Ne işçiler iki yıl önce sendikal amaçla yola çıkan işçilerdi ne Kürt halkı aynı kalmıştı. 1990 sonunda Zonguldak'tan Ankara'ya "Çankaya'yı basmaya" giden madencilerin dilindeki slogan "Zonguldak Botan elele" idi. Kürdistan'da ise tüm burjuva partiler, aylar içinde birer "tabela partisi"ne dönüşmüştü. Polis müdürleri, kentler için "gündüz bize gece onlara ait" diyordu. Sayıları bini geçen gerilla grupları karakolları teker teker kuşatıp imha ediyordu.

Aynı MGK'da alınan başka kararlar burjuvazinin iç savaşı tek boyutlu düşünmediğine işaret eder. Bu kararlardan birisi, komünizm propagandasını yasaklayan, kötü-ünlü 141-142 maddelerinin kaldırılmasıdır. Böylece reformist hareketin önü açıldı. Bir diğer karar, erken seçimdir. Pek çok kişi o zaman hükümetin kaybedeceği kesin bir erken seçim için start vermesine bir anlam veremedi. Ama bu karar, burjuvazinin bundan önce de bundan sonra deneyip belli sonuçlar aldığı "sokakları temizleme" taktığının uygulanmasından ibaretti.

İşçiler genel grevi, Kürt halkı silahlı ayaklanmayı tartışırken, bunlara hazırlanırken, araya giren erken seçim bu havayı dağıttı. En başta UKH meclise 15 vekil göndermenin sevincini yaşıyordu. Sermaye ise, desteği yerlerde sürünen bir hükümet yerine, o güne dek kurulmuş en geniş tabanlı koalisyon diye tanıtılan bir hükümet kazanarak çıktı seçimlerden. Demirel-İnönü hükümeti, seçimlerden sonra ilk icraatını Irak'a sınır dışı dev bir hareket düzenleyerek yaptı. Ve hemen sonra sıra kent merkezlerinin yakı-lıp yıkılmasına, Newrozları kana bulamaya geldi.

Fakat iç savaş, doruk bunalımı doğurdu, hem faşist aygıtlar içinde hem de sermaye partilerinde. Faşist aygıt içinde izlenen yönetime ilişkin eleştirisi olanlar tasfiye oldular. Teker teker suikastlara kurban gittiler. Cumhurbaşkanı Özal'ın şaibeli ölümü de bu manzaraya dahildir. Demirel-İnönü koalisyonu çatırdadı. Böylece iç savaş devrimci durumu yeni katmanlar ekleyerek derinleştirdi. Ve bu döngü 90'lı yıllar boyu devam etti.

İç savaştan ekonominin her alanı etkilendi. Turizm, tarım ve hayvancılık, bankacılık, vs. Hükümet iç savaşta tarafsız kalsınlar diye kamu işçi ücretlerine %300 zam yapmıştı. Bunun sonucu içinden çıkılmaz bir enflasyon, devalüasyon sarmalı oldu. Ekonomik krizin yoğunluğu bu kez devrimci kitle eylemlerini kamçıladı. Eylemler Sivas katliamı protestolarından Gazi-Ümraniye yerel ayaklanma ve barikat savaşlarına doğru ilerledi. Bu fırtınada hükümetler hızla yıprandılar. Egemenler arası kavga yeni boyutlar kazandı.

Doruk bunalımları, ya seçimler yoluyla ya da tasfiyelerle geçiştirildi. Kötü kokular saçan "Susurluk vakası" ve 28 Şubat, bunalımın tasfiyeler yoluyla atlatma çabalarına örneklerdir. Ve gerek seçim gerek tasfiyelerle doruk bunalım hep atlatıldığında, iç savaşta çok geniş bir ateş gücünün kullanıldığı yeni bir aşamaya geçildi. 1998'de yapılan "Murat operasyonunda" askeri uzmanların verdikleri rakamlara bakılırsa 300 bin asker görev almıştı. O yıl faşizmin içine düştüğü moralsizliği Demirel'den öğreniyoruz. Öcalan'ın tutsak düşmesine dair gazeteci Murat Yetkin'in sorularını yanıtlayan Demirel o yıl ordunun bölgeyi tamamen terk etmeye hazırlandığını geride yalnızca sivil silahlı unsurların bırakılaca-

ğını itiraf ediyor. Moraller yerlerde sürünüyordu. ABD Öcalan'ı hediye ederek TC'yi ipten kurtarmıştı.

Leninist Parti, 90'lı yıllar boyunca, iç savaşın ve devrimci durumun birbirini keskinleştiren koşullarını genel grevlere ve yerel ayaklanmalara varan kitle hareketinin yükselişini, genel bir saldırı düzeyine getirmek taktiğini izledi, bu taktik çizginin seçimlere özel politikası, seçimleri boykot oldu. Bu tutumda yalnız kalmadı, pek çok çevre ile ortak boykot çalışmaları yürüttü. Buna rağmen 90'lı yıllar, devrimci harekette görülen oportünizmi genel bir çizgi haline getirdi, oportünizm belli bir olgunluk seviyesine bu yıllarda ulaştı. Çünkü hiçbiri, boykot diyenler dahil, iç savaş ve devrimci durumu kabul etmediler, bu koşullara uyan görevleri önlere koymadılar. 90'lı yılların ortasında, bu küçük-burjuva çevreler on binlerle sayılan taraftarlara sahipti, hiçbir içeriğe sahip olmasa da “haklıyız kazanacağız”, veya “genel grev genel direniş” gibi sloganlarını milyonlar sahipleniyordu. Onlar bu gücü genel bir saldırı hedefiyle örgütleyip buna uygun mücadele yöntemlerini göstermek yerine, bu geniş kitleleri sonu gelmez adalet arayışları ve adliye turlarına, haklar ve mevziler elde etmenin dipsiz kuyusuna doğru çektiler.

Öcalan 1999 Şubat'ında esir düştüğünde, sermaye nihayet iç savaşta zafer kazanacağını hayal etti. Fakat Kürt halkının tepkisi muazzam bir patlamaydı. Sadece İstanbul ve Amed değil Süleymaniye, Urmiye ve Kemali gibi siyasi merkezlerde de milyonlar sokaktaydı. İlk anda azgınlaşan şovenizm Kürt halkının zor araçlarına başvurmasıyla hızla inlerine çekildiler ve bir kez daha sistemi kurtaracak olan bir erken seçimdi. O seçimde ilk kez Kürt yasal partisine yerel seçimlerde belediye koltuklarını doldurması izini verildi. Bir kez daha seçimler sokakları temizledi.

Öcalan'ın gerillayı sınır dışına çekmesi, iç savaşın sona ereceği hayallerine güç kattı Ne var ki, sermaye hiç böyle bir hayale kapılmadı. 1999'da ekonomik kriz görülmemiş boyutlara tırmanıyordu, üstelik büyük Marmara depremi halkın hoşnutsuzluğunu başlatmıştı. Enkazlar altında ölümlerini arayanlar, sokaklarda Vali, Kaymakam kovalıyor, nerede bir canlı yayın görseler sloganlarla kadrajı dolduruyorlardı. Hareketin yükselişine ilişkin umut öyle-

sine canlıydı ki, işçi sınıfının temsilcileri devrimci örgütlerin bir karargah haline getirdikleri zindanlara fikir almak üzere gelmeye başladılar. Her gün binlerce insanın ziyaretçi kuyruğuna girdiği, en ileri kesimlerin yararlı öğütler ve moral güçle ayrıldıkları bu karargahlar burjuva iç savaşın yeni hedefi oldu. Kimileri zindan savaşlarını, faşizmin olağan “kan içici” karakterinin basit bir sonucu sayar. Oysa bu savaş iç savaşın ileri siperlerinin ele geçirilmesi içindi.

Gerilla sınır dışına çekilince Kürt halkı bir süre sessizliğe gömüldü. Bu kez iç savaşın ateşinin yeniden körükleyecek olan devrimci durumdu ve 2001 yılında tüm ihtişamıyla belirdi. Ekonomik çöküş muazzam öfke dalgaları yarattı. On yıllarca hiç eylemlerde görülmeyen çok geniş bir kesim harekete katıldı. O yıl Nisan ayında Ankara’ya toplanan esnaf on binler halinde meclisi basmaya kalkıştı. Bu girişimi Ankara sokaklarında özel hareket birimleri önleyebildi. Aylar boyu her hafta Erzurum’dan Denizli’ye küçük üreticilerin on binler halinde yürüyüşlerine ve “hükümet istifa” sloganlarına şahit olduk. Hükümet o kadar hiçleşti ki IMF’nin yurt dışından atadığı bir kişi, Kemal Derviş, tüm ipleri eline aldı. Bu, yasalara dayalı hiçbir temsil gücü olmayan tek bir adamın hükümetin tüm yetki ve otoritesini bir yana itebilmesi, bu bile tek başına, doruk bunalımının görülmemiş seviyelere ulaştığını kanıtlamaya yeter. Hükümetin ikinci adamı Bahçeli, partisinin organize ettiği yayla şenliklerinde protesto edildi. Kaçtı ve kitleye jandarma saldırdı. Tüm yıl boyunca sermaye mafyası ve sözcüleri “sosyal patlamayı” tartıştı. Bu korkuyla yatıp kalktı. Öyle ki yılbaşında, kaymak tabakanın gittiği lüks mekanlar kapalıydı. Herkes “açların isyanı”ndan korkuyordu.

Kitle hareketi 2002’de hızını kaybetmedi. Hükümet yetkilileri nereye gitseler protesto edildiler. Bazı köyler sermaye partilerini bölgeye sokmamak için barikatlar kurdu, nöbetler tuttu. 1 Mayıs’ta yine alanlarda yüzbinler vardı. “Genel Af!” istemi yükseliyordu. Tüm yıl burjuvazi gazete ve tv’lerde yine “sosyal patlamayı!” tartıştı. Çünkü Eylül ayında bizzat devlet kurumlarının yaptığı bir anket hepsinin uykusunu kaçırın şeyi somutluyordu: Ankette hiçbir partiye oy vermeyenler %34 iken, ikinci sırayı %17

ile AKP alıyordu. Dönemin Sabah gazetesi başyazarı “bir devrimci durum var ama çok şükür devrimciler hapiste” diye yazacaktı. İşte öyle bir ortamda alındı erken seçim kararı.

AKP, katılımın %70’leri bile bulmadığı bir seçimden %34 oyla çıktı. Önceki başbakan Ecevit’in partisi %1’i bile bulmadı. Halk kitleleri bu seçimi bir “ceza” için kullanmıştı. Bunun ne türden bir “parlamentar hayale” denk geldiğine işaret etmiştik. Destegi zayıf AKP, hükümeti kurar kurmaz kucagında Irak savaşı mayını buldu. Savaş karşıtı gösteriler her yere yayılmıştı. 2003 Mart’ında 300 bin emekçi Ankara’yı doldurunca, zayıflığından korkan Meclis, savaş tezkeresini reddetmek zorunda kaldı.

Parlamentoya ilişkin tutumun yanında yerel seçimlere dair tutum, tali önemdedir. Bu yüzden yerel seçimlere ilişkin kapsamlı bir değerlendirmeye gerek yok. Fakat ortaya çıkan sonuç yanında 2004 yerel seçimleri önemlidir. Seçimin hemen ertesinde gazeteler şu manşetle çıkıyordu: “12 milyon [seçmen] oy vermedi!” Bu sayı son dakikaya kadar AKP’ye giden oyların önündeydi. Her zamanki “son dakika” mucizeleri seçime katılmayanların birinci parti olmasını önledi. Kürdistan’da pek çok kentte katılım %50-60 arasında kaldı. Bu yüzden Kürt hareketi pek çok belediyeyi kaybederek şok yaşadı. Belli ki boykot tutumu halkın en ileri kesimine benimsenmişti. Reformist koro her seçimde biraz daha sayısız artan boykot oylarıyla sermayeyi korkutup uyarılmaya giriştiler. Yani reformistler “önümüzü açın, sesimizi duyurun” diyordu sermayeye. O günlerin ruh halini özetleyen Can Dündar şöyle yazıyordu: “Bıçak kemiğe dayandı, halkta bekleyecek hal kalmadı, acilen sonuç istiyor!” Bu ruh hali, halkın ileri kesimlerinin neden “parlamentar alıştırmalara” o dönem yüz vermediğini açıklıyor olmalıdır.

2004 sonbaharı yoğun işçi eylemleri, gecekondu mahallelerinde yıkıma karşı günler süren barikat çatışmaları vardı. Sanayi bölgelerinde işçiler komitelerde örgütleniyorlar, Sarıyer’in gecekondualarında 100 bin kişiyi temsil eden bir konsey ilan ediyor. Kasım’da 150 bin işçi yasaklı Kızılay’a çatışa çatışa giriyor, sloganlar doğrudan hükümeti hedef alıyor. Yıl sonu AKP, SSK’yı tasfiye planını açıklayınca işçiler genel grevle karşılık veriyorlar,

2 Aralık genel grevinde SSK binaları işgal ediliyor.

2005 yılı boyunca işçilerin sert sınıf mücadeleleri devam ediyor. Özelleştirilen SEKA işçileri fabrikayı işgal ediyor, eylem haftalarca sürüyor, 5 bin kişilik halk kitlesi fabrikayı polis saldırısından korumak için ablukaya alıyor. Seydişehir Alüminyum işçileri fabrika kapılarını kaynaklıyorlar. Saldıran polisler kezzapla, içerde imal ettikleri toz püskürtme cihazıyla karşılık veriyorlar, Seydişehir halkı günlerce fabrika çevresinde nöbet tutuyor. En büyük sanayi kuruluşu Tüpraş da grevde, ama işçiler “bu yolla sonuç alınmıyor, bize başka bir yol lazım” diyorlar. Kamu emekçileri, memurlar, her fırsatta büyük kitleler halinde Ankara Kızılay’dalar. Barikatlar, gaz bombaları, tazyikli sulara rağmen inatla eylemlerini sürdürüyorlar.

Aynı yıl iç savaş toplumun her kesimini sarsacak boyutlara ulaşıyor. Amed’de milyonluk kalabalıkla Newroz ve hemen ertesinde Mersin ve Siirt’i günlerce dumana, ateşe boğan serhıldanlar patlıyor. Tekelci faşist egemenlik durumun ciddiyetini anlıyor ve hemen harekete geçiyor. Bizzat Genel Kurmay denetiminde, ülke çapında “bayrak provokasyonları” sahneleniyor. Bindirilmiş kıtalar kent kent dolaşıp faşist gösteriler yapıyorlar. Ve linçler, adeta günlük sıradan vakalar halini alıyor. Toplum gözle görülür bir hızla topyekün bir iç savaş doruğuna gidiyor. Ve bu durum egemenler katında yeni doruk bunalımları çıkarıyor. Darbeyle tehdit edilen, ABD’nin telkinleri ve yardımıyla cesaret bulan RTE, Amed’de “Kürt sorunu vardır” diyor; ama bu yarım ağız sözler olayları durdurmaya yetmiyor. Eylül ayı günler süren büyük Batman serhıldanı. Generaller şokta! “Demek orada işler tersine dönmüş” diye itiraf ediyorlar. 90’lı yıllarda bu kenti Hizbullah’ın katliamlarına terketmişlerdi oysa. Öcalan’ı ziyaret maksadıyla gemi ve otobüslerle giden kitleye Bozhöyük’te faşistler acımasızca saldırıyor, otobüsler taşlarla, molotoflarla hurdaya dönüyor, Kürt halkı “artık kardeşlik yok, barış yok” diyor. Kasım ayında Şemdinli ayaklanmaları başlıyor, kısa sürede Hakkari ve ilçelerinde “kurtarılmış bölgeler” ortaya çıkıyor. Baykal “alarm, alarm” diye feryat ediyor. Demirel, olayların 12 Eylül darbesini hatırlattığını söylüyor. Bu arada Genel Kurmay, HSYK, Yargıtay, ba-

kanlar, vekiller, hepsi iki parça; biri diğer tarafa kılıçlar sallıyor.

2006, büyük Amed ayaklanması, milyonluk Newroz'un hemen ardından Kürdistan'ın siyasi başkenti haftalar süren onlarca çocuk, kadının ölümüne yol açan, kentün üstünde alev ve dumanın eksik olmadığı günler yaşıyor. Bu kez ön safta proleter mülksüz sınıflar var, ayaklanmanın şiddeti uysallık vadeden sağduyu çağrılarının hiç etki yaratmaması, bu sınıfsal öfkeye bağlanıyor, bunu bizzat Osman Baydemir itiraf ediyor. Ayaklanma boyunca karakollar, valilik, emniyet müdürlüğü ve tüm resmi binalar saldırı altında, ayrıca bankalar, işletmeler öfkeden nasibini alıyor. Olaylar İstanbul ve diğer batı şehirlerine de sıçıyor.

Tam ilhak sürecinin yıkıntıları altında kalan tekeller hükümetin bu zayıf durumundan yararlanmak için TSK üzerinden hesaplaşmaya girişiyor, Ankara'da yeni bir 28 Şubat konuşuluyor. Danıştay üyelerine saldırı, ortalık iyice karışıyor, bakanlar cenazede kovalanıyor. Fakat sermayenin sözcüleri bu sırada başka bir tehlikeye dikkat çekiyorlar: 12 milyona yaklaşan boykot oylarına. Hükümet başyazarı Mehmet Y. Yılmaz uyarıyor. "İşsiz, eğitimsiz ve gelecekle ilgili düşünceleri pek de olumlu olmayan büyük bir kitle. Türbandı, İmam Hatipti derken başta hükümet, herkesin unuttuğu bir kitle ortalığı karıştırmak için fırsat bekleyenler için, kaybedecek hiçbir şeyi olmayan her türlü maceraya kolayca heves edebilecek dev bir kitle bu. Hükümetin yeni 28 Şubat komplo teorilerinden önce bakması gereken asıl tehlike buradan geliyor." Kesin olan, "boykot partisi" ile ciddi biçimde ilgilenen Leninist Parti dışında bir de tekelci sermayedir. Amed'in mülksüzlerinin yakıcı isyanı etkisini göstermiştir. Ve Ağustos ayında Ordu'da onbinlerce findık üreticisinin mitingi polisle çok sert çatışmalara varıyor. Miting alanında bir pankart: "Bizi dağa mı zorluyorsunuz."

Ve 2007, dev boyutlara varan kitlesel eylem yılı. Perde Hrant'ın cenazesıyla açılıyor. Yine yüzbinler katil devlet haykırışıyla sokaklarda. Muazzam Newroz'u, 1 Mayıs'ta Taksim için çatışan on binler izliyor. Yukarıdaki çatlak, devasa kitlelerin hoşnutsuzluğunu dile getirmesi için vesile oluyor. Nisan-Haziran boyunca "Cumhuriyet mitingleri"nde milyona varan kitle toplanıyor. Genel kurmay bu dev kitleyi kendi malı sanıyor ve onları

“terörü tel’in”e çağırınca yapayalnız kalıyorlar. Her şey tıpkı Lenin’in ifade ettiği gibi geliyor: “*Egemen sınıfın politikasının krize düşmesi ve ezilen sınıfların hoşnutsuzluğunun, öfkesinin, bu krizin yol açtığı çatlağı yararak patlatması*” (Seçme Eserler. Cilt 5, s.186). Devrimci durum iç savaşın hızlanan seyriyle birlikte bir kez daha olgunluk noktasına ulaşıyor. İşte o noktada 2007 erken seçim kararı alınıyor. Ama bu kez tek hedef sokakları temizlemek değil, tepedeki çatlağı onarmak. Çünkü işler suikastlara, kalabalık yerlerde patlatılan bombalara kadar varmıştır.

Sonrasında tekrarlanacak farklı yöntemlerle çeşitlenecek “Bonapartist tarzda seçim”in AKP eliyle kotarıldığı bir seçimle karşı karşıyayız. Tekelci faşist basın bile aynı sorunun içinde: “4 milyon oy neden silindi.” Cevap, yukarıda açıklanan “boykot partisi” korkusudur. Hükümete karşı öfke dolu dev kitle gösterileri eşliğinde güçlenen boykot eğiliminin ne anlama geldiğini sermaye biliyor. Birkaç seçimde sandığa hiç gitmeyenler seçmen listelerinden düşürülmüştü. Bu arada sadece Kürdistan’da seçmen sayısında önemli artışlar kaydediliyor ve ne tesadüf AKP tam da bu artış kadarıyla oylarına ekleme yapıyor. O gün bu soruları yalnızca Leninist Parti sordu. Tüm reformistler ve oportünistler “Kutsal İneğin” ölmemesi için sustular. Seçimde boykot oyları bir kalemle silinmişti. Ama sokakların nabzını geçici süre düşürmüş olmak da hükümet için bulunmaz fırsattı. Tepedeki çatlak AKP lehine kapanmıştı ve seçimler yoluyla tazelenen meşruiyet ile AKP’nin ilk işi Zap bölgesine operasyon için yüzbinlerce askeri sınıra yığmak oldu.

Bir iç savaşta seçimler işte böyle rolünü oynuyor. Devrim güçlerini yasal zaferler peşine düşmeye çekiyor, proletarya ve ezilenler asıl güçlerini aldıkları sokaklardan bir süre için çekiliyor ve ortaya çıkan boşluğu karşı-devrim hemen dolduruyor, cesaretleniyor, güç topluyor. Seçimi izleyen Ekim ayı boyunca pek çok kent, büyük şovenist gösterilere sahne oluyor. Oysa, ekonomik kriz bir kez daha kıyıları vurmuştur, tepede bunalım tasfiyelerle sürmektedir, ama Komintern’in yerinde tespitiyle, “*Faşizm karşı-devrimci kitleyi yoğunlaştırmada, devrimci bunalıma rağmen, devrimci yoğunlaşmadan daha kolay ve daha çabuk*” olmayı be-

ceriyordu (Bkz Lewerenz, s 118). Ve devrimci yoğunlaşmayı seyrekleştirip sulandırmak için seçimler, kullanışlı bir araç olduğunu bir kez daha kanıtıyor.

Yıl 2008. Zap'a operasyon büyük bir hezimete, genel kurmay karargahının kepaze olmasına yol açıyor. Ve AKP, tepedeki bunalımı kendi lehine çevirmek üzere harekete geçiyor. Ergenekon operasyonları başlıyor. Ama dinci-faşizmin neşesi kısa sürecek, çünkü yıl boyu Taksim 1 Mayıs çatışmalarıyla, Kürt halkının güz mevsimi ayaklanmalarıyla, toprak altüst. Deniz Baykal: *"Tadımız tuzumuz kalmadı, orada (yani Kürdistan'da bn.) devlet otoritesi yok"* diyor. Ekonomik bunalımın harekete geçirdiği kitleler, mitinglere koşuyor. İşçiler yine komiteler kuruyor, gerici sendikalar basılıyor. Sabah başyazarı *"toplum bilimciler, iktisatçılar ve gerçekçi siyasetçiler, huzursuzluğun önümüzdeki aylarda yayılmasından, hatta kontrolden çıkmasından korkuyorlar. Hatta 68 başkaldırısına rahmet okutacak kadar büyük riskler önümüzdeki ilk baharda ortaya çıkabilir"* uyarısında bulunuyor.

Neyse ki, 2009'un o korkutucu baharı için, tekelci faşist ege-menliğin, baskının yanı sıra kullanabileceği uygun bir araç var: Yerel seçim. Ve bu kez 6 milyonluk seçmen artışı herkesi şaşırtıyor. Bu artışa veri olan TÜİK kayıtlarının yakıldığı ortaya çıkıyor. Küçük-burjuva uzlaşmacılar dahil, burjuva basın aynı feryadı yükseltiyor; *"Tarihin en şaibeli seçimine giriyoruz!"* Seçim hilelerine adı karıştığı için Avrupa'da yasaklanan şirketin hazırladığı bilgisayar yazılımı işbaşında. Öncesinde şaibeler için feryat yükselten oportünizm, belediye koltukları adına sessizce yarışa dahil oluyor. İnsanın aklına, bu türden Bonapartist seçim oyunlarına alet olanlara karşı Engels'in soylu öfkesi geliyor. Fakat, açığa çıkıyor ki, seçimlerin sokakları temizleme gücü eskisi gibi değil. Hilelere karşı Ağrı, Hakkari, günler süren ayaklanmalarla sarsılıyor. Kürt yasal partisi, yüz belediyeyi kazanmakla övünürken, bir sermaye sözcüsü, durumdan memnuniyetini dile getiriyor; *"Bu sayede düzenle sağlam bir bağ kurdular."*

Taksim o yılın 1 Mayıs'ında zaptedildi on binlerin saatler süren çatışması sonunda. Faşizm, kitlelerin eylemi ve devrimci bunalım karşısında öyle güçsüz düştü ki, hileli seçimlerde zafer

ilan ettiği halde güç toparlayamadı ve tavizler politikasına geçti, iç savaşı elden bırakmadan. 1 Mayıs tatil ilan edildi. Kürtçe TV açıldı, gerillayı dağdan indirmek için görüşmeler başladı, 12 Eylül cuntasını mahkeme önüne çıkarma amaçlı düzenlemeler yapıldı.

Ancak iç savaşta cepheleler öylesine ayrışmıştı ki, hükümetin her tavizi, karşı-devrim saflarında moral çöküntüye, devrim saflarında ise hasmın zayıflığını test etmenin coşkusuna yol açıyordu. Güz aylarında, Kandil'den inen ilk barış grubu, Silopi'den Amed'e üç günde gelebildi. Yol boyu toplanan milyonlar, adeta bir zafer kutlaması yapıyordu. Şovenizm ise tepiniyordu. Asker şehit aileleri madalyalarını yere fırlatıyor, "artık bu devlete asker yok" diye haykırıyorlardı. Diğer ezilen kesim Aleviler, onlar da hasmın zayıflığını, devrimin gücünü hissettiler, Kadıköy'de toplandıklarında sayıları yarım milyonu geçiyordu. İşçi sınıfının o anki durumunu burjuva sendika lideri Türk-İş başkanı açıklıyor: "*Basın açıklamasına, her zaman 300 kişi gelirdi, şuraya bakın en az 10 bin kişi var. Hükümet durumu anlasın artık.*" Ama hükümetin bir şey anlayacak hali yok. Tavizler, karşı-devrim cephesinin birliğini, moralini çökertmiş, Ankara'da, yeni bir darbenin kokusu ağırlaşmış. Alelacele tavizlerden vazgeçiliyor. Barış grubu tutuklanıyor.

Ve yıl sonunda DTP kapatılıyor. Amed'de vekiller ile toplanan Halk Kongresi, meclisten çekilme kararı alıyor, fakat Ankara'ya dönen vekiller, halkın kararından vazgeçiyorlar. Emine Ayna: "*Taban bize ne işiniz var mecliste, dağa çıkın diyor*" itirafında bulunuyor. Yıl sonu memurlar, "son kırk yılın en etkili genel grevini" başarıyla gerçekleştiriyorlar. Ve 2010'un başında TEKEL işçileri, başkentin ortasına komün çadırları kuruyorlar; her akşam onbinler bu çadırları ziyaret ediyor, devrimci sloganları meclisten, genelkurmaylık ve başbakanlık koridorlarından duyuluyor. Tekel için sendikalar "70'li yıllardan sonra ilk kez" dayanışma amacıyla genel grev ilan ediyor, yüz binden fazla işçi Ankara'da toplanıp polis barikatlarını zorluyor. Araya giren sendikacılar ve reformist koro, işçileri zor yatıştırabiliyor. Adeta kitlesel bir patlama yapan Newroz. (Amed'de 2 milyon, İstanbul'da yarım milyon) ve bu kez kürsü işçilerin. Eylemci işçiler, sırayla konuşma

yapıyorlar. Türkiye işçi sınıfı ve Kürt halkının mücadele birliği için tarihi sahneler yaşanıyor. Ve o yıl 1 Mayıs Taksim’de ilk kez yasal kutlanıyor. Küba’dan sonra en kalabalık gösteri.

Karşı-devrim ise üç yılda büyük güç kaybediyor, şovenist gösteriler, bir avuç mafya bozuntusuna kalıyor. Muğla’da bir kere daha Kürtlere saldırı olunca, kentın tüm devrimcileri, karşı saldırıyla cevap veriyorlar. Polis Türk bayrağı asanları “Tahrik olmasın” diye uyarıp kaldırtıyor. Kürdistan’da devrimci yığınlar artık gündüz vakti caddelere PKK bayrakları çekiyor. Her eylemde on binler kışkıları, emniyet müdürlüklerini ablukaya alıyor. Halk, gözaltına alınanları zorla çekip kurtarmaya, caddelerde polisleri kovalamaya, sokak isimlerini ve tabelaları değiştirmeye başlıyor. Kent kent “Demokratik Özerklik” ilanları duyuluyor. Kürdistan’da ikili iktidara yakın bir durum yaşanıyor. Gerilla ise artık şehir girişlerinde devriye atıyor. Bahçeli alan hakimiyeti kaybedilmiştir, derken, yazar Ahmet Altan, resmin tamamını tarif ediyor; *“PKK orduyu küllüm ediyor, pusu atmıyor, özel kuvvet tugayını basıyor. Ordu PKK’nin peşinde değil, PKK ordunun peşinde”*. Tüm manzara, güç dengelerinin kesin şekilde devrimin lehine olduğunu gösteriyor.

İşte 2010 referandumu, bu devrimci temponun orta yerine düştü ve Kürt halkı, sokakta hesaplaşmanın muazzam gücünü gördüğü için, boykot tutumunu coşkuyla benimsedi. O referandum “Ölümlere bile oy kullanıldığı” namıyla tarihe geçti. Ama o gün canlı yayınları takip edenler, hileyi hemen farkettiler. Öğleden sonra 15’te, canlı yayınlara görüntülü bağlanan muhabirler, seyircilerine katılımın ne denli düşük olduğunu gösterdiler. Derken mucize “son saatte” gerçekleşiverdi ve katılımın %80’i aştığı ilan edildi. “Yetmez ama evetçi” reformizm, zokayı dünden yutmuştu. Hayırcı cephe ise, eşeği değil semerini, hileyi değil, “Yetmez Ama”cı pespayeleri dillerine doladılar. Kürt halkı ise, boykot şiarı sayesinde, nihai politik hesaplaşmayı sendikalara havale eden türden “parlamentar hayali” geride bırakmanın verdiği yeni bilinç düzeyiyle, cüretini kuşanmakta gecikmedi. Kürdistan’ın her tarafında, yıl sonuna kadar kent konseyleri, komünler ilan edilecektir.

Ve 2011. Dünya için muhteşem bir yıl. “Ayaklanmalar yüz-

yılı”nın canlı tarifi. Tunus-Mısır’la başlayan devrimler dalgasının bu topraklardaki yansması, daha önce hiç eyleme katılmayan yığınların da artık “haddini aşmaya” başlamasıydı. YGS öncesi skandalı ile liseler kendiliğinden ayaklandı. İnternet yasakları için, yepyeni yüzler, yepyeni slogan ve eylem biçimleriyle, on binler halinde sokakları doldurdu. Çeşitli sebeplerle, adını eylemle duyurmamış pek çok kent, polis gazı ve tazyikli suyla tanıştı. Devrim, yepyeni, taze ordulara doğru hızla genişliyor, adeta Gezi’nin haberini veriyordu. 2011’in küresel devrim fırtınası, işini burada iyi yapmıştı: kitleler için artık her sorun, acil ve ertelenemez!

2011 Taksim 1 Mayıs’ta yine tarihi bir an: Enternasyonal ve Ey Rakip, kürsüden yankılanırken, milyonlar tek yürek. Yaz ayları sonunda KESK, DİSK, Ankara Kızılay’da “Sokak Meclisleri” çağrısı yapınca, memleketin dört bir yanından, o güne dek ayrı ayrı eylemler yürüten çok geniş bir kitlenin temsilcileri, mitingi doldurdular. 100 binden fazla eylemci, çok daha büyük bir eylemci kitlenin temsilini yapıyordu. Gelişmenin nereye varacağını anlayan ve korkuya kapılan KESK’in reformist yöneticileri hemen, “*Biz burada parlamentoya alternatif değiliz*” açıklaması yaptı. Başka bir umutla gelen kitle elleri boş döndü. Kürt halkı ise yıl boyu özerkliğin hazırlıklarını yürüttü. Amed, Van il konseyleri devlete “iki hukuka saygılı ol” ultimatomu yaptı. Yani, ikili iktidarın tanınması gibi imkansız bir şey isteniyordu faşist iktidardan. Temmuz ayında ise, özerklik ilanı, bu kez konseylerin merkezi kararı haline gelecekti.

İşte bu fırtına gibi gelişmelerin yaşandığı bir anda yapıldı 2011 Haziran seçimleri. Tekelci sermayenin başyazarları bile “Tarihin en heyecansız, halkın en az ilgilendiği seçim” dediler. Devrimin heyecanı büyüdükçe, seçimin nabızı düşüyor, bu ders çok önemlidir. UKH ise Kürt halkını “Bu bir özerklik referandumu” sözleriyle sandığa ikna edebilmişti. Ve tarihin en heyecansız seçiminde, %87 katılım ilan ediliverdi. CHP’li vekiller, en az 9 milyon kullanılmayan oyun, direk AKP’ye yazıldığına dair kanıtlar sundular, ve aynı gece, bu kanıtları destekleyen MERNİS kayıtları, bir yangında kül oldu. Burjuva partiler ve sermaye, hiç sesini çıkartmadı. Çünkü, Tunus, Mısır, Yunanistan, dört bir tarafı devrim

ateşle yanan coğrafyada Türkiye’de halkın “demokratik yollara bağlı olduğu” dünya mali sermayesine kanıtlanmalıydı. Yoksa, çok ihtiyaç duyulan sıcak para kaçacaktı. Nitekim, seçimlerden sonra, bankalara dünyadan kredi para desteği yağıacaktı.

Aynı yıl 28 Temmuz’da “küllüm olan” ordunun tüm komuta kademesi istifa etti. Ordu öyle moralsiz ve takatsiz kalmıştı ki, yola ancak yepyeni komuta kademesiyle devam edebilirdi. Seçim, dağılan bu iç savaş aygıtını yenileme, gücünü toplama fırsatı sağladı. Karşı-devrim seçim yoluyla moralini düzeltti ve etkisini artıran gerilla eylemlerine tepki olarak, Kasım ayında pek çok taşra kentinde büyük kalabalıkları şovenist sloganlar altında topladı. Onbini geçen tutuklamayla sonuçlanan KCK operasyonları başladı. Seçimler sayesinde gücünü tazeleyen iç savaş hükümeti, iyice azgınladı, Roboski katliamına girişti. Ve bu katliama duyulan geniş emekçi öfkesi, bu şovenist lapayı kırdı.

KCK operasyonlarının halkın iradesini çökerteceğini sananlar, 2012 Newrozuyla şok oldular. Halk adeta yeraltından fıskıran bir pınar gibi alanları zaptetti, polis çaresiz kaldı. Üstelik bu kez dillerinde “özerklik”ten öte “kendi kaderini tayin” istemi vardı. Fırat’ın bu yakasında ise, gaz bombalarına boğulan kitlesel çatışmalar, birbirinden kopuk olduğu için hedefine ulaşamayan ama ısrarcı eylemler, “umutsuzluk” feryatları eşliğinde yürütülen kavgalar. Sene sonunda, “ülkeyi bir uçurumun eşiğinden aldığı” itiraf edilen çözüm süreci. Tüm olaylar birikerek, üst üste binerek, 2013 Büyük Haziran ayaklanmasını hazırladı.

Buraya kadar bir uzun iç savaştan beslenen ve onu ateşleyen bir devrimci durumun, kendini hangi önemli gelişmelerle ortaya koyduğunu, nasıl bir süreklilik gösterdiğini anlattık. Ve tüm bu süre içinde Leninist Parti’nin boykot şiarının sadece bu iki tespitin “somut formüller” biçiminde tekrarlanmasına dayanmadığını, ama her dönemin bu özel anlarındaki somut veriler ışığında, yükselen bir eylemliliği genel bir saldırıya çevirme taktiğinin bir parçası olduğunu vurguladık. Boykotun bu taktiğin bir parçası olması, Lenin’in ifade ettiği gibi Marksist bir önermedir. Boykot, her biri ciddi ve devrimci nitelik taşıyan büyük eylem dalgalarını genel saldırıya dönüştürmenin önündeki en önemli engellerden birisi

olan küçük-burjuva düşünme alışkanlıklardan doğan “parlamentar hayaller”den kurtulmaya aracılık eder.

Öte yandan burada 88’den 2013 Gezi Ayaklanmasına dek geçen 24 yılda iç içe geçen devrimci durum ve uzun iç savaşta, kitlelerin devrimci eğilimleri ve “ruh halindeki ani değişimler”le kendini gösteren, kesintisiz bir sürecin ana düğüm noktaları ele alınmıştır. Bu düğüm noktalarını hazırlayan, enerjisini biriktiren daha binlerce olay, çatışma, gösteri, bu çalışmanın kapsamı dışında bırakıldı. Fakat arşivler, bu binlerce olayın belgeleriyle doludur. İşte bu yoğun manzara, bize şunu gösteriyor: uzun iç savaş ve dalgalanan, gelişim süreçlerini sürekli tekrar eden devrimci durumun koşulları altında “anayasal kanallar dışında dolaysız bir çıkış arayan ve bulan kitlelerin zengin devrimci enerjisi, devrimin gericiğe karşı kesintisiz saldırısı” bu uzun dönemin sınıf savaşımının genel çizgisidir.

Kuşkusuz 1905-07 ile aynı tempoda değil, aynı şiddet ve güçte de değil. Fakat bu farklılık, iki yıla yayılmış bir iç savaş ile onlarca yıla yayılmış uzun iç savaş arasındaki farka denk gelir. Birincisinde “devrimin kesintisiz saldırısı” günler ve haftalar ölçeğinde bir tempo kazanmıştır; ikincisinde ise aylar ve mevsimler ölçeğinde. Aynı şekilde birincisinde bu kesintisiz saldırıyı yine de bölen “durgun zamanlar ve hazırlıklar” aralığı günler, haftalar ölçüsündedir; ikincisinde, yani bu topraklarda, aylar ve mevsimler... Şimdi akli başında hiçbir Marksist, bu farkın ortaya serildiği zamansal tempoyu, olayların sıklığını, gösteri başına dökülen kanın litresini, grevlerin ağırlığını vs bir mali müşavir titizliğiyle karşı karşıya getirip, aslında, her iki uzun iç savaş deneyiminde de sınıflar arası siyasal sınır çizgisinin özdeşliğini yadsımaya kalkışmayacaktır. Aradaki fark, daha çok şurada aranmalıdır: 1905-07 uzun iç savaşı sırasında devrim, proletaryanın bir sınıf olarak hegemonik öncülüğü sayesinde, içerdiği tüm enerjiyi gidebileceği son noktaya dek taşımış ve bu enerjiyi tüketip yenilmiştir. Burada, bu topraklarda ise, proletaryanın öncü gücünün devrim üzerindeki hegemonyası henüz sağlanamadığından, Gezi gibi, 6-8 Ekim gibi muazzam boyutlu ayaklanmalarda da gördüğümüz gibi, ancak devrimin başlangıç aşamalarına şahit olduk ve bu başlangıçlar tüm

bu süreç boyunca henüz son-nihai ya da kader belirleyen çatışmalarını yaşamadı; o enerjiyi tüketmediği için yenilgiye uğramadı. (1905'ten sonra 15 bin kişi idam edilmişti, buradaysa beş yıl sonra bile, bir kaç mahkumiyet ve birkaç utangaç soruşturma dışında bir şey olmadı bu ayaklanmaya yönelik.) Devrimimizin bu en yüksek aşamasına, nihai çatışmalara varmasının önünde çok, pek çok engel var. Ve bunlardan sadece birisi "hükümetle nihai çatışmayı sandık yoluyla yapmak" türünden parlamenter hayallerdir. Leninist Parti ısrarlı, anın titiz değerlendirmesine dayanan boykot şiarı ile bu engeli ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Bu noktada Leninist Partinin ele alınan dönem boyunca ne kadar başarılı olduğu bambaşka bir sorundur ve bu, izlenen taktik çizginin, bunun bir parçası olarak şekillenen boykot şiarının hatalı olduğunu kanıtlamaz. Aksine Leninizm odur ki, tek başına kalsan bile, devrimci olanı yapacak, devrimci olanı savunacaksın.

Gezi: Bir Devrim Başlangıcı

Gezi-Haziran Ayaklanmasından, 24 Haziran 2018 seçimlerine kadar geçen dönemi ele alacağımız bu bölümde parlamenter mücadele biçiminin tartışılmasıyla beraber, daha farklı yönleriyle dönemi incelemek gerektiğine inanıyoruz. Çünkü, bugünün temellerini, tam da bu zaman diliminde ortaya çıkan, Türkiye-Kürdistan sosyalist-sol hareketin henüz tanımakta ve tarif etmekten aciz olduğu kitlesel emekçi sınıfı bilgelğinde aramak; bu yeni yanları, unsurları, dinamikleri, hareket biçimlerini açıklamak, artık daha fazla ertelenemez bir görevdir.

31 Mayıs 2013 akşamı patlayan olaylar zinciri, esasında bir devrim anında çeşitli sınıfların ve onların temsilcilerinin nasıl tutum aldıklarını, bundan sonraki devrim anlarında da nasıl davranacaklarını açığa vuran bir “kostümlü prova” görevini yerine getirmiştir.

Şanlı Gezi-Haziran ayaklanması üzerine, yeterince geniş bir leninist literatür var. Konu, hem pek çok makalede, hem de “Ayaklanma Üzerine Notlar” ve “Yeni Evrenin Devrimleri” çalışmalarında çok yönlü incelemeye tabi tutulmuştur. Öte yandan, aradan geçen beş uzun yıl süresince tüm olaylara, kitlelerin düşünüş ve eyleme geçme biçimlerine damgasını vuran yeni unsurların öne çıkarılmasına ihtiyaç var.

En önemlisi şudur: Gezi-Haziran, bir devrimin başlangıcına denk gelir -Leninist Parti, 90’lı yıllardan bu yana pek çok kez, olayların gelişimini ele aldığı analizlerinde, devrim ifadesini kullanmaktan imtina etmemiştir. Bu ifade, daha çok, devrimci durum ve olayların, emekçi yığınlar üzerinde yarattığı dönüşümün nitel derinliğine işaret etmek üzere, özellikle seçilmişti. Derin dönüşü-

mün izlerini, en iyi, Kürt halkında gözlemliyorduk. Örneğin, Amed-Botan bölgesinde Kürt kadınlarının mücadeleye aktif ve bağımsız özneler olarak katılmakla gösterdikleri muazzam bilinç sıçraması, ancak bir devrimle elde edilebilecek, ancak bu terimle ifade edilebilecek türden değişimlerdi. 2013 Haziran ayaklanması ise, Lenin'in tarif ettiği türden, yani, nesnel devrimci durumun öznel bir değişimle tamamlanmasıyla ortaya çıkan bir devrim anıydı: “devrimci sınıfın, kriz dönemlerinde bile düşürülmezse, kendiliğinden düşmeyecek olan eski iktidarı ezmek (ya da sarsmak) amacıyla devrimci kitle eylemleri için yeterince güçlü olabildiği” bir dönemin başlangıcına işaret eden, nitel bir sıçramayla karşı karşıyaydık. Öncesi dönemlerden farklı olarak, ayaklanma, devrimci sınıf ve katmanların en geniş katılımı isyanıyla gündeme gelmişti. Yerel değil, kısmi değil, iktidarı gerçekten ezebilecek kitle şiddeti ve enerjisinin hali hazırdaki varlığını ete kemiğe büründüren bir sıçrama. Özcesi, devrimci durumun, bir devrime bürünmeye başladığı; ama daha da önemlisi, harekete katılan çok geniş bir kesimin de, yaşananların bir devrim olduğunu dile getirdikleri ileri bir aşama.

Eksik olan, harekete proletaryanın hegemonik bir güç olarak katılmamış olmasıdır. Hem bizzat sınıfın kendisi, hem de Leninist Parti, bu sınıf hegemonyasının kurulabilmesi için yeterlilik gösteremedi. Ayaklanmanın beşinci günü, sendikalar bir günlük grevle güçlü bir başlangıç yaşamışlardı. Ancak gerek burjuva sendikacılar, gerekse onların eteğine yapışmış oportünist sol için, proletaryanın eylemi, bir “destek” düzeyinde ele alındı ve bu düzeyde kalması için çaba harcandı. Gündüzü tezgah başında, geceyi barikat ve çatışmalarda geçiren bir sınıf, ayaklanmanın hegemonik gücü haline gelemezdi. Bunu farkedene tabandaki devrimci işçiler, genel grev yolunu bir kez daha zorladılar. Fakat artık tarih 17 Hazirandı, Taksim komününün dağıtıldığı, barikatların söküldüğü bir zamandı. Sınıfın hegemonik gücünden yoksun devrim, Haziran günlerinde, hükümeti ezebilmek için gerekli kitlesel enerjiye sahip olduğu bu en güçlü evresinde, başlangıçtan öteye geçemezdi. Yine de, bu kadarı bile, sonraki yılların olaylarını belirleyecek önemde değişimler yaratmayı başardı.

Harekete katılanlar, bunun daha başlangıç olduğunu haykıranlar, cümlelerini şöyle tamamlıyordu: “Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak”. Dedikleri gibi oldu. Hem öncüler ve öncülüğe soyunanlar için, hem de partisiz devrimci yığınlar için. Bundan sonraki her büyük atılım, devrimin büyük kitleleri ile oportünist çürüme içinde debelenen küçük-burjuva sol arasındaki uçurumu açacaktı. Devrimci kitleler daha ileri gitmek niyet ve çabalarını, her adımda başka bir önyargıyı, geleneksel düşünmeyi, onları uysallığa sürükleyen dar kafalılığı yerlere sererek ortaya koyarken; oportünist sol, bu ileri atılım çabalarını kötürümleştirmek, kitlenin elini kafasını bağlamak üzere her tür çabayı gösterdi. Sonunda, 1848 Frankfurt meclisinin yüreksiz takımına rahmet okutacak kadar, parlamenter budalalığın çamuruna saplandılar.

Bunda şaşılacak bir şey yok. Nasıl ki II. Enternasyonalin oportünist çıbanının patlaması için, devrimin ete kemiğe büründüğü bir dönem gerekli olduysa, burada da, uzun iç savaşın biriktirdiği çürüme, tüm yönleriyle kendini ele vermek için, 1913 Haziran ve sonrasını bekledi. Aradaki farkı belirtmeden geçmeyelim. II. Enternasyonal oportünizmi, bizzat burjuvazinin işçi sınıfı içindeki uzantılarına, onlarca yıla yayılmış barışçıl bir dönemde emperyalist yağmadan kırıntılar elde eden işçi aristokrasisine dayanıyordu. Bu topraklardaki oportünizm ise, uzun iç savaş süresince, küçük-burjuvazinin devrim saflarına sürüklenen kesimlerinden doğdu. Her düğünde damat, her cenazede ölü olmak hevesiyle bu ara sınıf, devrimin kabardığı her dönemde, herkesten daha yüksek sesle bağırıp çağırarak barikatlara koştu. Kabarışın yerini geçici durgunluğa bıraktığı her geçiş döneminde ise, barikatların yerini, umutsuzluk çukuru aldı. İncelediğimiz 1913-1918 boyunca, art arda sıralanan, üst üste binen kabarış ve durgunluğun yüksek frekanslı temposu, oportünist çürümeyi devrimci kitlelerin gözünden kaçırmayı getirmişti. Ancak, Haziran ayaklanmasından sonra, bu çürümeyi saklamak çok daha zordu. Egemen burjuva sınıfı “orta yerde” buluşma arayışlarının yerini, doğrudan işbirliği çağrılarını alacak, bu konudaki samimiyetin kanıtlanması için, parlamenter budalalık gösterilerine daha çok başvurulacaktı.

Sorun Şu ki -devrimimizin kahrolası Őanssızlıđı- egemen burjuvazi, II. Enternasyonel' in çürümüş partilerine, onlara en kritik anda hükümet koltuklarını devredecek denli güvenebilirdi; çünkü bu partiler, sermayenin hayati çıkarlarına dokunmayan, uzun barış döneminin uysallaştırdığı işçi aristokrasisine sahipti. Bizim toplarlardaki oportünizm ise, muazzam baskı ve çelişkilerin her daim devrimci bir öfkeyle donattığı küçük-burjuva tabana dayanıyordu. Bu yüzden, küçük-burjuva oportünizminin işbirliği çağrıları, faşist politik niteliğe sahip tekelci sermaye tarafından gerekli karşılığı bulamaz. Bu yüzden, oportünist çürüme, geniş kitlelerin gözünden saklanabileceği bir incir yaprağını her dönemde bulur. Gezi-Haziran sonrası gelişen olaylar zincirine baktığımızda, oportünist incir yaprağının, en çok parlamenter hastalıkların üstünü örtmekte kullanıldığına şahit olacağız.

Haziran sonrası gelişmenin ana temasını oluşturan, çürümüş oportünist sol ile, devrimci kitlelerin arayışlarının birbirinden uzaklaşması, daha en başında belirmiştir. -Kitlenin en ileri kesimleri, Dolmabahçe Başbakanlık ofisi ve AKP il binasını ele geçirmeye yöneldiklerinde, neler yaşandığını yeniden hatırlatmaya gerek yok. Ayaklanma süresince, bu çevreler hareketi biran önce sonlandırma çabalarını hiç bırakmadılar!

Devrimci kitleler ise, daha ileri gitme kapasitelerini, sadece eylem düzeyinde değil, düşünsel alanda da sergilediler. Lice'de yaşanan polis cinayeti, ayaklanmacılar tarafından hemen ele alındı. Sokaklarda, Kadıköy gibi şovenizm zehrinden etkilenmiş yerlerde, Kürtçe sloganlar hep beraber haykırıldı. Ancak bir devrim anında görülecek türden zihin açıklığıydı bu. Sonrasını biliyoruz. Polisin artan şiddetine karşılık verecek moral motivasyonu yaratan hedef açıklığına, görevlerin bilincine, koordinasyon ve kararlılığına sahip bulunmayan ayaklanmacılar, bu eksikleri gidermek üzere geri çekildiler. Giriştikleri eylemin bilançosunu çıkarmak, ihtiyaç duydukları hedef açıklığını ve görevleri ifade eden şarlara ulaşmak niyetiyle, park forumlarına yöneldiler. Solda çoğunluğu oluşturan oportünizm, uğursuz rolünü buralarda da oynadı. Birer ayaklanma organına dönüştürmek yerine, bu forumları mahalli sorunların ve ıvır-zıvırın tartışıldığı panellere

dönüştürdüler.

Tüm bunlara rağmen, kitlesel enerjisinin en yüksek olduğu ilk aşamasında bu enerjiyle bir sonuca varamamış olsa da, ayaklanma, bütün olay ve koşullar tarafından gündemde kaldı. Dinci-faşizm, 2013 Eylül ayına yeni bir ayaklanma paranoyasıyla girdi ve beklentisi kısmen gerçeğe dönüştü. İstanbul, Hatay, Ankara, günler ve gecelerce süren şiddetli kitle çatışmalarına sahne oldu. Daha ilk aylarda oportünizm “hükümet özür dilesin” noktasına kadar gerilemiştir. Tekelci sermaye ve faşist aygıt, çok daha gerçekçiydi: ayaklanmanın daha ileri gitmesini önleyebilmişti, ama onu ezip dağıtamadığının farkındaydı. 1905 Devrimini ezen Çarlık Rusya’sının çıktığı “cezalandırma seferleri” ve idam şöyle dursun, Türk tekelci egemenliği, Taksim Dayanışması’nın sözcülerine bile ilişememiş, bir cadı avına girişememişti. Böyle bir şeye kalkıştığında, arı kovanına çomak sokacağını biliyordu. Nitekim gelişmeler, sermayenin bu çekingenliğini haklı çıkaracaktı.

Gezi'den Sonra

Devrim başlangıcı olarak Haziran-Gezi Ayaklanması hükümeti derinden sarstı, ancak önemli konularda tavize zorlayacak ölçüde değil. Taviz politikasına geçişin önünde türlü engeller vardı. En önemlisi, uzun iç savaşı, bu koşullar altında her geri adım, hasımın zaferlerine kapı aralıyordu. Üstelik, AKP'nin özel durumu, yani yürütme erkini kaybedecekleri gün, kendilerini Sivilri zindanında bulma korkusu da, bu noktada önemliydi. Ancak, tekelci sermayenin asıl efendisi emperyalizm, kendi konumunun rahatlığıyla, meseleyi başka türlü değerlendirdi ve güz aylarında hükümeti, “tarihi demokrasi paketi” için sıkıştırdı. Dönemin Cumhurbaşkanı A. Gül, soluğu Washington'da aldı. Orada “Gezi'nin ilk günleriyle gurur duyuyorum” yalanını dile getirdi. Bu adım, emperyalizmin yönlendirmesinde bir saray darbesinin ilk işaretiydi. Aralık ayında, böyle bir darbe için, ilk somut adımlar atılacaktı.

Öte yandan, Kürt halkının ayaklanmadaki tutumunu, bir kez daha gözler önüne sermek yararlı olacak. UKH'nin uzlaşma arayışları neticesinde, Kürt halk hareketi içinde beliren çatlak, henüz 2013 Newroz'unda belli olmuştu. Çözüm süreci için, gerillayı sınırdışı çıkaran UKH'ye rağmen, Amed Halk İnisyatifi, gerilla giysileri ve silahlarla kürsüye çıkmış, halkı silahlı bir ayaklanma için hazırlık yapmaya davet etmişti. Kürt halkı içindeki bu güçlerin varlığı, yukarıda sayılan nedenlere eklenince, hükümet, en çok UKH'nin umut bağladığı “tarihi demokrasi paketi”ni bir yana bıraktı. Dinci-faşizm için mesele açıklığa kavuşmuştu, onu UKH karşısında çözüm süreci adımlarına zorlayan, devrim tehdidiydi. Oysa, UKH, devrimin ete kemiğe kavuştuğu Haziran gün-

lerinde, hükümeti bir devrimle korkutmak yerine, kendi kitlesini provokasyonlara karşı uyarıp korkutmayı seçmişti. Haziran ayaklanması, siyasi arenada dönen her tür pazarlığın çitasını öylesine yükseltmişti ki, bundan böyle dinci-faşizm ancak, silahlı bir kitle ayaklanmasıyla tavize zorlanabilirdi. Ancak UKH, yaşananlardan devrimci dersler çıkarmak yerine, sermayeye daha geniş çaplı güvenceler sunma telaşına düşmüştü! Yalnızca Kürdistan değil, Türkiye devrimi de uzlaşma masasına yatırılacaktı.

HDP, işte bu genişletilmiş güvence çabalarının eseridir. Kasım 2013'te kuruluş kongresini toplayan HDP, Öcalan'ın şu mesajını, parti programı ve pratiğinin bel kemiği haline getirdi: "Devletle mücadele zamanı bitti, şimdi devletle müzakere zamanı". Bu özlü ifade, Haziran'ın hedef tahtasına koyduğu RTE'nin kongreye yolladığı kutlama mesajıyla ciddi bir pratik anlam kazandı. HDP safları, Gezi'yi sandıklara taşıma aşkıyla yanıp tutuşan reformizmin istilasına uğradı. Seçimlere rengini veren "sokakları temizleme" taktiği, bu kez bizzat HDP tarafından üstlenilecek, tekelci sermaye partileri ise kendi sınıf tutumlarını, çok daha rahat sergileme fırsatı yakalayabileceklerdi. Niyetler ve hedefler başka, devrimin çizdiği yol bambaşkaydı oysa. Çünkü bastırılıp ezilemeyen Haziran, daha yüksek görevlere işaret eden sloganlar eşliğinde yeniden sokaklara hakim olacak bir dizi tarihi önemde olay, Leninist Parti'nin 2014 Mart seçimleri için öne çıkardığı boykot şiarına güçlü bir zemin kazandıracaktı.

Haziran'ı izleyen yaz aylarının en dikkat çekici gelişmesi, işçi sınıfında özgüveni yüksek eylemler zincirinin baş göstermesiydi. MKE, Feniş, Yatağan, İskenderun Demir Çelik ve Zonguldak madencileri ardı ardına fabrika işgallerine girişiyor ve sokaklara Gezi'nin sloganlarıyla çıkıyordu. Proletaryanın özgüven dolu cesur tutumu, henüz dumanı tüten ayaklanmanın kitesine daha ileri eylemler için heves ve cüret aşıladı, hareketin bitmediği kanaatini canlı tuttu. Proletarya rolünü böyle oynadı. Kürt halkının en yoksul kesimleri de, Aralık başında bu koroya katkı verdi. Gever ve Hakkari, günler süren silahlı ayaklanmalar yaşadı.

Aralık ile 2014 Mart'ı arasında, adeta fırtınayı andıran geliş-

meler yaşandı. Saray Darbesi için düğmeye basıldı ve ABD'nin cesaretlendirdiği Gülen Cemaati, hükümetin İran'la yaptığı kara para trafiğini deşifre etti. En çok satan bulvar gazetesinin sekiz sütuna manşeti şuydu. Devlette kıyamet Alametleri!

Yılın son günlerinde, bu kez doğrudan park forumları, "Hükümet İstifa, İktidar Halka!" sloganıyla eyleme geçme kararı aldı. Taksim Dayanışması değil, forumların böyle bir karar alması, olağanüstü önemliydi. Kırk yıllık devrimci mücadele ve uzun iç savaşta, ilk kez partisz yığınlar, doğrudan iktidarın fethini hedefleyen bir şiarla sokaklara çıkıyordu. Protesto etmiyor, hükümetten herhangi bir talepte bulunmuyor, ama iktidarı istiyordu. Dahası, bunun yolunun ayaklanma olduğunu, pratiğiyle sergiliyordu. Haziran'da başlayan ayaklanma keskin bir virajla nitel bir sıçramayla yeniden canlanıyordu. Gebze ve İskenderun proletaryası inisiyatif geliştirip, eylemleri gösterilerle destekleme yoluna gittiler. Hrant'ın anmasında toplanan yüzbinler, o güne dek kitleyi Taksim'e yöndirmeye çabalayan Leninist Parti'ye bile fırsat vermeden, kendiliğinden meydana yöneliyor, yeni bir Taksim Komünü için, güçlerinin ve cesaretlerinin yerinde olduğunu ilan ediyorlardı. Fırtına, 8 Şubat'ta bu kez internet yasaklarına karşı yürüyen muazzam gençlik kitlesinin eylemiyle yeni bir enerji kazandı. İstiklal Caddesi'ni hınca hınç dolduran kalabalığı gören muhabirler, "31 Mayıs'ı aratmayan bir kitle ve onu aşan bir öfke"den söz ediyorlardı.

Şubat ortasında "İktidar Halka!" sloganları, 71 ilde duyuldu. Ve bu fırtına, zirvesini Berkin Elvan'ın ölümüyle görecekti. Ölüm haberi duyulunca, aynı saat eylemler başladı. Belki, bu haberin ilk harekete geçirdiği kentleri sayarsak, fırtınanın tüm kıyı ve köseyi nasıl etkilediği daha iyi anlaşılır: Kastamonu, Denizli, Muğla, Tarsus, Edirne, vd... Ayaklanma havası yine tüm kentlere yayıldı; liseler, üniversiteler boykota gittiler; AKP binalarına saldırılar oldu. Amed, Muş, Hakkari Kürt halkının isyanının başını çekti. Fırtınanın etkisiyle UKH, "AKP artık muhababımız değil" açıklaması yaptı. Fakat, birleşmiş oportünizmin yeni karargahı HDP-HDK hesabı sandıkta sorma hayallerini yaymaktan geri durmadı. Berkin'in cenazesine 3 milyon insan katıldı. Bu muazzam kitle ey-

lemi haline gelen cenazenin nasıl küçük grup hesaplarıyla heba edildiğini hep beraber gördük, bunlar anlatıldı. Böylece, devrimin Türkiye ayağında, o güne dek görülmüş en ileri şiarlar ile eylemlere girişen kitleler ile, onlara öncülük etme hevesiyle her şeyi eline yüzüne bulaştıran sosyalist çevreler arasına, günümüzü dek kapanmayan bir uçurum girdi. Devrimci kitleler, küçük hesapları ve dar kafalarıyla öncü niteliğinden yoksun olduklarını kanıtlayan bu çevrelerin çağrılarına itibar etmeyecekti. Kendi yolunu kendi çizmek üzere, zaman içinde çizgileri daha net görülebilecek bir hareket tarzı ile mücadelelerini sürdürecektirdi. Bu tarz, dinci-faşizmle nihai hesaplaşmayı vaat eden eylem süreçlerine herkesi şaşırtan bir güçle katılmak; birliğini ve gücünü bu kısa dönemlerde test etmek, ama bunun dışında, şu veya bu olayı salt protesto amacı taşıyan eylemlerden uzak durmak.

Henüz, kitleler üzerindeki güvenini tümünden kaybetmemiş tek güç UKH'ydi. Türkiye'nin oportünist solu, HDP aracılığıyla, devam eden bu güven ilişkisinden yararlanmaya çabalıyordu. Newroz günü, Amed'de 2,5 milyon insan toplanmıştı, tüm Kürdistan'da eylemlere 10 milyon kişi katıldı. İstanbul, ilk kez, milyonluk bir Newroz'a ev sahipliği yaptı. Bu gösterilerin çatışmalara dönmesi, artık kimseyi şaşırtmıyordu. Ve dikkat çekici bir olguya şahit olduk. Mart sonu yapılan seçimlerde HDP, alanlarda toplanan kalabalıkların, ancak yarısı kadar oy toplayabildi.

Bir kez daha, Lenin'in “çok önemli bir iç savaş dersi” biçiminde işaret ettiği durumla karşılaşılıyor: Bir iç savaşta, devrimci yığınların parlamento dışı eylemleri, bu eylemlerin örgütlenme kapasitesi, parlamenter yolun kapasitesini kat kat aşırıyordu. En geriden gelen, aydınlanmamış kesimlere ulaşmak bahanesiyle savunulan yol, bir iç savaş ve topyekün ayaklanma koşullarında tersi bir etki yaratıyor, hem hedefi, hem ulaşılan kitleyi daraltıyor, politik öncülerle kitleler arasındaki uçurumu daha da açık hale getiriyordu.

2014'un yaz dönemi boyunca, devrimci kitlelerin öncülük iddiasındaki politik çevrelerle arasına koyduğu mesafenin ilk sonuçlarını gördük. 1 Mayıs ve ayaklanmanın yıldönümü 31 Mayıs günü, bu tarz öncülerin çağrıları beklenen karşılığı bulamadı.

Dinci-faşist iktidar, eylemden önce “bizi devirmek peşindeler” tehditleriyle vites yükseltirken, çağrıcılar, hiç de böyle bir hedefleri olmadığına, sadece ölenleri anmak istediklerine dair yeminler ediyordu. Mayıs’ın eylem günlerinde, sokak aralarını dolduran kalabalıklar, bu acıklı sözlerin, hükümeti gafil avlamaya yönelik bir kurnazlık değil, çağrının ve eylemin gerçek içeriği olduğunu anlayınca, sessizce dağıldılar.

Sessizce dağılıp, sabırla bekleme lüksüne sahip olmayan bir kesim varsa, o da proletaryaydı. Soma faciasında 301 madencinin ölümü, öyle sessizlikle geçirilmedi. Hükümete yönelen yaygın öfkeli eylemler, yaşanan acı kaybın aksine, sınıfın özgüvenini pekiştirdi. Yaz boyunca her iş cinayeti, her işçi çıkarma girişimi, anında gelişen eylem ve işgallerle yanıt bulmaya başladı.

Her seçimden sonra basının “tarihin en hileli seçimi” başlıklarına alıştık, bu kural 24 Mart seçiminde de bozulmadı. Ancak, ne Mart’ta, ne de Ağustos’taki cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra, burjuva muhalefeti ve reformistler hilelerin üzerine gittiler. Çünkü, bu iki seçimin tarihi bir önemi varsa, o da, ayaklanmalarla kaynayan devrim kazanının, kritik seviyeyi aşmasını önleyerek, hararetini düşürmektir. Oportünizm, komadaki “kutsal ineğe”, yani parlamenter önyargılara hayat öpücüğü vermekte, sermaye sınıfindan daha hevesliydi. Doğrusu, dinci-faşizm bile, bu iki seçimle, kendi dar iktidar çıkarlarından çok, kutsal ineği diriltmeye çabaladı. Öyle ki, 10 Ağustos’ta sonuçların açıklandığı geç bir vakitte, bilgisayar marifetiyle, sandığa gitmeyenlerden çalınan 3 milyon oyu, partiler arasında kardeş payı yapmakta yarar gördü. Ne de olsa birinci belli olmuştu, cumhurbaşkanı seçilmişti, bu payı dağıtmakta sakınca değil, yarar vardı.

Kritik Eşik: 6-8 Ekim

Ardı ardına iki seçim, ihtiyaç duyduğu özgüveni dinci-faşizme vermedi. Ne Gezi'ye, ne de Aralık'taki saray darbesine yönelik bir cadı avı başlatacak güce sahipti. Saray darbesini tertipleyenler, bunun sokaktaki karşılığını görünce işlerini yarım bırakmışlardı, ama hepsi devletin ve sermayenin içindeki konumlarını sürdürüyorlardı. Bu koşullarda dinci-faşizm seçimler öncesinde bol keseden vaat ettiği “müzakereyi” her seçim sonrası unutmayı alışkanlık haline getirmişti, ama bu kez böyle davranmaya gücü yoktu. Bu konudaki vaatlerin çıtasını daha da yükseltti. Unuttuğu bir şey vardı oysa: Uzun iç savaşta taraflar, hasımın her geri adımını, ileri adımlar atarak karşılar, uzlaşarak değil. 6-8 Ekim silahlı ayaklanması bu koşullarda patladı.

Kesinlikle söylenebilir ki, 6-8 Ekim silahlı ayaklanması, o güne kadar TC'nin gördüğü en ciddi meydan okumaydı. Bir akademisyenin deyişiyle, “halk politikaya el koydu”. Ve bir kez halk politikaya el koyarsa, kendi bilinci ve kanaatlerine ihanet etmez, sonuç almaya odaklanır. Lenin'in sözleriyle; “*Halk yığınlarının kendileri yepyeni basit zihniyetleri, sade ve sert kararlılıkları ile tarih yapmaya, 'ilke ve teorileri' doğrudan doğruya ve dolaysız bir biçimde olguların içine aktarmaya başladıkları zaman ..., yığınların bilgeliğinin, soyut bir güç olmaktan çıkıp, canlı ve gerekli bir güç durumuna geldiği zaman...*” (Lenin, Burjuva Demokrasisi, Proletarya Diktatörlüğü, sf 242), işte o zaman, yığınların bilgeliği, kitaplardan öğrenilmiş ve kağıtlara aktarılmış strateji ve taktiklerin dolambaçlı yollarında kaybolmaz. Tersine, olayların gerçek seyrine sadık kalır.

Haziran Ayaklanması sınıfların karşılıklı mücadelesinde dengeyi sarsacak asgari çitayı çok yükseklerle taşımıştı. Bundan böyle,

herhangi bir sonuç almak isteyen, Haziranın ötesine geçmeliydi. Devrimci Kürt halkı, yığınlara özgü bilgelik yoluyla bu gerçeği kavradı. Bir adım ötesinin silahlı ayaklanma olduğuna dair kanaatini, sınıflar mücadelesinin bu “ilke ve teorisi”ni, dolaysız, olguların içine aktarmakta tereddüt göstermedi. Tereddüt yoktu, çünkü bir süreden beri, hemen sınırın ötesinde, Rojavalı akrabalarının özgürlük bayrağını şan ve onurla dalgalandırmalarını ibretle izliyor, özgürlük özlemi yakıcı bir hal alıyordu. Tarihi derinlikteki özlemler ne kadar yakındaysa o kadar yakıcı olurlar. Ve HDP, “Kobani düştü düşecek” diye etekleri zil çalan RTE'ye karşılık, halkı sokaklara inmeye davet ettiğinde, bedeni ateşe kesmiş bir ejderhanın kuyruğunu çektiğinden haberdar değildi.

Kürt halkının ayaklanması, iki günde 13 kenti ele geçirdi. Polis ve istihbarat, bu illerde kontrolün yitirildiğini duyurdu. Halk, Amed zindanının nöbetçi kulübelere tırmanıp, bayrak asıyordu. Gençlik “İmralı'dan durun çağrısı gelse bile biz durmayacağız” açıklaması yapıyordu. Hükümet alelacele güvenlik zirvesi topladı ve İmralı'ya Binali'yi yolladı. Oradan getirilen durun çağrısını Demirtaş, ter içinde kameralara okudu. Ancak, mesajın yayınlandığı gece, Amed, Nusaybin, Van, Cizre başta olmak üzere, gençlik silah satan dükkanları bastı, karakolları düşürme hareketlarına girişti. Antep, Adana, İstanbul, silah sesleriyle uykusuzdu. Haziran'da ortalıkta hemen hiç görünmeyen ordu, Amed ve İstanbul'da meydanlara indi. 6-8 Ekim silahlı ayaklanmasının yenilip ezilemediğini, ama durdurulduğunu, halkın giriştiği işi neden yarım bıraktığını, yayınlarımızda pek çok kez işledik. Buradaki tartışma açısından vurgulanması gereken nokta şu: sınıfların karşılıklı mücadelesi nihai kapışmalar evresine girmişti, böyle bir aşamada sonuna kadar gidecek bir silahlı ayaklanma, kitlelerin ulaştığı düzeye cevap olabilirdi. Mücadelenin yeni çitası artık buydu! Ya her şeyi kazanacak, sonuca bağlayacak bir kanlı kavga ya da hiçbir şey! Nasıl ki Türkiyeli emekçiler, Haziran ve izleyen on ay boyunca topyekün ayaklanmayı asgari çita haline getirdilerse, Kürt halkı bu siyasi çitayı bir adım ileriye taşıdı: silahlı ayaklanma!

Dinci-faşizm, bir kez daha, güçler dengesinin fena halde aleyhine olduğunu, kendi gücüyle bu ayaklanmayı bastıramadığını gö-

rüyordu. Halk ise, tersine, özgüven ve cesaret doluydu. Açılan hendekler, barikatlar kapatılmadı. HDP ise, o günlerde, “içeride, dışarıda hükümetle her türden işbirliğine hazırız” diyen bu parti, İmralı'nın hendekleri kapatma mesajıyla gittikleri mahallelerden, kibarca kovuldular. Bu hendeklerin ardında mülksüz yoksullar vardı ve hemen komünal yaşam filizler verdi. Bir kez daha Kürdistan'da “ikili iktidar” durumu olgunlaşıyordu. Ama bu kez, hem faşizme, hem de küçük burjuva öncülere karşı. 2015'in ilk yarısına damgasını, bu hendekler vurdu. UKH ne kadar uğraşırsa, hendekleri kapatamadı, bu tarz siyasete karşıydı, çünkü devletle yürüyen pazarlıklar Dolmabahçe mutabakatına doğru ilerliyordu. Ama yoksul kesimler, bu lapayı artı çiğnemek istemiyordu. UKH, Nisan ayında gençliğin sözcülerini kongreye çağırdı. Orada, “molotof, hendek, yüz kapatma yasak” kararı çıkardı. Ama ilk kez UKH'nin siyasi kararları Kürt halkı içinde açıktan bir muhalefetle karşılandı. Kürdistan'ın yoksul mahalle gençliği, Kandil'de açıklanan kararları tanımadı, silahlanmaya hız verdi.

2015 Şubat aylarında, “silahlı ayaklanma” çağrılarının, bu kez, “ulusalci” denilen şovenistlerden, tekelci egemenliğin tepelerinden yuvarlanıp güç ve prestijden yoksun bir muhalif siyaset izlemeye mahkum olan burjuva çevrelerden yükselmesi, hiç de tesadüf değildi. Yakın zamana dek, devletin tepelerinde gezinen bu tipler, sınıflar savaşımının geldiği noktayı gördüler ve kendi sefil çıkarları adına, hükümeti, bu denge noktasını kaşımakla tehdit etmeye giriştiler. Kumazlıkları ölçüsünde, yürekten yoksun bu tipler, kısa zamanda seslerini kestiler.

Dinci-faşizm, olayların, geri dönüşü olmayan kritik eşiği geçtiğini fark etmiş, meclise, polisin kitle gösterilerine silahla müdahalesine izin veren yasa teklifi sunmuştu. Egemenlik katmanlarında yönetim tecrübesi AKP'den çok daha köklü CHP ve eli kanlı faşist parti MHP bile, yasaya karşı çıktılar. Söyledikleri şuydu: Bu yasa halkı kışkırtır, olayları raydan çıkarır, karşı tarafın da silaha sarılmasına vesile olur. Anlaşılan o ki, tekelci sermayenin bir kısmı nihai kavganın meydan muharebesinin kaçınılmazlığını görüyor ve buna göre hazırlık yapıyorken, sermayenin diğer kesimi, halen daha, bu son seçenekten kaçınabilmenin

yollarını arıyordu. Zaferden emin olsalar elbette karşı çıkmazlardı. Çünkü o anlarda sokaktan yükselen sesler zaferi garanti etmiyordu.

Sokaklarda bu kez, Özgecan cinayeti vesilesiyle, kadınların son derece öfke ve cesaret dolu haykırışları yükseliyordu. Bir kadın cinayetine bu denli geniş çaplı bir öfke seliyle cevap verilmesi, bütün parmakların dinci-faşizmi göstermesi, hatta kimi gösterilerde kadınların kürsülerden açık açık silahlanma çağrısı yapması, hiç kuşkusuz, 6-8 Ekim'in yükselere taşıdığı politika çıtasının yansımasıydı. 8 Mart, o güne kadar görülen en geniş çaplı kitle eylemiyle tarihe geçti. Newroz'la Kürt halkı, bir kez daha 10 milyonu aşan bir güçle alanlardaydı.

Sayıları on milyonlar düzeyiyle ölçülen devrimci kitleler, bir yandan birliğinin gücünü sınarken, öbür yandan bizzat olayların gündeme taşıdığı "silahlı ayaklanma" düzeyine geçişin tüm sancılarını yaşıyordu. Öncekilerle kıyaslanmaz ölçüde bir nitel sıçrama aynı ölçüde sancılı, karmaşık, alışageldik reflekslere dayalı hareketliliği dağıtan özelliklere sahiptir. Çünkü, proletaryanın hegemonik gücüne henüz ulaşmamıştı; bu durumda kitleler, yani on milyonlar, yükselişi ancak kıra döke, önyargı duvarlarına çarpa çarpa, alışkanlıklar ve de zorunluluklar, kaygılar ve kanaatler arasında yalpalaya yalpalaya, kritik anlarda "politikaya el koyarak" bu anlar dışında meydanı boş bırakarak gerçekleştirmek zorundaydı. Tam da bu geçiş, nitel sıçrama için güçlerin biriktiği anda, oportünist koordinasyonun partisi HDP, Demirtaş'ın ağzından "ne olursa olsun, barışçıl yoldan vazgeçmeyeceğiz" ilanını yapıyordu. Hakkını yemeyelim, bu sözlerin tutarlılığı ve kararlılığını test etmek için fazla zaman geçmeyecekti. Kent savaşlarının artık eli kulağındaydı.

Tekelci-sermaye ve politik temsilcisi dinci-faşizm, yaşananları bir "varlık-yokluk" sorunu görüyordu ve hiç de abartı yapmıyorlardı. Ayaklanmacıların, hükümetle nihai kapışma için fırsat bekledikleri, herkesçe görülebiliyordu. Öznel niyet ve hazırlıklar bir yana, var olan sınıf dengeleri böyle bir hesaplaşmayı gündeme taşıyordu: Ne devrim sermaye gericiliğini ezebilmiş, ne de sermaye devrimin silahlı ayaklanma örnekleri sergilemeye başlayan

gücünü dağıtabilmişti. Bu denge durumu, her iki tarafı da, hasmının en ufak yanlışından veya zayıflık gösterisinden yararlanmak üzere, tetikte tutuyordu. Faşizm, 2015 Mayıs'ını, hiç de seçim karnavalıyla değil, işte bu gerilim dolu havada karşıladı. 1 Mayıs için Taksim, on gün öncesinden kapatıldı. Tehditler, katliam vaazlarına dek varıyordu. Devrim ise, henüz hazırlığını tamamlayamadığının farkındaydı. Bu yüzden; bir tarafta faşizmin yüksek perdeden tehdit ve hazırlıklarına baktı, diğer tarafta eylem çağrıcılarının yüreksiz seslenişlerine. “*Aman*” diyordu çağrıcılar, “*sakın ha! Hükümet en iyimser tahminle bizi baraj altında bırakmak, en kötü ihtimalle seçimi ertelemek için provokasyon yapacak*”. Devrimci kitlelere, eğitilecek çocuk gözüyle bakanlar, defalarca ciddi çatışmalardan geçmiş bu milyonların, bu ibret veren manzaraya bakıp, faşizmin kendilerini ezeceği yere gitmemeyi tercih etmelerini anlayamadılar. Her şeyi, devrimci yığınların alışılmadık tarzda refleksler göstermesini, ezilip dağılacakları yerlere gitmeyip sonuç alıcı eylem anı için güçlerini sabır ve metanetle koruma güdüsünü belirleyen, sınıf dengelerinin kendisiydi; ayaklanmanın kuralları işliyordu.

7 Haziran 2015 seçimlerine işte bu olağandışı sınıfsal gerilimler eşliğinde gidildi. Denebilir ki, 7 Haziran, tekelci sermaye ve dinci-faşizme, devrim karşısında daha kararlı adımlar atmak için, çığınca bir cesaret aşlamaktan başka bir işe yaramadı. Yine her tür hile hazır. Seçim listelerinde şişirmeler, sandık başında çevrilen dolaplar ve birleştirme tutanaklarında devreye sokulan bilgisayar maketleri... Seçim akşamına dek, her taraftan hile haberleri sağanak misali düşmeye devam etti. Bu arada Kürdistan halkı, bir kez daha özerklik atılımına hazırlanıyordu ve seçim sonuçları özerkliğe bir meşruiyet zemini sağlayacaktı, bu yüzden Kürt halkının ilgisi yoğun. Ve AKP, Kürdistan'da tabela partisine dönüştü; ilk gelen bu gerçek sonuçlardan ürküntü duyan sermaye, sandık başındaki hileler ile yetinmekte karar kıldı, çünkü daha ötesi, Kürdistan'da olduğu kadar, Türkiye'de de genel bir isyanın bahanesi olabilirdi. Hendekler hazır, Türkiyeli emekçilerin çoğunluğu, seçimlere hile karıştığına dair düşüncelerini anketlere yansıtmişti: o gece YSK'nın sayılan oylar %50'yi geçtikten sonra

ilk sonuçları açıklaması, bu ürkütücü tablonun yarattığı kararsızlığı ifşa ediyordu.

Mayıs'ın tersine, bu kez, ayaklanma konusunda zayıflığını gören ve geri adım atan dinci-faşizm olmuştu. Geri adım, ancak çılgınca bir karşı hamleyle telafi edilecekti. Parlamenter yolcular da durumun ne denli hassas olduğunun farkındaydı. Partisinin barajı geçtiğini gören Demirtaş: “*Uçurumun kıyısından dönüldü*” diyordu. AKP'yi desteklemekle bilinen bir gazeteci: “*HDP parlamenter rejimi kurtardı*” sözlerini sarf ediyordu. Büyük sıkıntının farkında olan ama yanlış sonuçlara varan o yorumların ham hayalciliği, bir kaç hafta içinde açığa çıkacaktı. Çünkü, Marx'ın; “*halkın çoğunluğu devrimci bir dönemde genel oyun verebileceği her şey olan olgunlaşma okulundan geçmişti. Genel oyun bir devrimle ya da gericilik tarafından bir yana kaldırılması gerekiyordu*” (Fransa'da Sınıf Savaşları, sf 143) şeklinde ifade ettiği durum, kendine özgü süreçlerden geçerek, Türkiye ve Kürdistan devriminde de belirmişti. Kürk halkı, özerklik için hazırlandığı ayaklanmaya giriş taksimi olarak kullanıyordu genel oyu. Türkiyeli devrimci yığınlar, ya boykot tutumunda ısrar ediyor, ya da nihai hesaplaşmada ne denli geniş bir ittifaka dayanabileceğini görmek amacıyla sandık başına gidiyordu. Dinci-faşizme oy veren karşı-devrimci cephenin çoğunluğu ise, sonucun büyük çaplı hileler ile belirlendiğinin farkındaydılar ve onlar için de genel oy, kutsal bir irade beyanı değil, ölümüne kapışacağı hasmının “boy ölçüsünü alma” fırsatıydı. Bu koşullar altında, sermaye düzeninin genel oydan beklediği esas görev, yani devrimi uyuşturma, çelişkileri köreltme görevi yerine gelmiyor aksine, her seçim kutuplaşmanın daha da derinleşmesine aracılık ediyordu. Yani, rafa kaldırma zamanı gelmişti. Dinci-faşizm, 7 Haziran sonuçlarını kabul etmedi ve parlamentoyu, zorla basıp dağıtarak değil, gayet yasal yollardan, arka kapılardan dolanarak, ama kesinlikle fiilen, ortadan kaldırdı. Bundan böyle herkes, genel oyun hiçbir sonucu değiştirmeyeceği ön kabulüyle oyuna dahil olacak, rolünü buna göre oynayacaktı.

Oportünist parlamenter yolcuların bu durumu görebilecek ne kafası vardı ne de yüreği. Seçimin ertesinde gazetelerine boy boy

“güle güle Tayyip!” manşetleri attılar; “12 Eylül ve devlet, Erdoğan ve AKP nezdinde fiilen aşılmış oldu” değerlendirmesi yaptılar. Parlamento dışı kalan solu, silik bir gölge ilan edenler oldu. Ne kendilerine oy verenlerin gerçek muradını anlamışlardı, ne de parlamentoya bağlanan boş hayallerin silik bir gölge haline geldiğini görebildiler. Tekelci sermayenin faşist devleti, sonu gelmeyen bir dehşeti tekrar tekrar yaşamak yerine, dehşetli bir son için hazırlıklarını yapmıştı. Öyle bir dönem açılıyordu ki, sadece bir yıl sonra akan kanın bilançosu açıklandığında, önceki yılların beş katı ölçüsünde bir dehşet manzarası çizilecekti. Bu derece yoğun bir iç savaş, en yüksek derecede merkezileşmiş bir yürütme erkine ihtiyaç duyar, oysa parlamento ve genel oy, koalisyonu dayatmıştı. Öyleyse dinci-faşizm, başlangıcı, parlamentonun ardına bir tekme atarak yapmaya mecburdu. Parlamenter batağa saplanmış yasal sol partiler ve onların “bir oy her şeyi değiştirir” türünden katlanılmaz hamlıkları, en başta işçi sınıfını öylesine bıktırmıştı ki, seçimden birkaç hafta sonra patlak veren “Metal Fırtına”da proletarya, hiçbir partinin destek için yanlarına gelmesine, proleter eylemin prestijinden yararlanıp bu ham halat nutuklara hayat öpücüğü üflemesine izin vermedi. Biz kavgamızı kendi koşullarımızda, fabrikada vereceğiz dediler. O zamanlar bu tutumu işçi sınıfının politik yüzeyselliğine dayandırmaya çalışanlar pek çoktu. Oysa proletarya, bu türden “öncü”lere tam güvensizliğini deklare ediyordu, başka bir şeyi değil. Metal Fırtına haftalarca sürdü ve tekelci sermayenin çelik çekirdeği MESS’i bölmeyi başardı.

Önce 20 Temmuz, sonra 10 Ekim. Dinci-faşizm iç savaşın en sinsi ve kanlı yöntemine başvuruyordu: Kendi elleriyle organize ettiği İŞİD katil sürüsünü, kalabalıklar içinde patlatmak! Sarıyordu ki, bu yoldan, hem devrime kanlı bir ders verecek, hem de kan kendi üzerine sıçramayacak. Fakat, beklediğini bulamayacaktı.

20 Temmuz Suruç katliamını protesto ve kayıp cenazelerinde, devlete öfke kusan kitle gösterileri yaşandı. Katliamın şok eden vahşeti, en geniş emekçi kesimleri derinden sarstı, memleketin her köşesinde yas vardı. Katliamı alkışlamaya yeltenenler aforoz ediliyordu. 1978 Beyazıt Katliamından sonra ilk kez, nüfusun ezici

çoğunluğu, yıllar boyu “terörist ve marjinal” diye damgalanan sosyalist kimliği açık gençlerin ölümüne yas ve öfke duyuyordu. 10 Ekim, bu havayı yeni bir düzleme taşıdı, yası boğacak denli yoğun bir öfke vardı artık. Onlarca kentte yüzbinler “katil devlet” sloganlarıyla yürüdü, Amedliler dev kitle gösterisine “Devrim Zamanı” pankartıyla katılmıştı. Ve biz, nihayet, dehşet veren bir katliam karşısında bile, devrimci kitlelerin genel muharebeye hazırlanan bir ordunun ruh halini göstermeye başladığına şahit olduk. Aileler, yakınlarının parçalanmış bedenlerini kucaklayıp, davalarını ve kavgalarını sonuna kadar götürme sözleri veriyorlardı. Katliamın yaşandığı gün, yüzbinlerce kişi, kan bağıışı ve yardım için kendiliğinden organize oluyordu. Bu denli yüksek bir metanet, bombaların patladığı yerlerde kalma cesareti, ancak bir genel muharebe havası içinde mümkün olabilirdi.

Ne var ki, birleşip güçlerini harekette egemen kılan oportünizm, uğursuz rolünü bir kere daha oynadı. 10 Ekim katliamında yitirilen 110 insan için, merkezi bir merasim, bu çevrelere çok tehlikeli görüldü. Katliamdan iki gün sonra, Ankara’da toplanan yüzbinini aşkın insan, başka İŞİD’lilerin halen sokakta olduğunu bildikleri halde korkusuzca bir araya gelen bu kitle, öfkeden deliye dönmüş ailelerin meclise yürümelerini izlemeye hazırды. Fakat öfkeli aileleri, polis barikatından önce karşılayan başka bir barikat vardı, kol kola girip geçit vermeyen pespaye reformist çevreler: Devrim adına atan her yürek için, kahreden bir görüntü!

Dinci-faşizm kanlı elleriyle devrimin üzerine çullanıyor, devrim bu hamlelere bir karşılık vermek için sokaklara akıyor, fakat parlamenter budalalığa batmış oportünizmin duvarına çarpıyordu. Çok sonraları, bu çevreler “halk 10 Ekim’den sonra, bombalardan korktu” sakızını çiğneyeceklerdi. Hayır, devrimci halkı asıl dehşete düşüren, kanlı bir kavganın artık onuru korumaktan öte, yaşamsal bir sorun haline geldiği biranda, öncü kimliğiyle ortalıkta dolaşanların “yaşamak istiyorsan sus ve sadece oy kullan” vaazlarının kan donduran sinikliğiydi. Asıl dehşet verici olan, bir kan banyosundan geçen iç savaşın ortasında, parlamento sevdalılarının TÜSİAD başkanıyla tokalaşıp konuşmasını gururla sunmasıydı, seçim hükümetinde bir bakanlık, RTÜK’te fazladan bir koltuk için çırpınıp durmalarıydı.

Kent Savaşları

Olan biteni Kürt halkı gördü. 1 Kasım 2015 seçimlerinde katılım, Kürdistan'da %60 düzeyinde kaldı, “özerklik oylanacak” söylemi işe yaramamıştı. Demirtaş, “halk sandıklara gitmedi” itirafında bulundu ve aylar sonra 1 Kasım seçimlerinin hileli olduğunu ve iptalini isteyen bu partiyi ciddiye alan olmayacaktı. Çünkü, çoğunluğu proleter katmanlardan gelen Kürt gençliği, bambaşka bir hazırlık içindeydi ve bunun için genel oyun meşruiyetine hiç ihtiyaç duymuyorlardı. Seçimden hemen önce Cizre'den start alan kent savaşları, Kasım sonunda 16 farklı kente sıçramıştı. Bu savaş öylesine şiddetliydi ki, sarsıntıları en tepede uçurumlara neden oldu. Böylece, 15 Temmuz gecesine giden süreç açılmış oldu.

Burada kent savaşlarının ayrıntılı bir tahliline girmeyeceğiz, yayınlarımızda bunlar yer alıyor. Tekrar hatırlatılması gerekli öne çıkan bir kaç noktaya değinmekle yetineceğiz. En başta, kent savaşları, UKH'nin inisiyatifi dışında gelişti; UKH uzun süre Kürt gençliğinin bu bağımsız inisiyatifini tanımaya karşı ayak diredi. Bu tutumu, kent savaşlarının bilançosunu çıkarma zamanı geldiğinde, Murat Karayılan bizzat ifade edecekti. *“Eğer biz HPG olarak şehirde savaşmak istersek, herkes bilmeli ki, daha örgütlü ve düzenli savaşırız. On aylık pratik gösterdi ki, eğer istersek şehirlerde devleti düşürebiliriz. Bu ispatlandı.”* Bu sözlerin ispatladığı tek şey, kent savaşları sırasında UKH'nin hükümeti devirmek istemediğidir. Yine UKH sözcü ve yöneticileri, savaşın bu noktaya tırmanacağını hiç hesaba katmadıklarını, HDP yardımıyla hendekler sorununun bir uzlaşmayla sonuçlanmasını beklediklerini ifade etmişlerdi.

UKH'nin bu tutumu, kent savaşlarının kaderini çizdi. Silahlı isyanın ilk günlerinde, tankların üzerine yürüyen halk, evlerine kapandı, ama faşizmin eller havada mahallelerden çıkma çağrısını da reddettiler. Sur'da böyle teslim olmaktansa, açlıktan ölmeyi yeğleyen küçücük çocukların kameralara yansıyan son görüntülerinde “*Biz öleceğiz, geride kalanlar intikamımızı alsın*” sözleri, TAK'ın kör şiddet eylemlerine yol açacaktı. Ama bu, sonraki trajedi. O andaki trajediye ise DTK imza atıyordu. Tanklarla dövülen Sur'dan birkaç kilometre ötede toplanan DTK, “ağaçlandırmaya” gibi akıl donduran kararlar açıyordu.

Öte yandan tümünden faşist-devlet, cephaneliğini son kurşuna tek harcıyordu. Cizre'yi elinde tutan bir avuç genç savaşçıya karşı, iki general ve on albaylı, tanklı, helikopterli, uçaklı bir savaş yürütüyordu. Ama durum, dinci-faşizm için bile korkutucu bir hal almaya başlamıştı. Çünkü, Ergenekon ve Balyoz operasyonlarıyla hallaç pamuğuna çevrilen ordu, politikaya el koymuştu. Ölüm timleri, Cizre'nin bodrumlarında kalan yaralıların tahliyesi talimatı veren bakana, kameralar önünde azar çekiyordu: “*oradan canlı çıkarlarsa, motivasyonumuz bozulur!*” Gerçekten de, ölüm timlerinin motivasyonu öyle bıçak sırtındaydı ki, hükümetin herhangi geri adımı, faşist aygıtın en keskin mızrak ucunu kırabilirdi. Çünkü, sayıları, kent savaşları sonunda 4350 olarak açıklanan kayıpları gizleniyor, bozgun hali hemen bir adım ötelinde bekliyordu. Bu katil sürülerin cenaze törenleri hiç de faşizmin beklediği havada geçmiyordu. Aksine, ömürlerini devrimin kanını içerek geçiren bu vampir ruhların aileleri bile, cenaze törenlerinde hükümete kin kusuyorlardı. Teslim olmaktansa ölümü tercih eden Kürt çocukların intikamı adına, Ankara Merasim sokakta ve Kızılay'da patlayan TAK bombalarında ölenlerin aileleri, cenazelerde çok daha öfkeliydiler: “*Aklanan paracıklarınızla saraylarda rahat oturamayacaksınız, bu devleti başınıza yıkacağız.*” Törenler hükümet istifa sloganlarına sahne oluyordu. Faşizmin cephe gerisi sallanıyor, ön cephe sarsılıyordu.

Sonuç alıcı bir savaşım için, geri dönüşü olmayan noktaya ulaşılmıştı. Durumu, Demirtaş bile kabul edecekti; “*Bu aşamadan sonra bir geri adım teslimiyet anlamına gelir.*” İç savaşın kanlı

nehirleri, devrim ve karşı-devrimi öylesine kafa kafaya getirmişti ki, her iki taraf için de, yaşamsal çıkarlar kadar, yaşamın kendisi, ölüm kalım derecesinde, sınıfların siyasal sınır çizgisini belirliyordu. Böyle bir dengede her kararsızlık anı, her geri adım, hasmı çılginca kalkışmalara sürükleyebilir. Parlamenter yolcuların devrime karşı işledikleri, hadi suç demeyelim, telafisi imkansız hataları tam da bu noktada ortaya çıkıyordu. Bu keskin sınır hattı çizgisinde onlar, devrimin yalpalamalarını, kararsızlıklarını görünür kılıyordu. Kent savaşlarının başında ağaçlandırma kararlarına imza atan DTK, bir ay sonra bu kez özerklik ilanlarını ve hendekleri desteklemekte karar kıldı. Ama, Demirtaş'ın "geri adım teslimiyettir" lafi henüz havadayken, aynı DTK, Nisan ayında desteği geri çekiyordu. Oysa, devrim saflarında aleni yaşanan yalpalamalar, sermaye saflarında da aynı keskinlikte mevcuttu, fakat görünmez biçimlerde itinayla gizlenerek.

Tepedeki uçurumun 15 Temmuz kanlı hesaplaşmasına kadar gidişi, kent savaşlarında ivme kazanmıştı. Sermayenin politik arenasına el koyan özel tim denilen katil sürüleri, tabur tabur adam kaybediyordu. Kısa sürede gelmesi beklenen zafer bir türlü ufukta belirmemişti. Ortaya çıkan sonuç, herkesin birbirini suçlaması, kimsenin diğerine güvenmemesiydi. Özel tim dışındaki ordu birlikleri, karargahtan gelen operasyon talimatlarını dinlemiyordu. Bizzat genel kurmaylık ve Hulusi Akar ipleri eline alıp sahaya inmek zorunda kalıyordu. Kent savaşçılarının giderek ustalaşan taktikleri ön cephede nefes aldırılmazken, Ankara'nın göbeğinde ardı ardına patlayan bombalar, karargahı tehdit etmeye başlamıştı. Bu durumdan paniğe kapılanlar, darbe kazanını kaynatmaya başladılar. Merasim sokak bombalarının ertesi günü, Bahçeli, toplantı halindeki bakanlar kurulunun kapısına dayanmıştı aceleyle, Davutoğlu ile görüştü. Kabine toplantısını telaşla terk eden başbakan, soluğu Saray'da aldı. Daha o gün Saray, bir darbenin satırı ucunda gitti geldi. Anlaşılan, başbakan Davutoğlu, bu denli keskin bir iç savaşta faşist aygıtın kırılma olasılığı karşısında paniğe kapılanları teskin etmiş, sopanın yanı sıra, havucu da devreye sokarak, devlete nefes aldırma sözü vermişti. ABD ve Avrupa da Davutoğlu'nun destekçileriydi. Ne de olsa, emperyalizmin ya-

şamsal çıkarları açısından Ortadoğu muazzam öneme sahipti ve onlar TC'yi yıllarca, bu bölgenin karşı-devrim üssü olması şartıyla koşulsuz desteklemişti. Oysa, Google'a girenler "Dünyanın en kanlı iç savaşının yaşandığı ilk beş ülke" listesinde Türkiye'nin adını okuyabilirdi. Böyle bir ülke, emperyalizmin bölgesel çıkarları için işe yaramazdı.

Kesin olan bir şey varsa, devrimin her yalpalama ve kararsızlık anında çılgınca atılımlar için heveslenenlerin başında RTE ve çevresinde toplanan çıkar gruplarının gelmesiydi. Eğer devrimin her kıpırdanışından ölesiye korkanların bir listesi yapılıyorsa, en başa bu kişiyi ve çevresini yazmak gerekirdi. Çünkü onların, bir devrim tehdidi altında, dışarıya kaçırarak gerçek anlamda servetleri yoktu. Ellerinde tuttıkları servet, iktidar koltuklarını işgal etmeni postundan ibaretti, muazzam devlet ihaleleri yüklenmişler, ama tüm masrafları borçlanarak karşılamışlardı. Olur da, herhangi bir alt üst oluşta, yanlarına nakit, altın, mücevherat alsalar bile, gittikleri yerde onları, alacaklıları bekleyecekti. Kapılarına dayanır, ellerindekini alabilmek için, önce prestijlerini yok ederlerdi. Yani, RTE ve çevresindeki çıkar grubu için, kaçacak bir yer yoktu. İçeride Silivri Zindanı, dışarıda UCM kabusu onları bekliyordu.

İşte bu sonsuz dehşet içinde kıvrananların politik temsilcisi olan RTE, Davutoğlu'nun korkak adımlarla ördüğü havuç politikasını kin dolu gözlerle izlemekteydi. Nisan ayında Obama, ziyaretine gelen RTE'yi, dünya basını önünde "benim için bir hayal kırıklığı" ifadeleriyle rezil etmiştir. Benzer tekmeleri Avrupa savuruyordu. RTE için, olgunlaşan havuç bir satır gibi görünüyordu. Bu yüzden, o da yine herkesin önünde Davutoğlu'nu "müzakereden söz etmeyin" diye azarlamıştı. Başbakan, Mayıs başında, RTE'nin tekmeler yediği Washington'da itibarlı bir ağırlanmaya hazırlanıyordu ki, Beyaz Saray "aşırı yoğunluk" bahanesiyle ziyareti erteledi. Ve emperyalist efendilerin bu kararsızlık anını RTE, bir gole çevirmekte tereddüt göstermedi, başbakanı azletti. Emperyalist efendiler kızgındılar: "Ankara'da konuşabileceğimiz son insanı da kaybettik" diyorlardı. Aynı günlerde, RTE ve Davutoğlu arasında somutlaşan "devletin tepesindeki iki başlılık" sorununda, MİT, TSK ve Dışişlerinin başbakandan yana tavır aldığına ilişkin

haberler basına sızmaya başlamıştı. Yani başbakan azledilse bile, darbeyi sürdürebilecek unsurlar yerlerindekiydi. En azından kol-tuklar, makamlar yerlerini koruyordu, ama bu makamlara güç ve otorite sağlayan kurumsal işleyişe gelince, işte orası karmakarışıkta.

En başta TSK, emir-komuta zincirini kaybetmişti. Hızla yoğunlaşan iç savaşın dehşetli patlamaları, karargah kapılarının hemen önünde patlıyordu ve savaşın ileri cephelerinde olanlar “Ankara”nın oyunlarına kurban ediliyoruz” demeye başlamıştı. İstifaların ardı arkası kesilmiyordu. Bu durumda, ya yoğun iç savaş orduyu tasfiye edecekti (tıpkı Ergenekon-Balyoz döneminde olduğu gibi), ya da ordu iç savaşın yoğunluğunu... O an için tek çıkar yol, devrime en geniş kitle tabanını kazandıran “ortak nefret objesi”ni, yani RTE’yi düşürmek gibi görünüyordu. Böylece, devrimin tabanı daralacak, parçalanacak, faşist aygıtı çöküşe götüren iki başlılık ve iç savaşın yoğunluğu bir süre için ortadan kalabilecekti. 15 Temmuzun hedefi buydu.

O geceye dair fazlasıyla yalan üretildi, kahramanlar bir gecede hain, hainler de kahraman ilan edildi. Bütün o dalaverenin tüm bilançosunu çıkarmaya gerek yok. Sadece bir kaç noktayı vurgulamakla yetinelim. Darbeyi önceden bilen RTE, o gece Marmaris’te değil, İstanbul havaalanında kalkışa hazır bir uçakta bekliyordu. Darbenin seyrine göre ya firar edecek, ya da kalacaktı. Daha ilk saatlerde anlaşılmıştı ki, darbenin emir komuta zinciri kopuk, kimse birbirine güvenmiyor, asıl gücü kararsızlar oluşturuyor. Ordunun ezici çoğunluğu kışladan çıkmamıştı. Erkenden sokaklara çıkan birlikler yalnız bırakılmıştı. Gerçekte, darbeyi etkisiz kılan, bizzat darbenin kendisiydi. Gerisi, sokaklarda yalnız bırakılan bir avuç askeri birliği, dinci-faşist kitleye yem etmeye kalmıştı. Yeneler yenilenlerin kanlı gömleklerinde sildiler kılıçlarını. RTE “tarihi bir fırsat” ele geçirdiğinin farkındaydı. Firar etmek yerine, kendi kendine ihanet edip tasfiye olan darbenin üstünde tepinmeye başlayan dinci-faşist grupların karşısına, mu-zaffer komutan edasıyla çıkabilirdi artık.

Eğer bir devrim, ona öncülük etme hevesindekilerin dar kabalığı yüzünden değil, ama bizzat koşuların nesnel zorlamasıyla

bir kararsızlık anı yaşadıysa, işte o an 15 Temmuz'dur. Devrimci kitleler, bir yanda ortak nefret objesini devirmeye yürüyen tanklarla, diğer yanda gemi aزیya almış dinci-faşist güruhlar arasında kaldı. Eli kanlı faşistlerin yürüttüğü bir darbeden yana taraf tutamazlardı elbette, tıpkı sokaklarda dinci-faşist güruhlarla kol kola giremeyecekleri gibi.

Bu karmaşa ancak, yığınlardan kabul görmüş bir politik karargahın üstesinden gelebileceği türdendi. Devrimin karargahı, birbirine düşmüş gericiğin iki kalesinden birinin düşmesini, tetikte bekleyebilir, emir ve karşı emir silsilesi altında felç olmuş, kışıldan burnunu çıkartamayan düzenli ordunun devre dışı kalmasından yararlanabilirdi. Devrimin kararsızlığının üstesinden gelebilecek tek koşul, proletaryanın öncülüğü idi ve bu sağlanamadığı için, devrimci yığınlar savunma pozisyonundan öteye geçemediler. Polis desteğindeki azgın dinci-faşist sürüler, mahallelere sokulmadı, saldırıya yeltendikleri her yerde, devrimci yığınlarca geri püskürtüldüler. Bu mahallelerde gece nöbetleri tutuldu; halk dinci-faşist saldırganlara karşı elinde ne varsa silah, sopa, kullanmakta kararlıydı. Yani devrim, proleter bir karargah eksikliği yüzünden, çok önemli bir fırsatı kaçırdı. Eğer tehlikenin farkına varan tekelci sermaye, “Yenikapı Ruhü”nü keşfedip, dinci-faşist güruhların devrimci kitlelere azgınca saldırısının önünü zamanında kesmeseydi, hiç kuşku yok; devrim, dayandığı kitle gücü ve ittifaklarıyla kararlılığı ve gözüpekliğiyle, savunmadan saldırıya geçmek için güçlü bir eğilime sahip olacaktı.

15 Temmuz, iç savaşı tasfiye edemedi, ama yeni boyutlara taşıdı. Şimdi, devletin tepe noktalarında iki başlılık yoktu. Geri dönüşü olmayan noktanın aşıldığını bilen iktidar, savaşı sınırların dışına taşıyabilirdi. Rusya ile kurulan temas, Suriye içinde bir manevra alanı yaratmıştı ve orduyu bu yolla oyalamak, besleme İŞİD'e karşı kazanılacak ucuz zaferlerle morali yükseltmek mümkün hale gelmişti. Sınırın içindeki savaş ise, çok daha ciddiydi, burada zafer hiç de ucuz değildi. Şemdinli -Tendürek hattında, Jandarma genel komutanının ifadesiyle “bir ölüm kalım savaşı” veriliyordu. Generallerin yarısı hapiste, savaş uçaklarını kullanmasına izin verilen pilot sayısı 18'e düşmüştü. Dinci-faşizmin “ta-

rihi bir fırsat”la ele geçirdiği gücün altı, işte bu denli bomboştu, basın tarafından aşırı ölçüde şişirilen “demokrasi nöbetleri” ile güçte yaşanan zafiyetin üstü örtülüyordu.

Devrim sahnesinin kürsü ve mikrofonlarını elinde tutan oportünizm, şişirilmiş gösteriden ibaret bu güç devşirmesinden fazlasıyla tedirgindi. Aynı içerikte taktiklerle çıkmak yerine, sıfırdan başlayan kırıntı hak mücadelesi çağrılarını sokakların potansiyelini sıfır noktasına taşımaya giriştiler. O anlarda devrimci yığınların duymak isteyeceği son şeyler bunlardı. Nitekim, tutuklanan vekillere, atanmış kayyumlara, KHK’yla işinden olanlara yönelik protesto ve direniş çağrıları, boş sokaklarda yankılandı. Bu cenahın içinde durumun farkına varanlar, halkı daha ileri hedefler altında buluşturmak yerine, sorumluluğu üzerinden atıp, kendi başına bırakıyordu. Örneğin HDP’nin yöneticilerinden Nadir Yıldırım’ın sözleri, öncülerin artçı konuma razı olmalarının tipik bir örneğidir: “Vekillerin, belediye başkanlarının sahada oluşu, meseleyi liberalize ediyordu, biz bunu yeni fark ettik. Şimdi halkla polis karyı karşıya inisiyatif bizde değil artık.” Doğru, inisiyatif tümüyle halktaydı ve onlar da her ileri atılımda ayaklarına dolanan, kavgayı “liberalize” edenleri, sessizlikle cezalandırıyordu.

Tepedeki iki başlılık sona erdi, fakat devlet bürokrasisinin eteklerine doğru inildikçe bambaşka bir manzarayla karşılaşmak mümkündü. AKP’li Şamil Tayyar, bütün bürokrasi içinde AKP’lilerin sayısının %10’u geçmediğini ileri sürerken, dinci-faşizm için çok daha ürkütücü gerçeği, orduyu iyi bilen uzmanlardan biri, Metin Gürcan dile getirdi: Yaptığı araştırmalara göre, ordu içinde AKP taraftarları %1’i geçmiyordu. Buna karşılık, kendini kemalist, NATO’cu, Avrasyacı, diyen subaylar %85’i oluşturuyordu, gerisi Fetöcüydü. Ancak ordunun %30’u yalnızca “devletin bekası” meselesinde, RTE’yi “kerhen” desteklemeye hazırdı. Kutsalların kutsalı “beka” meselesinde bile birlik sağlayamamış bir ordu, sadece AKP’nin değil, tekelci sermayenin de endişe kaynağıydı. Bu yüzden, devlet bürokrasisi içindeki ayak diremelere karşı öne sürülen çözümü, yani 16 Nisan referandumunu gündeme taşıyan, Bahçeli olmuştu.

Referandum aynı zamanda, 15 Temmuz ve OHAL’e rağmen,

en cesur kesimlerin ellerinde yeniden yükselişe geçen devrimci kitle hareketini oyalamanın bir yolu ydu. 2016 yılbaşı gecesi, Reina isimli lüks bir gece kulübünü kana bulayan IŞİD saldırısı, kentin tuzu kuru kesimlerinde öyle yaygın bir öfke yarattı ki, bunlar, sosyal konumlarının kazandırdığı avantajla, öyle çok toz kaldırdılar ki, herkes “yeni bir Gezi havası oluştu” düşüncesine kapıldı. Yanılsama dahi olsa, önemli olan düşüncenin kendisiydi, milyonların depreşen özlemine işaret ediyordu. OHAL’e rağmen, 2017 8 Mart’ında, yüzbin cesur yürek İstiklal’de toplanmıştı, içlerinde patlayabilecek IŞİD bombalarını hiçe sayıyorlardı. Gezi yalnız kafalarda değil, sokaklardaydı, provalarını yapıyordu. Kürdistan’da ise Kent savaşlarının hayaleti dolaşıyordu. Amed Newroz’una yoğun katılım gösteren gençlik, kürsüden yükselen “uzlaşma” çağrılarını yuh alıyor, Sur’un ölümsüz savaşçı ve komutanlarını anıyordu. Artık yeni bir kitle eylemi biçimi ile karşı karşıya olduğumuza kuşku kalmamıştı: Aniden ortaya çıkıp muazzam gövdesini sergileyen, birliğin gücünden moral depolayıp, sonra çıktıkları hızla dağılan; uzlaşmaya, protestoya değil, ama sonuna dek gitmeyi vadeden kavganın çağrılarına kulaklarını dikmiş bir kitle...

“Sandıkla Gitmeyecekler”

16 Nisan referandumunun, devrimci kitleler açısından anlamını, işte bu belirginleşmeye başlayan yeni durumda aramak gerekir. Kürt halkında egemen olan duyguyu Ertuğrul Kürkçü şöyle ifade ediyordu: “*Kürdistan’da halk lanet olsun noktasında. Genel oyun hiçbir şeyi değiştirmeyeceğine inanıyorlar.*” Kürt halkı, kanaat ve duygularında kesinlikle yalnız değildir. Türkiyeli emekçilerin çoğu da, sonuçların hileyle belirleneceğinden emindiler. Buna rağmen çoğunluk, boykotun lafını bile duymak istemiyordu, fakat öte yandan, Leninist Parti’nin yürüttüğü “Mecbur Değiliz” ve “Sandıkla gitmeyecekler”, kampanyasına büyük bir ilgiyle yaklaştılar.

Leninist Parti, o güne dek boykot şiarını, nefret edilen hükümeti sandık yoluyla cezalandırmak gibi, anayasal boş inanç ve hayallere karşı mücadele için; ayrıca, uzun iç savaşın seyri içinde gericiliğe karşı kesintisiz bir saldırı konumunda bulunan kitle hareketini desteklemek, onu genel bir saldırıya dönüştürmek amacıyla, öne sürmüştü. Geline aşamada ise, şu rahatlıkla görülebiliyordu: Devrimci yığınlar ve onlara yakın duran yarı-aydınlanmış geniş kalabalıklar içinde, seçimler yoluyla hükümeti cezalandırmanın yolunun kapandığı inancı kök salmaya başlamıştır.

Emekçi yığınlar, nihai kapışmaya girebilmek için ihtiyaç duydukları moral üstünlüğü, sahip oldukları birliğin ve ittifaklarının gücünü, sokakta olduğu kadar sandıklarda da test etmek isteyenlerle doluydu. İleri bilinçli kesim, tutarlı ve inatçı bir boykot tutumuna sahipti, fakat, moral üstünlük için sandık testine ihtiyaç duyan bu yarı-aydınlanmış kesimin elini bırakmak istemiyordu. Leninist Parti, her iki kesimi bir arada tutacak şiarı “Sandıkla Git-

meyecekler, Şimdi Devrim Zamanı” olarak belirlemişti. 16 Nisan referandumunun seli gidip, geriye kumu kalınca, devrimci kitlelerin kafasındaki kanaat şuydu: Sandıkla Gitmeyecekler!

Boykot lafını duymak istemeyen kalabalık bir kesim, anayasa boş hayallere prim vermeksizin, Gezi’de sağlanan birliği yeniden tesis edip koruma çabası içindeydiler. Dinci-faşizmin amansız baskılama, oluk oluk akan kan karşısında, onları diri ve umut dolu tutan buydu. İktidar, hayır oyu verenleri, bunun için çalışanları, terörizmle, silahla korkutuyordu. “Hayır” oyu için çalışanlar, pek çok yerde kendi komitelerini kurdular. Burjuva partiler mitinglerini, devlet mitingi biçiminde taşıma gruplarla yapabildiler. Amed’de RTE öyle cılız bir kalabalık görmüştü ki, kürsüye çıkmamış ve çevre illerden alelacele taşınan grupların karşısına, dört saat gecikmeyle çıkabilmişti.

Ve beklenen gün gelip çattı. Yığınların sezinlediği, Leninist Partinin açık biçimde dile getirdiği ne varsa, gerçekleşti. Bu kez hileler, çuvala sığmayan mızrak boyutundaydı. Aynı gece sokaklar doldu. Beşiktaş, Kadıköy gibi merkezi semtlerde toplananlar, Gezi günlerinin kalabalığını aratmıyordu. Gösteriler sürdü. İstanbul’un her yerine sıçradı, diğer kentlerde ortaya çıktı. Ancak, kitlelerin öfkeli eylemine el koyanlar, hayır oylarını geri istiyorlardı. Ve her zaman olduğu gibi, devrimci yığınlar, bu denli ıvır zıvır bir talep için, hareketi uzun süre taşımadı. Halk bu düzeyi çoktan aşmıştı; aradıkları şey, yüksek bir amaç, yüksek bir görev belirleyen, dinci-faşizmle sonuç alıcı bir mücadeleyi vaat eden bir hareketti.

İşte, Kılıçdaroğlu’nun Ankara’dan İstanbul’a süren “Adalet” yürüyüşüne, herkesi şaşırtan kitlesel ilgi, canlı sezgiye dayalı bu bilinç ve kanaate dayanıyordu. Canlı sezgiyle, sınıfın ideolojik kavrayışı arasındaki uçurumu henüz aşamayan kitleler, “adalet” sloganında, aradıkları yüksek amaç ve görevi bulduklarına inandılar. Yürüyüşü bir kapışma ve boy ölçüşmeye çeviren, bizzat dinci-faşizm oldu. Yürüyüşe deste verenleri teröristlikle suçladı, faşist lümpen çete liderleri, oluk oluk kan içmekten dem vurup, ağır silahlı resimleriyle tehditlerine ciddiyet havası vermekten çekinmediler.

Bu bir hesaplaşma çağrısıydı ve devrimci sınıfları, geniş emekçi kesimleri kışkırtmaya yetti. CHP örgütü, Maltepe’ye en fazla 400 bin insan bekliyordu, bunun on katı kalabalık ya miting meydanında, ya otobüsleri yasaklayan belediye yüzünden, alanın yakınlarındaydı. Toplananlar içinde zindanları basıp tutsakları özgürleştirmekten söz edenler hiç de az değildi, ama kürsüye çıkan Kılıçdaroğlu’nun konuşması, tüm öfke, kararlılık ve hevesleri kaçırmaya yetti. Bu çapsız, kırık dökük mavalları, sanki tüm yaşamı kökünden değiştirecekmiş gibi sunan bir dar kafalı ve partisi için mi kan dökülecekti? Bir kez daha kitleler, artık görmeye alıştığımız reflekse girdi. Ani bir sıçramayla değişen ruh halinin kazandırdığı coşku ve kararlılıkla sokaklara çıkıyor, sonuç alıcı bir kapışma için onlara rehberlik edecek şiarları ve öncü güçleri arıyor, bulamadıklarında aynı hızla ortadan kayboluyorlardı. Kaybolduklarında, umutsuzluğa kapılmıyorlar, umutsuzluğun dinci-faşizme teslimiyet anlamına geldiğini biliyorlardı. Buldukları politik konumu, yani nefret ettikleri dinci-faşizm karşısındaki saflarını terk etmiyorlar, fırsatını bulduğunda her platformda bu konularını dile getiriyorlardı. Sonuç, herkesin diline pelesenk olan “aşırı kutuplaşma” olgusuydu. Mesela, Beşiktaş-Konya futbol maçında, dinci-faşistler “PKK dışarı” diye böğürdükleri zaman, hiç düşünmeden cevabı yapıyorlardı: İŞİD dışarı!

Yıllardır biriken şovenist zehrin en etkili mekanlarının, stadyumlar olduğu hesaba katılırsa, bu manzaranın benzersiz değeri daha iyi kavranır.

Bu derece aşırı kutuplaşma, toplumun mevcut haliyle birliğini daha fazla koruyamayacağı inancı yaygın ve köklü ise mümkündür. Bu koşullar altında, sıradan hayatlarını sürdüren partisiz yığınlar, gelecek planlarından vazgeçme eğilimi gösterirler. O yüzden, üniversiteyi kazananların yarısı kayıt yaptırmıyor, imahatiplere zorunlu olarak gitmeyi reddeden liseli nüfusun çoğunluğu, açık liseleri tercih ediyordu. Çocuklarının geleceğini planlamaktan vazgeçen bir toplum, nihai kapışmayı ve sonuçlarını bekleyen bir toplumdur.

Bu ruh hali, “yeni bir Gezi”nin bir yerlerden bu şekilde pat-

layacağına dair yaygın kanaate işaret ediyordu. CHP'nin Adalet Kurultayı için Çanakkale'ye çadırlar kuran onbinler, gece-gündüz süren tartışmalarla, seçimlerde boykot tutumunda tam birlik sağlıyordu. Yaz aylarında, bir anda beş kente yayılan, on binlerin katıldığı Saya işçilerinin grevleri; Adıyaman-Malatya tütün emekçilerinin, “Hükümet İstifa” haykırılarıyla valilik binasını kuşatmaya girişmeleri, yeni bir Gezi'nin ihtiyaç duyduğu ne varsa bir araya toplanmaya başladığının parça parça kanıtlarıydı: zora dayalı bir hesaplaşmanın kaçınılmazlığı; çelişkilerin derinliği ve yaygınlığı sayesinde hareketin bütüne etki eden havası; ve bu hareketin daha işe başlarken, doğrudan hükümeti devirmeye odaklanacak oluşu.

Tüm bu eğilimleri hızlandıracak “rejisör”, sahne almaya başlamıştı: Ekonomik krizin yıkım dalgası. Servet sahipleri, Alman DerSpiegel'in bir sayısına kapak olan “iç savaşa ve harekete sürüklenen Türkiye”yi terki diyorlardı. Şirketler iflas erteleme için bankaların önünde uzun kuyruklara giriyordu. Dinci-faşizm için ekonomik kriz, onun yumuşak karnıydı. Alacağı yaranın ne denli ölümcül olabildiğini, 2001 krizi deneyinden biliyordu. Çöküş, dinci-faşizmin destekçi kitlelerini de etkilemeye başlamıştı. 2017 Aralık ayında, Kudüs için yapılan devlet destekli mitinglerin cıvıllığı, iktidara kırmızı alardı. Her zayıflığın, hasmında bir karşı atak için cesaret yarattığı nesnel sınıf dengelerinde, dinci-faşizm, bu zafiyetini örtecek bir güç gösterisine ihtiyaç duydu. 2018'in başında Afrin işgaline işte bu güç gösterisi amacıyla girişti.

İşgal, her köşe başında konuşlanan uçaksavarlı zırhlıların yarattığı en ağır baskı cenderesi içinde gerçekleşebildi. O zırhlıların amacını RTE izah etmişti: “Sokağa çıkmaya yeltenenler çok ağır bedel öder, ezeceğiz.” Fakat, bu kibir dolu ezip geçme söylemi, Afrin'de çok sert bir kayaya tosladı. TSK, tarihinin en ağır hava bombardımanına rağmen, haftalarca içeri adımını atamadı. Kayıpları, çoğu ÖSO çetelerinden, 1700'ü geçmişti. Bu çeteler, mayın eşeği misali ölüme sürülmeye karşı çıkınca, bizzat RTE sınıra kadar gitmiş, servete boğma şekliyle çete liderlerini ikna edebilmişti. İçerdeki durum, faşizmin moralini yükseltecek gibi

değildi. Uçaksavarlı zırhlılarla kontrol edilebilen sokaklarda, bir avuç MHP’liden başka, savaşı, işgali destekleyen kalabalıklardan eser yoktu. Faşist basın, asker cenazelerini, acemi işi fotoşoplarla çoğaltılan kalabalık resimleri ile servis edebiliyordu. Öte yandan, işgale ancak Rusya’yla anlaşarak girişebilen TC, NATO koridorlarında ciddi bir kaygı ve öfkeye neden olmuştu. Bu koridorlarda yine “garip şeyler” konuşulmaya başlanmıştı. İşte o pek nazik günlerde, başkomutan RTE, bir kez daha uzun bir yurt dışı seyahatine çıktı, işgal savaşının en kritik anlarında, şaşırtıcı bir seyahat! Dört günlük geziden döndüğünde, kimsenin haberi olmadı bundan, ya da nerede olduğundan. Kabine toplantısına da katılmamıştı. Anlaşılan, tepelerde yine fırtınalar esiyordu. Eğer YPG, Newroz’a üç gün kala, alelacele Afrin’i bırakma kararı almasaydı, tepedeki uğursuz fırtınanın sonuçlarını görebilecektik.

Afrin’e çekilen TC bayraklarına rağmen, içeride kimse “zafer turu” atmadı. Karşı-devrimci güruhların moralini sokaktaki hiç bir şey düzeltmiyordu. Oysa devrimci kitleler, uçaksavarlı zırhlıların gölgesinde, “devrimci Mart”ı karşıladılar. 8 Mart ve Newroz’da bir kez daha büyük kalabalıklar alanlara cesaretle çıktılar. En anlamlı manzara Cizre’den geldi. Kent savaşlarından kalan enkazın yanı başında halk Newroz halayına duruyordu. Bu nasıl bir halktı böyle! Kentleri yıkılmış, Kerkük’ten sonra Afrin’i de kaybetmişler, ama umutsuzluğu ve teslimiyeti asla kabul etmiyorlardı. Türkiyeli emekçiler içindeyse, boykot rüzgarları esmeye başlamıştı. O kadar ki, tüm ömürlerini devrimci olan ne varsa unutturmaya adanmış pespaye reformizmin sözcüleri bile, boykotu işaret ediyorlardı. Ve bu cesaret, umut dolu seli birleştirecek genel rejisör, ekonomik yıkım, tüm gücüyle abanmaya başlamıştı.

Bir kez daha tekelci sermaye, kupkuru bozkırı sulandıracak o bildik araca başvurdu: Baskın genel seçim. Fazlasıyla aceleleri vardı, hemen işe koyuldular, ama geniş yığınları seçim havasına sokmak için müthiş bir efor gerekecekti. RTE, “milletim tamam derse, koltuğu bırakırım” gafını yumurtladığında, hemen aynı gün 2 milyon insan sosyal medyada “tamam” dedi. Dinci-faşistler bu kampanyaya karşılık vermek istediler, sadece 400 bine ulaşmışlardı ki, Twitter şirketi, bunların çoğunun sahte hesap olduğunu

ilan ediyordu. AKP mitingleri ardı ardına fiyaskoyla sonuçlanıyor, MHP miting bile yapamıyordu. Yani, güç dengelerinin ne tarafın lehine olduğu apaçıktı: dinci-faşizm nüfusun azınlığının desteğine sahipti. Ancak sandıklara güvensizlik %76'ya ulaştığı için, bu güç derecesi, halkın sandıklara ilgisini yaratamıyordu. Burjuva muhalefet hızla birleşip, kampanyalarını tek bir vaade dayandırma kararı aldı: Hileli sonuçlar asla kabul edilmeyecek! Hükümete dönük nefretle dolu olanlar, diğerlerini değil, ama bu vaadi ciddiye aldılar. Bu vaatte, genel oy sayımıyla bir hesaplama çok, isyan hakkını sandıklardan çıkartma olasılığı gördüler. Burjuva muhalefetiyle, onların eteklerine yapışıp kalmış reformizmin son güne dek gayretleri, böyle bir vaade ciddiyet kazandırabilirdi.

24 Haziran seçimleri için Leninist Parti halka gerçekleri söyleme çağrılarını yaptı. Çünkü burjuva muhalefetin tüm vaatleri gibi bu da bir aldatmacadan ibaretti; ne oyların çalınmasını önleyebilirler ne de hileli sonuçlardan bir isyan çıkartabilirlerdi. Son üç gün, İstanbul, İzmir ve Ankara'da on milyonu aşan mitinglerde konuşan Muharrem İnce, isyan hakkına dair umutların yeşermesine zemin hazırladı. Bu konuda umutlu olsalar bile, peşine düşükleri kişilere güvenleri yoktu. İşte bu yüzden anket şirketleri, 13 kişiden 1 kişinin sorulara cevap verdiğinden şikayet ediyordu. Halkevciler Oya Ersoy "referandumda herkes tutumunu açıkça ortaya koymuştu, şimdi kulaktan kulağa fısıldanıyor" izlenimini ifade ediyordu. Bu sessizlik, bu fısıltı ile bir isyana hazırlığın ifadesiydi. Mitinglerde gördükleri kişi ve partinin güven vermediği açıktı; politik tutumlarını kendilerine sakladılar. Hem dinci-faşizmi hazırlıksız yakalamak, hem de başlayan hareketten burjuva muhalefetin yararlanmasını engellemek amacıyla, fısıltı konuştular. Gözden kaçırdıkları iki şey, fısıltıyla örülen isyan havasını bozacak. Birincisi, bir hataydı, işaret fişeğini patlatma şerefini Muharrem İnce'ye bırakmış olma. O gece fişek ve fişekçi ortalarda hiç görünmedi. İkincisi, dinci-faşizmin, kitlelerin sessizliğine aldanmayıp, hazırlığını yapmış olmasıydı. Sandıklarda oy verme işlemi bittiği anda, kritik merkezlerde, İŞİD görünümüne ağır silahlı gruplar görünmeye başlamıştı bile. Bu görüntüler, yaratacağı sürp-

riz etkisiyle ilk zaferlerine ulaşmayı uman devrimci yığınlar, zayıf yönlerini hatırlatıyordu.

İsyan havasının sönmesine, parlamenter yolcuların sunduğu katkıyı da unutmamak lazım. Hileli sonuçlara duydukları öfkeyle sokaklara çıkanların yanı başında, burayı geçip meclise girenlerin kutlamaları boy veriyordu. Özellikle devrimci kitlelerin yoğun yaşadığı ve hareketi başlatabilecek semtlerde bunlar yaşandı. Bir kez daha, yarı yolda bırakılmanın hayal kırıklığı ile devrimci yığınlar, en azından, isyan umutlarına kimlerin karşılık vermeye yanaşmadığını açıkça görmüş oldular.

Bu topraklarda, proletaryanın ve bizzat devrimci milyonların parlamenter hayaller ile imtihanı ve kavgası, işte bu aşamalardan geçerek, günümüze dek ulaştı. Hikaye sona ermiş değil, çünkü önümüzde uzanan devrimin içeriği, bir halk devrimi olduğu sürece, küçük burjuvazinin yalpalayan tutumuna mahkum olacaktır. Oportünist çevreyle bağıntısı içinde, bu yalpalamalar, parlamento ve sandık sevdası olarak karşımıza çıkmayı sürdürecektir. Ancak, yaşanan hiçbir şey boşa gitmiyor, devrimci yığınlar, sarsıcı ve büyük olaylar tarafından eğitime tabi tutuluyor. Her büyük olayın yarattığı kritik dönemeçlerde devrim, ayaklarına dolanan bir başka önyargıdan, boş hayaller ve umutlardan, miadını doldurmuş mücadele biçimlerinden kurtuluyor. Devrim, önüne koyduğu sorun ve görevler yükseldikçe, bu görevleri yüklenecek gerçek güçleri hazırlıyor, çoğu kez sessizce; ama ulaşılan her yeni ve yüksek aşamada, daha uzun hazırlıklar ve sancılı dönüşümler eşliğinde...

Umut ÇAKIR

KAYNAKLAR

- Seçme Yazışmalar, Cilt 1 ve Cilt 2 (Marx, Engels) Sol Yay
- Seçme Eserler, Cilt 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11 (Lenin) İnter Yay
- Eserler, Cilt 15 (Stalin) İnter Yay
- Komünist Enternasyonal'de Faşizmin Tahlili (Lewerenz) Sol Yay
- Marx, Engels, Marksizm (Lenin) Sol Yay.
- Tasfiyecilik Üzerine (Lenin) Sol Yay
- Ekim Devrimi Dosyası (Lenin) Sol Yay
- Lenin Biyografisi, Sorun Yay.

Bu topraklarda, proletaryanın ve bizzat devrimci milyonların parlamenter hayaller ile imtihanı ve kavgası, işte bu aşamalardan geçerek, günümüze dek ulaştı. Hikaye sona ermiş değil, çünkü önümüzde uzanan devrimin içeriği, bir halk devrimi olduğu sürece, küçük burjuvazinin yalpalayan tutumuna mahkum olacaktır. Oportünist çevreyle bağıntısı içinde, bu yalpalamalar, parlamento ve sandık sevdası olarak karşımıza çıkmayı sürdürecektir. Ancak, yaşanan hiçbir şey boşa gitmiyor, devrimci yığınlar, sarsıcı ve büyük olaylar tarafından eğitime tabi tutuluyor. Her büyük olayın yarattığı kritik dönemeçlerde devrim, ayaklarına dolanan bir başka önyargıdan, boş hayaller ve umutlardan, miadını doldurmuş mücadele biçimlerinden kurtuluyor. Devrim, önüne koyduğu sorun ve görevler yükseldikçe, bu görevleri yüklenecek gerçek güçleri hazırlıyor, çoğu kez sessizce; ama ulaşılan her yeni ve yüksek aşamada, daha uzun hazırlıklar ve sancılı dönüşümler eşliğinde...

